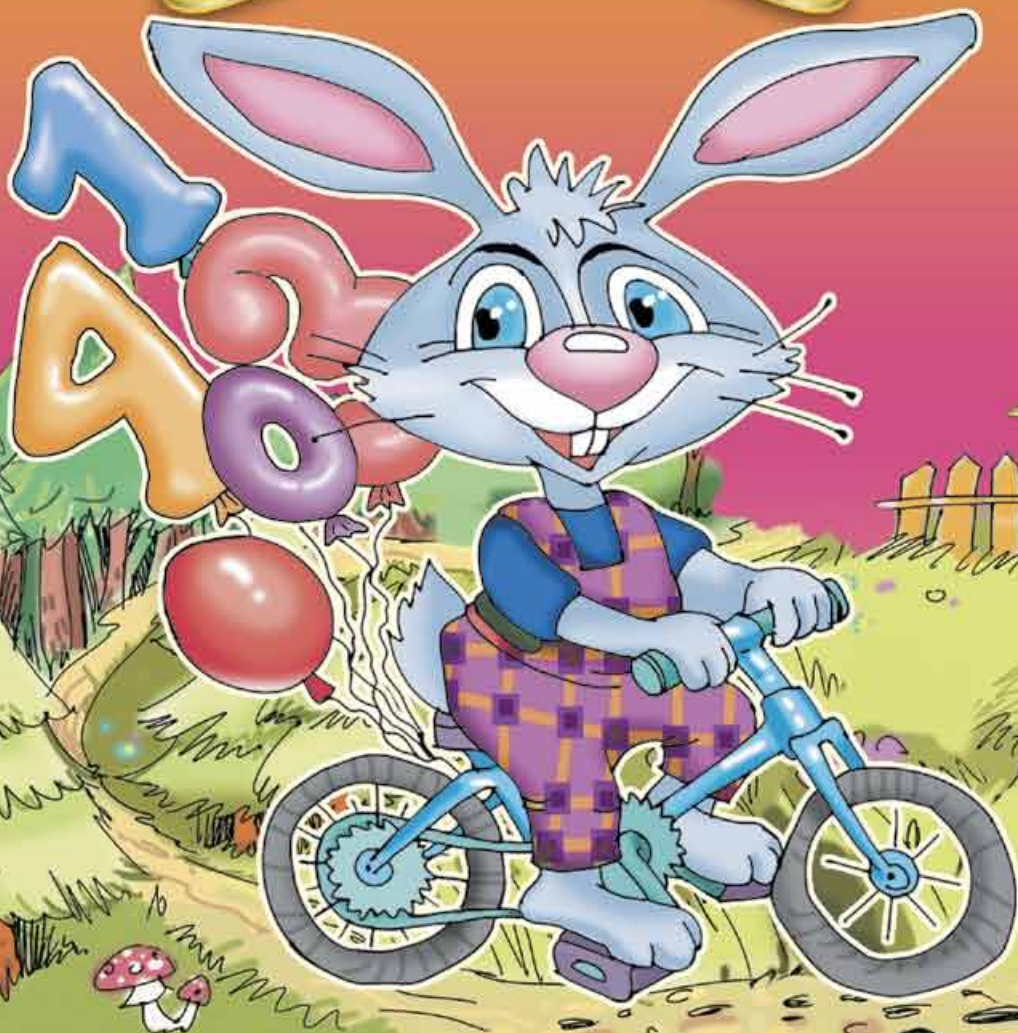

М. В. Богданович, Г. П. Лишенко

МАТЕМАТИКА

З КЛАС

МАТЕМАТИКА

Підручник для 3 класу
загальноосвітніх навчальних закладів

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ МОН України від 17.07.2013 р. № 994)*

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ:

- — межа матеріалу уроку
- * — завдання підвищеної складності
- — домашнє завдання
- ❄ — додаткове завдання
- ↻ — кругові вирази

Богданович М.В.

Б73 Математика : підруч. для 3 кл. загальноосвіт.
навч. закл. / М.В. Богданович, Г.П. Лищенко. — К. :
Генеза, 2014. — 176 с. : іл.

ISBN 978-966-11-0334-3.

УДК 51(075.2)

ББК 22.1я72

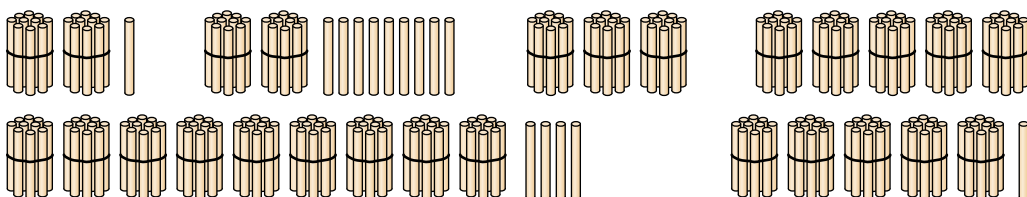
© Богданович М.В.,
Лищенко Г.П., 2014
© Видавництво «Генеза»,
оригінал-макет, 2014

ISBN 978-966-11-0334-3

ПОВТОРЕННЯ МАТЕРІАЛУ 2 КЛАСУ. ОЗНАЙОМЛЕННЯ З РІВНЯННЯМ

1. Скільки всього паличок на кожному малюнку?

2. Назви всі числа від *тридцяти* до *сорока двох*, від *сорока восьми* до *п'ятдесяти семи*, від *вісімдесяти шести* до *дев'яноста трьох*.

3. Назви всі числа п'ятого (сьомого) десятка.

4.

Десятки	Одиниці
2	4
1	9
9	1
7	0

Прочитай числа в таблиці. Що означає цифра 9 у другому рядку; у третьому? Що означає цифра 0; цифра 4? Порівняй числа другого і третього рядків. Прочитай найбільше число; найменше число.

5. Які числа пропущено?

69	70		72	73			76	77	78			81
----	----	--	----	----	--	--	----	----	----	--	--	----

6. Запиши числа у вигляді суми розрядних доданків: 86, 63, 36, 44.

Зразок. $52 = 50 + 2$.

7. Запиши у вигляді рівностей відповіді на запитання.

1) Як утворити число 60 із числа, що йому передує?

2) Як утворити число 80 із числа, що йде за ним?

3) Скільки буде, якщо від числа 59 відняти число його одиниць; число його десятків?

$$\begin{array}{cccc} 8. & 76 + 1 & 50 + 2 & 56 - 6 - 1 & 49 - 10 - 1 \\ & 64 - 4 & 100 - 70 & (56 - 6) - 1 & 49 - (10 - 1) \end{array}$$

9. До магазину завезли 20 ящиків огірків, 40 ящиків помідорів і 30 ящиків яблук. На скільки завезли більше ящиків овочів, ніж фруктів?

❄ Які ще запитання можна поставити до умови цієї задачі?

10. За добу від вівці надоїли 1 л молока, від кози — 3 л, а від корови — на 20 л більше, ніж від вівці й кози разом. Скільки літрів молока надоїли від корови?

❄ У скільки разів більше молока надоїли від корови, ніж від кози?

11*. Назви пропущені числа в кожному рядку.

5	10	15	20	☐	30	35
12	14	16	☐	20	22	☐
23	26	29	32	☐	38	☐

$$\begin{array}{cccc} 12^\circ. & 83 - 3 & 51 + 1 & 69 - 10 + 1 & 50 - (12 - 2) \\ & 83 - 80 & 49 - 1 & 57 - 1 - 6 & (62 - 2) - 1 \end{array}$$

● 13°. Привезли 60 кг картоплі, 20 кг яблук і 10 кг груш. На скільки кілограмів більше привезли картоплі, ніж фруктів?

14. Поясни, як знайшли результати дій.

$$\begin{array}{c} 32 + 15 = 47 \\ \begin{array}{cc} \wedge & \wedge \\ 30 & 2 & 10 & 5 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 36 - 25 = 11 \\ \begin{array}{cc} \wedge & \wedge \\ 30 & 6 & 20 & 5 \end{array} \end{array}$$

15. Поясни обчислення.

$53 + 40 = 93$

$78 - 50 = \square$

$34 + 45 = \square$

$78 - 5 = \square$

$88 - 23 = \square$

$53 + 4 = \square$

16. $61 + 20 + 6$

$67 - 30$

$55 + 4$

$57 + 30 - 4$

$88 - 3 + 10$

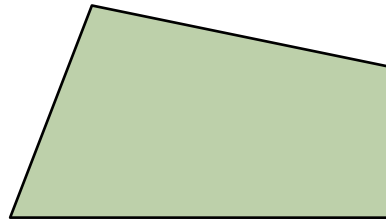
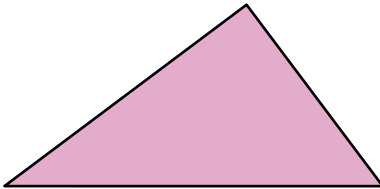
$84 + 12$

$76 - 3$

$79 - 40 - 7$

17. З однієї вівці настригли 6 кг вовни, а з двох інших — по 5 кг з кожної. Скільки всього кілограмів вовни настригли з трьох овець?

18. Знайди периметри багатокутників.

❄ На скільки сантиметрів периметр чотирикутника більший за периметр трикутника?

19. Хлопчик і дівчинка разом помили 15 тарілок. Хто з них помив більше тарілок і на скільки, якщо відомо, що хлопчик помив 7 тарілок?

20*. Запиши всі двоцифрові числа, у яких кількість десятків на 2 більша від кількості одиниць.

21°. $95 - 70$

$14 + 80$

$99 - 4$

$69 - 50$

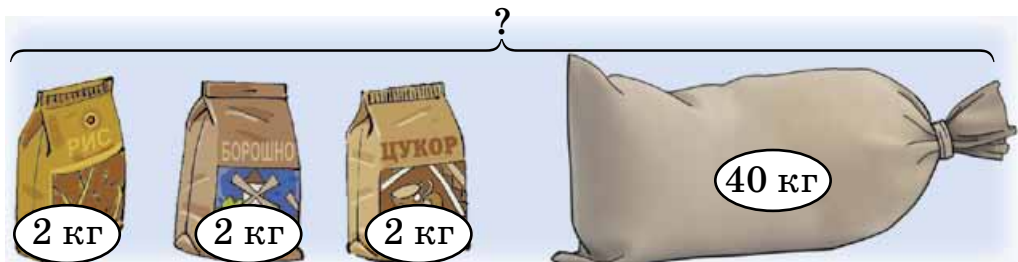
🔄 $94 + 5$

$25 + 4$

$29 + 40$

$19 - 5$

● 22°. За малюнком і числовими даними склади задачу. Розв'язання задачі запиши в зошит.

23. Додавати та віднімати числа можна частинами.
Числове значення виразу від цього не зміниться.

Користуючись цим твердженням, обчисли та випиши парами вирази, числові значення яких рівні.

Зразок. $70 + 25 = 70 + 20 + 5$, $13 - 8 = 13 - 3 - 5$.

$14 - 6$	$68 - 28$	$60 + 30 + 1$	$77 + 3 + 1$
$8 + 9$	$14 - 8$	$68 - 20 - 8$	$14 - 4 - 4$
$60 + 31$	$77 + 4$	$14 - 4 - 2$	$8 + 2 + 7$

24. Поясни розв'язання.

$4 + 9 = 13$	
6	3

$15 - 8 = 7$	
5	3

$15 - 8 = 7$
$10 - 8 = 2$
$5 + 2 = 7$

25. Обчисли з поясненням: $6 + 5$, $13 - 9$, $7 + 8$, $14 - 6$, $18 - 9$, $7 + 6$, $13 - 8$.

26. $14 - 7$	$6 + 6$	$18 - 10$	$9 + 2$
$12 - 9$	$7 + 9$	$3 + 7$	$11 - 5$
$17 - 3$	$8 + 9$	$16 - 7$	$10 + 8$

27. Склади і розв'яжи задачі за короткими записами.

Було — 46 м

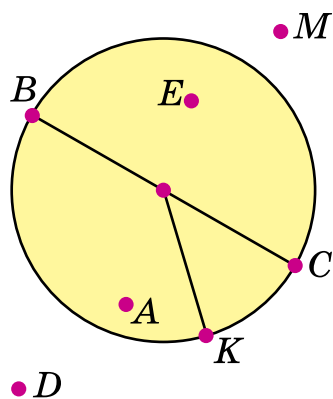
Відрізали — 4 м і 7 м

Залишилося — ?

Було — 24

Купили — 6 і 7

Стало — ?

28. Назви точки, які лежать поза кругом; усередині круга; на колі. Які з відрізків є радіусом круга і кола, діаметром круга і кола?

29. Маса свіжої глини 11 кг. Коли глину висушили, її маса зменшилася до 7 кг. Скільки кілограмів води містилося в 11 кг свіжої глини?

30. Порівняй вирази і числа та постав потрібний знак.

$>$	$14 - 6 = 8$	$6 + 6 \square 11$	$14 - 5 \square 8$
$<$	$18 - 9 > 8$	$6 + 6 \square 13$	$13 - 8 \square 6$
$=$	$14 - 7 < 8$	$32 - 2 \square 41$	$47 + 2 \square 51$

31. Накресли відрізок AB завдовжки 1 дм і відрізок KM , на 8 см коротший.

32°.	$5 + 8 + 24$	$32 + (16 - 8)$	$78 - (4 + 9)$
	$17 - 8 + 40$	$46 - (14 - 8)$	$78 - 4 + 3$

● **33°.** У Ганнусі було 57 горіхів. Після того як вона пригостила подруг, у неї залишилося 42 горіхи. На скільки менше горіхів дівчинка віддала, ніж залишилося?

34. (Усно.)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	+ 9
10	11	12	13	14	15	16	17	18	- 9

35. З кожного виразу на додавання склади два вирази на віднімання.

$7 + 4$	$8 + 21$	$12 + 8$	$54 + 23$
---------	----------	----------	-----------

36. Перевір правильність додавання дією віднімання.

Зразок. $47 + 21 = 68$, $68 - 21 = 47$ або $68 - 47 = 21$.

$6 + 9 = 15$	$35 + 43 = 78$	$12 + 75 = 87$
--------------	----------------	----------------

Щоб перевірити дію додавання, можна від суми відняти один з доданків. Якщо дістанемо другий доданок, то обчислення виконано правильно.

37. На пасіці зібрали мед. Коли 54 кг меду здали в магазин, залишилося на 22 кг меду менше, ніж здали. Скільки всього кілограмів меду зібрали?

❄ Заміни в умові задачі число 22 числом 19. Що зміниться в розв'язанні?

38. Обчисли. Випиши шість виразів зі значенням 15.

$9 + 6$	$8 + 8$	$70 - 60 + 5$	$18 - (3 + 6)$
$12 - 8$	$35 - 20$	$9 + 3 + 3$	$49 - (30 + 4)$
$17 - 8$	$43 - 15$	$7 + 7 + 1$	$68 - (40 + 3)$

39. Розглянь малюнки і числові дані. Дай відповіді на запитання.

1) Скільки літрів води вміщують три такі діжки; дві діжки й відро; діжка і два відра?

2) На скільки літрів води більше вміщують дві діжки, ніж відро?

40°. У сувої було 28 м тканини. Пошили дві підковдри, витративши на кожну по 8 м тканини. Скільки метрів тканини залишилося в сувої?

● 41°. Збільш на 8.

Зменш на 6.

10	6	16	12	15	39
----	---	----	----	----	----

10	6	16	12	45	39
----	---	----	----	----	----

42. Розглянь записи й поясни, що дістали, коли від суми відняли один з доданків: $7 + 5 = 12$, $12 - 5 = 7$.

❄ Якщо $a + b = c$, то чому дорівнює $c - a$ і $c - b$?

43. Добери числа, щоб рівності були правильними.

$$8 + \diamond = 17$$

$$\square + 6 = 38$$

$$\bigcirc + 27 = 58$$

44. Порівняй і постав знак $>$, $<$ або $=$, коли відомо, що $x = 5$.

$>$
$<$
$=$

$$13 - x = 8$$

$$x + 22 \square 25$$

$$x - 2 \square 10$$

$$16 - x \square 10$$

$$x + 5 \square 10$$

$$x - 1 \square 4$$

45. Записи $13 - x = 8$, $x + 5 = 10$, $x - 1 = 4$ — це рівняння. $x = 5$ — розв'язок (корінь) рівняння.

Розв'язати рівняння — означає знайти те числове значення букви, при якому рівність буде істинною.
Знайдене число — **розв'язок (корінь) рівняння.**

Перевір, чи правильно розв'язано рівняння.

$$x + 8 = 11$$

$$x = 11 - 8$$

$$x = 3 \text{ — розв'язок (корінь)}$$

$$3 + 8 = 11$$

$$20 + x = 52$$

$$x = 52 - 20$$

$$x = 32 \text{ — розв'язок}$$

(корінь)

46. Розв'яжи рівняння.

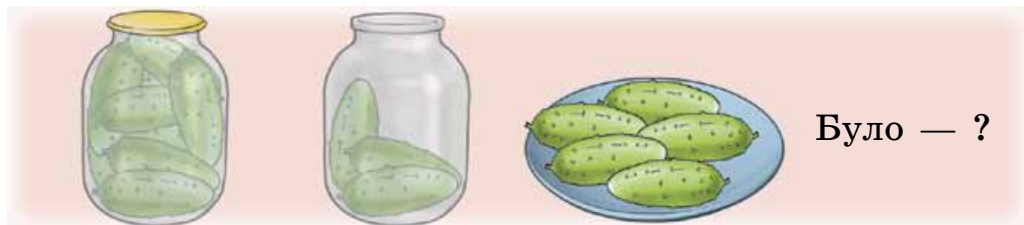
$$x + 7 = 13$$

$$24 + x = 67$$

$$35 + x = 72$$

$$x + 19 = 58$$

47. У двох банках були огірки, порівну в кожній. Коли з однієї банки взяли 5 огірків, у ній залишилося ще 3 огірки. Скільки огірків було у двох банках?

48. Невідоме число x збільшили на 12 і дістали 36. За цією умовою склади рівняння і розв'яжи його.

49*. Накресли чотирикутник $ABCD$. Проведи в ньому два відрізки так, щоб утворилися п'ятикутник, три чотирикутники і п'ять трикутників.

$$50^\circ. \quad x + 3 = 11$$

$$x + 7 = 19$$

$$x - 8 = 5$$

$$x - 9 = 4$$

$$60 - x = 59$$

$$12 - x = 12$$

● **51°.** Розв'яжи і порівняй задачі.

1) В Андрійка 32 журнали «Пізнайко» і 44 журнали «Стежинка», а в Юрка всього 23 журнали. На скільки менше журналів у Юрка?

2) В Андрійка 32 журнали «Пізнайко» і 44 журнали «Стежинка», а в Юрка — на 23 журнали менше, ніж усього в Андрійка. Скільки журналів у Юрка?

52. Поясни, як виконали обчислення.

$$38 + 2 = 30 + (8 + 2) = 30 + 10 = 40$$

$$80 - 4 = 70 + (10 - 4) = 70 + 6 = 76$$

53. Випиши вирази зі значеннями: 30, 47, 60, 88.

$15 + 14$

$33 + 33$

$55 + 5$

$77 + 7$

$90 - 8$

$27 + 3$

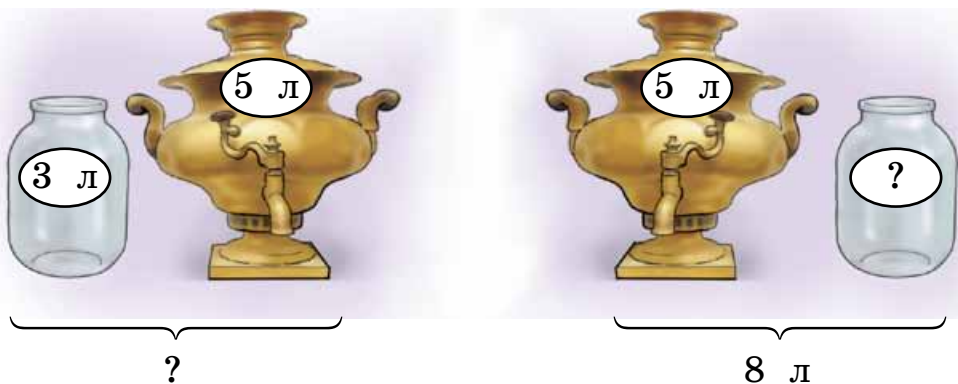
$66 + 6$

$14 - 7$

$90 - 2$

$50 - 3$

54. Розглянь малюнки. Склади і порівняй задачі та їх розв'язання. Як називають такі задачі?

❄ Склади ще одну задачу, обернену до розв'язаних.

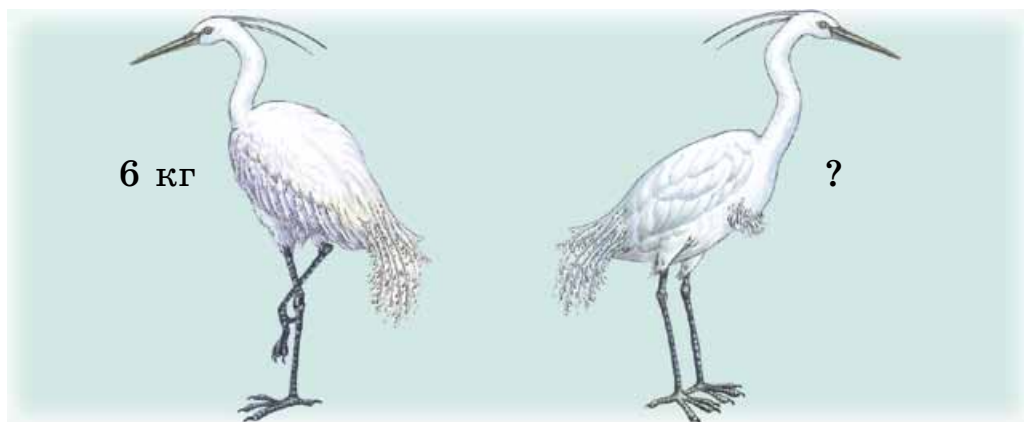
55. Дві бригади проклали 95 м шосе. Перша бригада проклала 42 м. Яка з бригад проклала більше і на скільки метрів?

❄ Склади подібну задачу про роботу учнів.

56. $x + 7 = 70$ $x - 7 = 70$ $42 + x = 82$ $10 - x = 3$

57*. Задачі-жарти. 1) Сестра старша за брата на 5 років. На скільки років вона буде старша за брата через 6 років?

2) Маса чаплі, що стоїть на одній нозі, 6 кг. Якою буде маса чаплі, коли вона стане на дві ноги?

58°. $25 + 5$ $100 - 8$ $8 + 8 + 4$ $89 - (7 + 6)$
 $70 - 7$ $83 + 7$ $14 + 6 - 2$ $60 - (13 - 9)$

59°. Склади задачу за коротким записом. Розв'яжи її окремими діями.

Кленів — 20
 Беріз — ?, на 7 менше } ?

60. (Усно.) Назви, на скільки одиниць перше число більше або менше від другого.

$15 > 9$ на 6 $30 < 50$ на ... $12 > 6$ на ...
 $14 < 19$ на 5 $20 > 7$ на ... $12 < 96$ на ...

61. Поясни, які властивості дій використано.

$36 + 7 = (36 + 4) + 3 = 40 + 3 = 43$
 $36 + 7 = 30 + (6 + 7) = 30 + 13 = 43$
 $73 - 8 = (73 - 3) - 5 = 70 - 5 = 65$
 $73 - 8 = 60 + (13 - 8) = 60 + 5 = 65$

62. $65 - 8$ $57 - 9$ $44 - 5$ $25 + 40$
 ↻ $51 - 7$ $39 - 9$ $48 + 3$ $30 - 5$

63. Для приготування консервованого малинового компоту взяли 65 кг ягід, води — на 50 кг менше, ніж ягід, а цукру — на 5 кг більше, ніж води. Скільки кілограмів цукру взяли?

64. Щоб побувати в гостях у Ведмедика, Лисеня може пройти стежинкою або навпростець через лужок. Який шлях коротший? На скільки метрів?

65. $7 + 7 + 9$ $78 - 22$ $(18 - 9) + 3$ $47 - 9$
 $13 - 4 + 8$ $43 + 36$ $90 - (11 - 9)$ $55 + 5$

66. Обчисли, перевір правильність результатів відніманням.

$83 + 8$ $18 + 3$ $66 + 6$ $57 + 4$

67*. Є червоні та білі троянди. Скількома способами можна скласти букет з 5 троянд?

68°. Довжина першої смужки 23 см. Друга смужка на 8 см коротша. Від другої смужки відрізали 6 см. Якою завдовжки стала друга смужка? Накресли відрізок такої довжини.

● **69°.** $25 + 8$ $60 - 4$ $42 - 2 + 33$ $40 - (17 - 9)$
 $92 - 8$ $57 + 3$ $33 + 46 - 7$ $9 + (12 - 8)$

70. (Усно.) 1) Як називаються числа в рівності $62 - 7 = 55$?

2) Склади задачі різного виду за виразом $15 - 8$.

71. З кожного виразу на віднімання та його значення склади рівність з додаванням.

Зразок. $12 - 7 = 5$, $5 + 7 = 12$.

$74 - 26 = 48$ $28 - 5 = 23$ $68 - 12 = 56$ $15 - 6 = 9$

Поясни що дістанемо, коли до різниці додамо від'ємник.

72. Перевір правильність віднімання дією додавання.

Зразок. $85 - 21 = 64$, $64 + 21 = 85$.

$25 - 9 = 16$ $63 - 8 = 55$ $80 - 7 = 73$

Щоб перевірити дію віднімання, можна до різниці додати від'ємник. Якщо дістанемо зменшуване, то обчислення виконано правильно.

73. Обчисли з перевіркою: $63 - 9$, $78 - 25$, $84 - 37$.

74. Обчисли значення кожного виразу, якщо $a = 7$.

$a + 48$ $65 - a$ $100 - (13 - a)$

75. Склади задачі за короткими записами, розв'яжи їх.

1) Було — 24 і 9

2) Було — ?

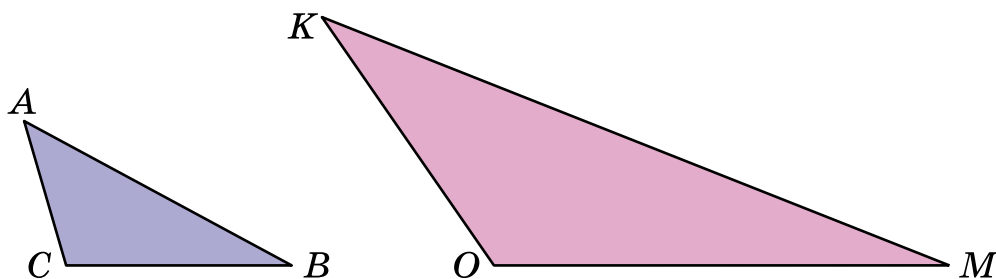
Використали — 13

Відрізули — 4 м і 5 м

Залишилось — ?

Залишилося — 12 м

76. Виміряй довжини сторін і знайди периметри трикутників. Порівняй довжини найбільших сторін трикутників ABC і KMO та їх периметри.

77*. Скільки двоцифрових чисел можна скласти за допомогою цифр 2, 5, 7, якщо цифри не можна повторювати?

78°. На одній тарілці було 12 помідорів, а на другій 9. За сніданком діти з'їли 8 помідорів. Скільки помідорів залишилося?

Розв'яжи задачу, користуючись схемою.

$$(\square + \square) - \square$$

❄ Розв'яжи задачу іншими способами.

● **79°.** Після помелу 100 кг пшениці одержали 2 кг манних крупів і 80 кг борошна. Решту становили кормові відходи. Скільки становили кормові відходи?

80. $36 + 43$ $59 - 33$ $48 + 34$ $75 - 18$

81. 1) За малюнком склади задачу про збирання марок і розв'яжи її.

25 шт.	30 шт.	?
100 шт.		

2) Склади обернену задачу, відповіддю якої буде число 25.

82. Розв'яжи рівняння з перевіркою.

$$x + 15 = 74 \qquad 32 + x = 80 \qquad x - 8 = 21$$

$$63 - x = 24 \qquad x - 8 = 21 \qquad x - 21 = 8$$

83. Познач невідоме число буквою x , а потім склади рівняння і розв'яжи його.

1) Невідоме число зменшили на 12 і дістали 36. Знайди невідоме число.

2) До невідомого числа додали 30 і дістали 63. Знайди невідоме число.

84. Розглянь малюнок і дай відповіді на запитання.

1) Яка місткість бака і двох чайників разом; чайника і бідона?

2) На скільки літрів рідини більше містить бак, ніж три чайники?

3) На скільки літрів менша місткість глечика, ніж чайника?

85. Маса статуї 45 кг. Для її виготовлення використали 2 кг олова, 5 кг цинку, а решту становила мідь. Скільки кілограмів міді використали?

86*. Скільки є двоцифрових чисел, у яких кількість десятків менша в 2 рази від кількості одиниць?

87°. З трьох кущів зібрали 96 кг смородини. З одного куща зібрали 29 кг, з другого — 32 кг. Скільки кілограмів смородини зібрали з третього куща?

● **88°.** $35 + 48$ $81 - 23$ $27 + 27$ $61 - 34$

89. (Усно.) $57 + 20$ $7 + 9$ $43 - 8$ $22 + 13$
 $+ 8$ $- 8$ $+ 5$ $- 14$
 $- 6$ $+ 0$ $+ 3$ $- 5$

90. Поясни кожний спосіб додавання.

$$46 + 39 = (46 + 30) + 9 = 76 + 9 = 85$$

$$46 + 39 = (40 + 30) + (6 + 9) = 70 + 15 = 85$$

91. $37 + 54$ $17 + 18$ $55 + 28$ $19 + 14$

92. Від невідомого числа x відняли 58 і одержали 24. Знайди невідоме число.

$$93. x + 7 = 20$$

$$12 + x = 45$$

$$x - 7 = 20$$

$$69 - x = 24$$

$$x - 23 = 44$$

$$x - 38 = 26$$

94. За малюнком і коротким записом склади задачу про виїзд автомобілів з таксомоторного парку.

Було — 40 авт.

Поїхало — 2 і 3 авт.

Залишилося — ?

За схемами розв'яжи задачу двома способами.

1-й спосіб: $(\square - \square) - \square$

2-й спосіб: $\square - (\square + \square)$

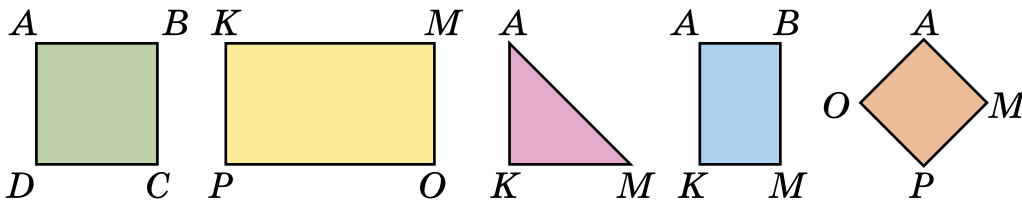
95*. На двох ставках плавало 56 качок. Коли з першого ставка полетіло 7 качок, на ньому залишилося 25. Скільки качок плавало на другому ставку?

96. Перевір, чи правильно записано назви всіх прямокутників і квадратів.

Прямокутники: $ABCD$, $KMOP$, $ABKM$, $AOPM$.

Квадрати: $ABCD$, $AOPM$.

Який прямокутник називають квадратом?

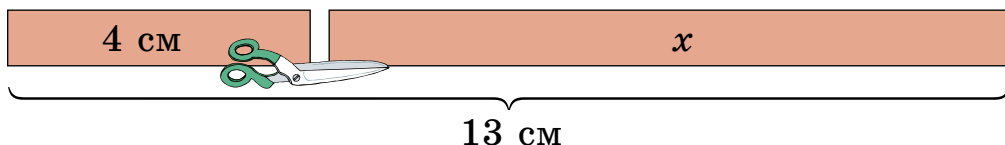

$$97^\circ. 25 + 10 + 7 \quad 17 + 51 \quad 9 + 9 + 82 \quad 48 + 25$$

$$13 - (18 - 9) \quad 54 + 28 \quad 68 - 20 - 9 \quad 33 + 19$$

● **98°.** Побудуй у зошиті прямокутник зі сторонами 2 см і 9 см. Знайди периметр цього прямокутника.

99. За малюнком склади і розв'яжи рівняння.

100. Запиши та обчисли вирази.

1) Різницю чисел 60 і 6 зменшити на 9.

2) Від 80 відняти суму чисел 8 і 5.

3) Суму чисел 38 і 46 зменшити на 29.

101. Поясни спосіб обчислення.

$$73 - 28 = 73 - (20 + 8) = (73 - 20) - 8 = 53 - 8 = 45$$

102. Знайди різницю чисел і перевір дією додавання.

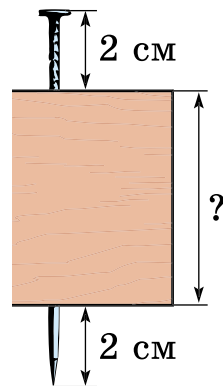
$$84 - 38 \quad 91 - 19 \quad 67 - 48 \quad 35 - 17$$

$$\mathbf{103.} \quad x + 15 = 34 \quad 42 - x = 24 \quad 18 + x = 53$$

104. Сума трьох чисел 100. Перше число 53, друге — на 17 менше від першого. Знайди третє число.

Вказівка. Це задача на 3 дії. Першою дією дізнайся, чому дорівнює друге число.

105*. Цвях довжиною 9 см забили в дошку так, що з кожного боку він виглядає на 2 см. Яка товщина дошки?

$$\mathbf{106°.} \quad 22 + 36 \quad 64 - 23 \quad 14 + 14 + 14$$

$$64 - 28 \quad 99 - 22 - 22 \quad 16 - (11 - 9)$$

$$16 - (11 - 2) \quad 22 + 39 \quad 26 + 26 + 26$$

● **107°.** З першого куща агрусу зібрали 9 кг ягід, з другого — на 3 кг більше, а з третього — на 2 кг більше, ніж із другого. Скільки кілограмів ягід зібрали з третього куща?

108. Перевір, чи правильно замінили додавання множенням.

$$2 + 2 + 2 + 2 = 2 \cdot 4$$

$$14 + 14 + 14 = 14 \cdot 3$$

$$6 + 6 + 6 + 6 + 6 = 6 \cdot 5$$

$$21 + 21 + 21 = 21 \cdot 3$$

109. Назви числа в рівності $3 \cdot 7 = 21$.

110. Перевір таблиці множення чисел 2 і 3.

·	2	3	4	5	6	7	8	9
2	4	6	8	10	12	14	16	18
3	6	9	12	15	18	21	24	27

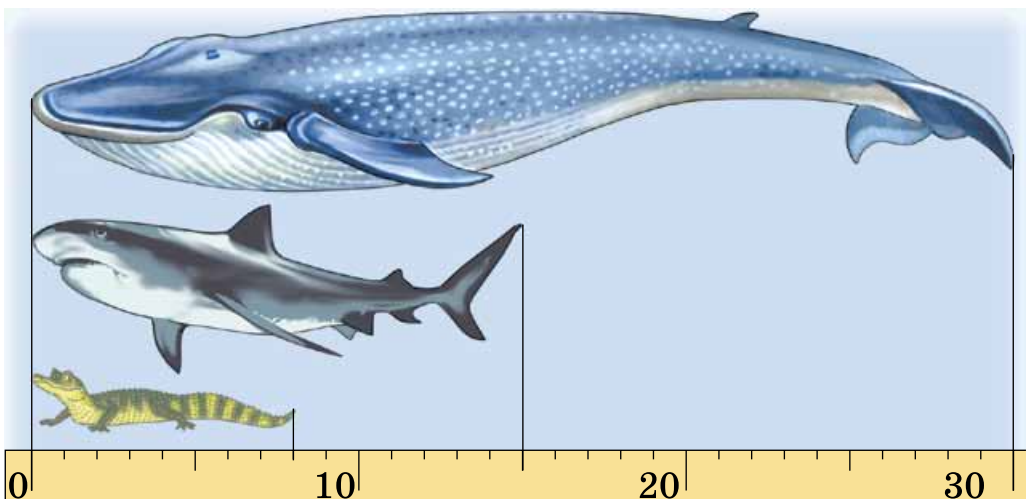
111. $2 \cdot 2 + 7$ $3 \cdot 4 + 32$ $2 \cdot 6 - 7$ $2 \cdot 8 + 16$

$3 \cdot 3 + 26$ $3 \cdot 5 + 16$ $3 \cdot 7 - 9$ $3 \cdot 9 + 0$

112. В Олі було 6 купюр по 2 грн. Вона купила зошит за 3 грн. Скільки грошей залишилося в Олі?

❄ Скільки ще таких зошитів може купити Оля на гроші, що в неї залишилися?

113. За малюнком визнач довжину крокодила, акули й кита. Одна поділка на лінійці відповідає 1 м. На скільки метрів кит довший від акули; від крокодила?

114*. Заповни в зошиті цікаві квадрати.

8	18	4
	10	14
16	2	12

24		12
	15	27
18		6

16	36	
	20	
		24

115°. Господарка купила шість сіток картоплі, по 3 кг у кожній, і 5 кг капусти. Скільки всього кілограмів овочів купила господарка?

● **116°.** $3 \cdot 5 + 6$ $2 \cdot 7 - 8$ $2 \cdot (12 - 4)$
 $3 \cdot 6 - 18$ $3 \cdot 3 + 29$ $2 \cdot (2 + 7)$

117. Семеро дівчат вишили по три рушники, а одна дівчина вишила 4 рушники. Скільки всього рушників вишили дівчата?

118. Петрик знайшов 17 каштанів, Сергійко — 14, а Василько — на 6 каштанів менше, ніж Петрик і Сергійко разом. На скільки більше каштанів знайшов Василько, ніж Петрик?

Розв'язання:

- 1) $17 + 14 = 31$ (к.)
- 2) $31 - 6 = 25$ (к.)
- 3) $25 - 17 = 8$ (к.)

Поясни, про що дізналися кожною дією.

119. Розглянь будь-який календар. Пригадай.

Місяць має 30 днів або 31 день. У лютому 28 або 29 днів. Рік, у якому лютий має 29 днів, називають *високосним*.

Дай відповіді на запитання.

- 1) Скільки місяців має рік?
- 2) Скільки місяців мають по 31 дню?
- 3) Яке сьогодні число? Який день; місяць?
- 4) Скільки днів триває літо; осінь?

100 років — це століття.

120. За малюнком дай відповіді на запитання.

1) Із скількох пір складається рік?

2) Скільки місяців триває кожна пора року? Скільки днів?

121°. У першому кошику 27 груш, а в другому — 15. З другого кошика взяли 6 груш. На скільки більше груш стало в першому кошику, ніж у другому?

● **122°.**

$2 \cdot 9 + 36$	$42 - (13 - 4)$	$2 \cdot 8 + 14$
$3 \cdot 9 + 27$	$2 \cdot (11 - 7)$	$3 \cdot 8 - 12$
$3 \cdot (3 + 3)$	$51 + (9 + 8)$	$17 - 3 \cdot 5$

123. (Усно.) Скільки потрібно паличок, щоб скласти 6 окремих трикутників?

❄ Яку найменшу кількість паличок треба взяти, щоб скласти 6 трикутників? Накресли їх.

124. Було 8 рукавичок. Їх розклали по 2.

Скільки вийшло пар рукавичок? Запиши розв'язання і відповідь задачі.

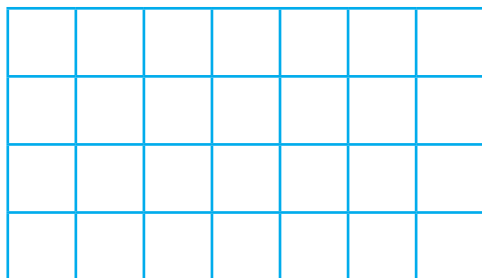
125. Назви числа в рівності $18 : 3 = 6$.

126. Розглянь малюнок і поясни, як за ним склали один вираз на множення і два вирази на ділення.

$$4 \cdot 7 = 28$$

$$28 : 4 = 7$$

$$28 : 7 = 4$$

Назви числа в рівностях. Порівняй рівність із множенням з рівностями з діленням. Що дістанемо, коли добуток двох чисел поділимо на один з множників?

❄ Якщо $a \cdot b = c$, то чому дорівнює $c : a$? $c : b$?

127. З кожного виразу та його значення склади й запиши по дві рівності з діленням.

$$2 \cdot 8$$

$$3 \cdot 9$$

$$2 \cdot 9$$

$$3 \cdot 7$$

128. $54 - 36$ $3 \cdot 6 - 11$ $(11 - 9) \cdot 8$ $29 - 7 + 9$

129*. Маса 100 л води становить 100 кг, маса 100 л нафти на 10 кг менша, ніж води, а бензину — на 14 кг менша, ніж нафти. Яка маса 100 л бензину?

130°. Обчисли і випиши вирази зі значеннями 18, 21 і 27. (Усього таких виразів 6.)

$$2 \cdot 9$$

$$3 \cdot 7 - 3$$

$$2 \cdot 6 + 15$$

$$3 \cdot 6$$

$$48 - 21$$

$$17 + 8$$

$$3 \cdot 7 - 7$$

$$40 - 19$$

● **131°.** У саду три ряди яблунь. В одному ряді 26 яблунь, у другому — на 5 яблунь більше, а в третьому — на 7 яблунь менше, ніж у другому. Скільки яблунь у третьому ряді?

132. З кожного виразу та його значення склади і запиши рівність з діленням на 2.

$$2 \cdot 4 \quad 2 \cdot 7 \quad 2 \cdot 9$$

133. Прочитай таблиці ділення на 2 і на 3.

4	6	8	10	12	14	16	18
---	---	---	----	----	----	----	----

 : 2

6	9	12	15	18	21	24	27
---	---	----	----	----	----	----	----

 : 3

$$\begin{array}{lll} 134. & 10 : 2 + 25 & 21 : 3 + 18 & 12 : 3 + 8 \\ & 18 : 2 - 9 & 27 : 3 - 0 & 24 : 3 + 26 \end{array}$$

135. 1) Мати дала 12 грн порівну трьом донькам. Скільки гривень одержала кожна дівчинка?

2) Склади обернену задачу.

136. З куща зібрали 26 огірків. 8 огірків з'їли за обідом, а решту розклали в три банки порівну і засолили. Скільки огірків поклали в кожен банку?

137°. 1) 10 л молока розлили в глечики, по 2 л у кожний. Скільки глечиків наповнили молоком?

2) Склади і розв'яжи обернену задачу на дію множення.

● **138°.** $x + 48 = 64$ $80 - x = 18$
 $x - 36 = 54$ $3 \cdot x = 27$

139. З рівності $3 \cdot 5 = 15$ склади дві рівності з діленням.

140. 1) Поясни, як склали таблицю множення числа 4 і таблицю ділення на 4.

4 ·	2	3	4	5	6	7	8	9
	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
	8	12	16	20	24	28	32	36

 : 4

2) Розкажи таблиці з пам'яті.

3) Обчисли, користуючись таблицями.

$20 : 4 + 24$

$32 : 4 - 8$

$4 \cdot 4 - 14$

$4 \cdot 7 + 55$

$4 \cdot 9 - 18$

$4 \cdot 2 + 42$

$20 : 4 - 0$

$24 : 4 : 2$

$36 : 4 + 1$

$4 \cdot 8 - 1$

$28 : 4 \cdot 0$

$4 \cdot 6 + 0$

141. Три покупці купили по 4 кг моркви. Після цього в мішку залишилося 38 кг. Скільки кілограмів моркви було в мішку спочатку?

❄ Більше чи менше купили моркви, ніж залишилось, і на скільки?

142. Маса індичати 3 кг, маса поросяти на 7 кг більша, а маса віслучка — 30 кг. Яка маса поросяти й віслучка разом?

❄ На які ще запитання можна відповісти за умовою задачі?

143. Невідоме число помножили на 4 і дістали 28. Знайди невідоме число.

Розв'язання:

Позначимо невідоме число буквою x . Помноживши його на 4, одержимо вираз $x \cdot 4$. Тепер можна скласти таку рівність: $x \cdot 4 = 28$. Ця рівність є рівнянням.

У ньому невідоме число x є множником. Знайдемо його: $x = 28 : 4$; $x = 7$.

Відповідь: невідоме число дорівнює 7.

144. Добери числа, щоб нерівності були правильні.

$$5 \cdot 4 > 5 \cdot \square \quad 2 \cdot 8 < 2 \cdot \square \quad 24 : 3 > 24 : \square$$

145. У малому бідоні 4 л квасу, а у великому — у 5 разів більше. Скільки літрів квасу в обох бідонах?

❄ Зміни запитання задачі, щоб останньою дією в розв'язанні було віднімання.

$$146^\circ. x + 4 = 32 \quad x : 4 = 8 \quad x \cdot 4 = 32 \quad x \cdot 8 = 32$$

● 147°. Господиня купила 5 носовичків, по 4 грн кожний. У неї залишилося ще 45 грн. Скільки грошей було в господині спочатку?

148. 1) Поясни, як склали таблицю множення числа 5 і таблицю ділення на 5.

5 ·	2	3	4	5	6	7	8	9
	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
	10	15	20	25	30	35	40	45

: 5

2) Розкажи таблиці з пам'яті. Перевір правильність рівності $5 \cdot 7 = 35$.

3) Обчисли, користуючись таблицями.

$$\begin{array}{llll} 5 \cdot (8 : 4) & 25 : 5 \cdot 7 & 30 : 5 + 45 & 5 \cdot 9 - 9 \\ 5 \cdot 2 + 42 & 15 : 5 \cdot 9 & 40 : 5 - 8 & 40 : 5 : 4 \end{array}$$

149. На приготування сніданку в їдальні витратили 25 кг картоплі, 5 кг цибулі, а моркви — у 5 разів менше, ніж картоплі й цибулі разом. Скільки кілограмів моркви витратили?

150. Зошит коштує 4 грн, а книжка — у 5 разів дорожча. Яка вартість зошита і книжки разом?

4 грн

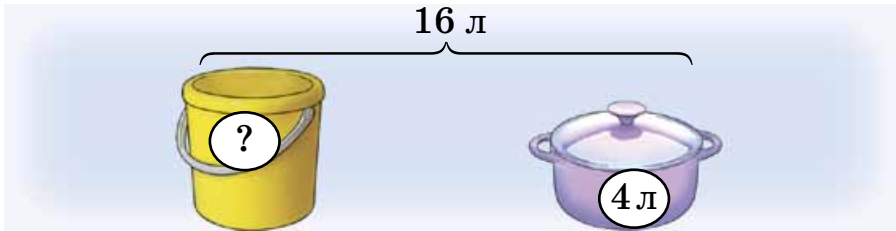

?

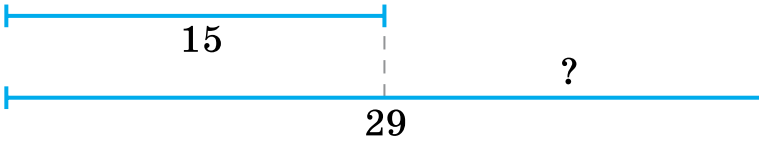
у 5 разів
дорожча

151. Склади і розв'яжи задачі за малюнками.

1)

2)

На скільки... ?

152. Знайди чверть числа 24, п'яту частину числа 40.

153*. Побудуй відрізок завдовжки 13 см і поділи його так, щоб одна частина становила 3 см, а кожна наступна частина — 2 см.

154°. 2 м сатину коштують 18 грн, а 1 м ситцю — 4 грн. На скільки гривень метр сатину дорожчий від метра ситцю?

● **155°.** $47 + 36$ $31 - 18 + 5$ $5 \cdot 7 + 50$
 $45 - 19$ $45 : 5 - 8$ $(24 + 12) : 4$
 $(12 - 8) \cdot 5$ $72 - (13 - 7)$

156. Заміни додавання множенням. З добутку склади та обчисли вираз із діленням на 6.

$$6 + 6 + 6 + 6 + 6$$

157. Поясни, як склали таблиці множення числа 6 та ділення на 6. Розкажи їх із пам'яті.

6 ·	2	3	4	5	6	7	8	9	
	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	
	12	18	24	30	36	42	48	54	: 6

158. $6 \cdot 7 - 34$ $(36 + 18) : 6$ $24 : 6 \cdot 5$
 $86 - 6 \cdot 4$ $36 + 18 : 6$ $42 : 6 - 7$
 $(80 - 32) : 6$ $58 - 36 : 6$ $6 \cdot 4 : 3$

159. Мама посадила 5 рядків полуниць, по 6 кущів у кожному, а Марійка — 18 кущів. Скільки кущів полуниць посадили разом мама і Марійка?

160. Склади і розв'яжи задачі за короткими записами.

2) 6

На скільки...?

161. $x \cdot 6 = 30$ $x + 6 = 20$ $24 : x = 6$ $x : 3 = 6$
 $x : 6 = 6$ $x - 6 = 20$ $24 - x = 6$ $24 : x = 8$

162*. Оля записала цифру. До неї дописала ще таку саму цифру. Від записаного числа відняла 18 і одержала 37. Яку цифру записала Оля спочатку?

163°. У бочці було 30 л води. Для поливання квітів на клумбі взяли три відра води по 6 л. Скільки літрів води залишилось у бочці?

● **164°.** Обчисли, якщо $a = 6$.

$a + a \cdot 5$ $36 - 24 : a$ $a + 42 : a$ $(a + 9) : 5$

165. $16 + 8$ $34 - 10$ $44 + 10$ $8 \cdot 6$
 $+ 12$ $: 6$ $: 6$ $- 12$
 $: 6$ $\cdot 5$ $+ 8$ $: 4$

166. Назви одиниці вимірювання часу від найбільшої до найменшої: *година, доба, століття, місяць, рік, тиждень, секунда, хвилина.*

167. 1) За чим визначають час?

1 секунда — це час, за який вимовляємо назву двоцифрового числа.

1 доба = 24 год

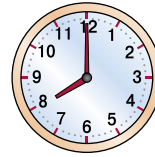
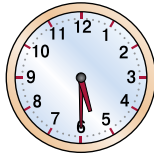
1 год = 60 хв

1 хв = 60 с

2) Скільки обертів за добу робить годинна стрілка годинника?

3) За скільки часу робить повний оберт хвилинна стрілка годинника?

168. 1) Запиши, скільки годин і хвилин показує кожний годинник.

2) Запиши, котру годину показуватимуть ці годинники через 10 хв; через 20 хв.

169. Урок триває 40 хв. Коли закінчиться перший урок, який розпочався о 8-й год 30 хв? Коли закінчиться другий урок, якщо перерва між першим і другим уроками становила 10 хв?

170*. Постав дужки, щоб рівності були правильними.

$$6 \cdot 4 - 2 = 12$$

$$45 - 10 - 7 = 42$$

$$18 : 3 \cdot 2 = 3$$

$$6 - 2 \cdot 3 = 12$$

$$50 - 25 : 5 = 5$$

$$18 : 3 \cdot 2 = 12$$

171. 1) Ціна зошита 2 грн. Яка вартість шести таких зошитів?

2) Склади і розв'яжи обернені задачі.

172°. $24 : 6 + 9$

$$86 - 42 : 6$$

$$54 : 6 - 30 : 6$$

$$24 + 48 : 6$$

$$95 - 35 : 5$$

$$32 : 4 + 6 \cdot 8$$

● **173°.** Мама дала Петрикові 24 грн, щоб він купив 4 рогаики з маком. Яка ціна рогалика?

❄ Склади обернені задачі.

174. $54 - 54 : 6$

$$3 \cdot 8 : 6$$

$$36 : 4 + 48 : 6$$

$$(54 - 54) : 6$$

$$24 : 3 : 8$$

$$30 : 6 + 18 : 6$$

175. Склади три задачі за даними таблиці.

Ціна	Кількість	Вартість
6 грн	4 кг	?
4 грн	?	32 грн
?	6 кг	48 грн

176. Купили чотири іграшки за ціною 6 грн. Усього заплатили 24 грн. Поясни, про яку величину дізнаємося, коли обчислимо кожний вираз.

$6 \cdot 4$	$24 : 6$	$24 : 4$
-------------	----------	----------

**Щоб знайти вартість, треба ціну помножити на кількість.
Щоб знайти кількість, треба вартість поділити на ціну.
Щоб знайти ціну, треба вартість поділити на кількість.**

177. Купили 4 м синьо-жовтої стрічки за ціною 3 грн за 1 м. Скільки одержали здачі з 20 грн?

178. $56 + x = 84$ $48 - x = 22$ $47 - x = 18$
 $x - 53 = 38$ $x + 24 = 63$ $x - 47 = 18$

179°. $24 \text{ дм} : 8 \text{ дм}$ $6 \text{ м} - 3 \text{ дм}$ $3 \text{ дм} - 2 \text{ см}$
 $24 \text{ дм} : 6$ $5 \text{ дм} \cdot 8$ $3 \text{ см} + 6 \text{ дм}$

● **180°.** Купили три пачки печива «Орео» по 4 грн і цукерок на 39 грн. Яка вартість усієї покупки?

181. (Усно.) 1) Яка вартість п'яти олівців по 3 грн?

2) Яку кількість пар шкарпеток за ціною 6 грн можна купити на 30 грн?

3) На 12 грн купили 4 кг картоплі. Яка ціна 1 кг картоплі?

182. За 5 кг яблук заплатили 30 грн. Скільки грошей треба заплатити за 8 кг таких яблук?

Ціна	Маса	Вартість
однакова	5 кг	30 грн
	8 кг	?

План розв'язування:

- 1) Яка ціна яблук?
- 2) Яка вартість 8 кг яблук?

183. Петрик купив собі і товаришу чотири булочки і заплатив 12 грн. Скільки гривень коштують дві такі булочки? За коротким записом розв'яжи задачу і запиши дії.

$$4 \text{ б.} \text{ — } 12 \text{ грн}$$

$$2 \text{ б.} \text{ — } ?$$

184. $78 - 24 : 6$ $24 + 18 : 6$ $24 : 3 + 42 : 6$

$24 + 30 : 6$ $6 \cdot 8 + 46$ $36 : 6 + 6 \cdot 9$

185.

>
<
=

 $46 + 36$ $46 - 23$ $18 : 6$ $3 \cdot 8$
 $45 : 5$ $45 - 5$ $35 : 5$ $42 : 6$

186*. Сума трьох чисел дорівнює 75. Різниця першого і другого чисел дорівнює 11. Сума першого і третього — 56. Знайди ці числа.

187°. $21 - 35 : 5$ $(55 - 19) : 6$ $81 + 48 : 6$

$4 \cdot 5 - 10 : 2$ $40 - 18 : 3$ $40 - 18 : 6$

● **188°.** Восени біля дороги посадили 42 тополі, лип посадили у 6 разів менше, ніж тополь, а дубів — на 5 більше, ніж лип. Скільки посадили дубів?

189. (Усно.) Виконай першу дію кожного виразу.

$30 - 42 : 6$ $30 : 6 - 5$ $48 - (13 - 6)$

$(90 - 42) : 6$ $24 : 6 - 2$ $24 : (6 - 2)$

190. Маса гуски 5 кг. Яка маса чотирьох таких гусок?

191. Маса шести однакових посилок 18 кг. Яка маса чотирьох таких посилок?

Розв'язання:

1) $18 : 6 = 3$ (кг)

2) $3 \cdot 4 = 12$ (кг)

Поясни, про що дізналися кожною дією.

192. У шести однакових бідонах 24 л води. Скільки літрів води в семи таких бідонах? Розглянь короткий запис задачі й розв'яжи її. Запиши дії.

$$\begin{aligned} 6 \text{ б.} & \text{— } 24 \text{ л} \\ 7 \text{ б.} & \text{— } ? \end{aligned}$$

193. Назви множники в кожному виразі, а потім знайди добуток.

$$2 \cdot (4 + 3) \quad 6 \cdot (24 : 3) \quad (51 - 45) \cdot 4 \quad (12 : 2) \cdot 5$$

Зразок. Вираз $2 \cdot (4 + 3)$. 2 — перший множник, $(4 + 3)$ — другий множник, 14 — добуток.

$$194. \quad x - 40 = 60 \quad x + 4 = 6 \quad x - 16 = 25$$

195. У виразі $12 : 2 + 2 \cdot 2$ постав дужки так, щоб після обчислення вийшло: а) 6; б) 2.

196*. Батькові, сину й дочці разом 45 років. Скільки років їм буде разом через 7 років?

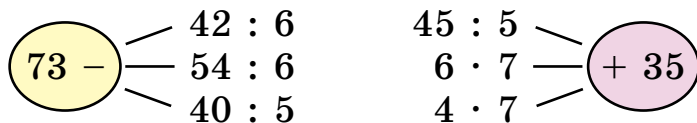
197°. Батько купив 18 кг картоплі в шести однакових сітках. Син допоміг йому нести дві сітки. Скільки кілограмів картоплі ніс син?

● **198°.** За даними таблиці склади та обчисли вирази.

Зменшуване	$6 \cdot 7$	$36 : 4$	$42 : 6$	45
Від'ємник	$6 : 3$	$18 : 6$	$24 - 18$	$81 - 57$

Зразок. $6 \cdot 7 - 6 : 3 = 42 - 2 = 40$.

199. (Усно.)

200. Батькові 40 років, а мати на 4 роки молодша від нього. Скільки років їхньому сину, який у 4 рази молодший від матері? На скільки років син молодший від батька?

201. За 5 год роботи двигуна було витрачено 30 л пального. Скільки літрів пального потрібно для 8 год роботи цього двигуна?

$$\begin{array}{lll}
 \mathbf{202.} & 1 \text{ м} - 5 \text{ дм} & 5 \text{ см} \cdot 5 & 3 \text{ дм } 5 \text{ см} : 5 \\
 & 1 \text{ м} - 5 \text{ см} & 15 \text{ см} : 5 & 1 \text{ дм } 2 \text{ см} : 3 \\
 & 6 \text{ м } 4 \text{ дм} : 8 \text{ дм} & 3 \text{ дм} : 6 & 1 \text{ м } 6 \text{ дм} - 8 \text{ дм}
 \end{array}$$

$$\mathbf{203.} \quad \begin{array}{lll}
 35 - x = 12 & 43 + x = 81 & x + 13 = 57 \\
 x - 15 = 37 & x : 4 = 8 & x \cdot 6 = 42
 \end{array}$$

204*. Постав між цифрами 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 знаки додавання і віднімання, щоб значення одержаного виразу було 100.

205°. Запиши вирази та обчисли їх.

- 1) Частку чисел 48 і 8 зменшити у 2 рази.
- 2) Добуток чисел 3 і 8 збільшити на 27.
- 3) Суму чисел 25 і 57 зменшити на частку $54 : 6$.
- 4) Число 70 зменшити на різницю чисел 67 і 39.

● **206°.** У шести однакових ящиках 30 кг лимонів. Яка маса лимонів у чотирьох таких ящиках?

207. З кожного виразу на множення та його значення склади рівність з діленням на 7.

$$7 \cdot 3 \qquad 7 \cdot 6 \qquad 7 \cdot 9$$

208. Поясни, як одержали результати таблиць множення числа 7 і ділення на 7.

7 ·	2	3	4	5	6	7	8	9	
	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	
	14	21	28	35	42	49	56	63	: 7

209. Розкажи з пам'яті таблиці множення числа 7 і ділення на 7. Як перевірити, що $28 : 7 = 4$?

$$\mathbf{210.} \quad \begin{array}{lll}
 7 \cdot 6 + 7 \cdot 4 & 21 : 3 \cdot 6 & 60 - 63 : 7 \\
 (35 - 28) \cdot 5 & 7 \cdot (6 : 2) & 81 - 56 : 7 \\
 (68 - 26) : 7 & 35 - 14 : 7 & 50 + 42 : 7
 \end{array}$$

211. Трактор за 6 год роботи витрачає 42 л пального. Скільки літрів пального витратить цей трактор за 8 год роботи?

212. У місяці лише повних 4 тижні. Скільки днів у цьому місяці? Як він називається?

213*. Використовуючи кожен із цифр 2, 3, 4, 5 лише раз, запиши два двоцифрових числа, сума яких буде найбільшою з можливих.

214°. За даними таблиці запиши та обчисли вирази.

Ділене	24	$40 + 9$	$17 + 18$	45	$36 : 4$	$6 \cdot 3$
Дільник	6	7	7	$13 - 8$	3	2

● **215°.** Будівельна бригада може змонтувати чотири дачних будинки за 28 днів. Скільки таких будинків може змонтувати ця бригада за 63 дні?

216. (Усно.) $7 \cdot 4$ $7 \cdot 8$ $7 \cdot 5$ $7 \cdot 9$ $45 - 15$
 $- 14$ $- 26$ $+ 10$ $+ 16$ $: 6$
 $: 2$ $: 6$ $: 5$ $- 23$ $\cdot 7$

217. Обчисли вираз $k : 7$, якщо k набуває таких значень: 28, 42, 49, 56.

218. 54 зменшили на невідоме число і дістали 32. Знайди невідоме число. (Склади і розв'яжи рівняння.)

219. Розглянь розв'язання двох задач, кожна з яких містить буквене дане.

1) З однієї грядки зібрали 6 гарбузів, а з другої — a гарбузів. Усі гарбузи поклали у два ящики, порівну в кожний. Скільки гарбузів поклали в один ящик?

$6 + a$ — зібрали всього гарбузів;

$(6 + a) : 2$ — поклали гарбузів в один ящик.

Відповідь: $(6 + a) : 2$ гарбузів.

2) З однієї грядки зібрали k гарбузів, а з другої — в 3 рази більше. Усі гарбузи поклали у два ящики порівну. Скільки гарбузів поклали в один ящик?

$k \cdot 3$ — зібрали гарбузів з другої грядки;
 $k + k \cdot 3$ — зібрали гарбузів з двох грядок;
 $(k + k \cdot 3) : 2$ — поклали гарбузів в один ящик.
 Відповідь: $(k + k \cdot 3) : 2$ гарбузів.

Якщо умова задачі містить буквене дане, відповідь записують у вигляді виразу.

220. У мішку a кілограмів яблук, а в кошику — у 6 разів менше. Скільки всього кілограмів яблук разом у мішку й кошику?

221. Столяр повинен робити одну рамку 50 хв, а він витрачає на це 43 хв. Скільки часу зекономить столяр, зробивши 9 таких рамок?

222*. Використовуючи кожену із цифр 1, 2, 3, 4 лише раз, запиши два двоцифрових числа, різниця яких буде найменшою з можливих.

223°. За таблицею запиши та обчисли вирази.

Компоненти дій	$(17 + 7) \text{ і } 6$	$7 \text{ і } (11 - 7)$	$7 \cdot 5 \text{ і } 28 : 4$
Знайти	частку	добуток	різницю

● **224°.** 1) У чотирьох однакових ящиках 24 кг печива. Скільки печива в семи таких ящиках?

2) Склади і розв'яжи обернену задачу, відповіддю якої буде число 24.

225. (Усно.)

$$\begin{array}{r}
 (65 - 58) \cdot 4 \\
 + 28 \\
 : 7
 \end{array}
 \qquad
 \begin{array}{r}
 (84 - 42) : 7 \\
 \cdot 6 \\
 + 24
 \end{array}
 \qquad
 \begin{array}{r}
 57 - 7 \cdot 8 \\
 \cdot 6 \\
 + 10
 \end{array}$$

226. $a + a + a + a = a \cdot 4$. Знайди добуток, якщо $a = 7$.

227. Маса дерев'яного бруска a кг, а маса такого самого за розміром залізного бруска у 8 разів більша. Яка маса залізного бруска? На скільки кілограмів маса залізного бруска більша від маси дерев'яного?

228. Листоноша розклав у поштові скриньки 3 журнали, 1 брошуру і 12 газет. У скільки разів більше листоноша розклав газет, ніж журналів і брошур разом?

229. Обчисли. Підкресли другий доданок у виразах, де останньою є дія додавання.

$$5 \cdot 9 + 15$$

$$80 - 7 \cdot 7$$

$$7 \cdot 8 + 36 : 6$$

$$20 + 7 \cdot 9$$

$$(18 - 12) \cdot 7$$

$$40 - 5 \cdot 4$$

230*. Число 8 можна розкласти на два доданки порізному. Яка пара таких доданків при множенні дає найбільший добуток? Яка — найменший?

$$231^\circ. x - 7 = 20$$

$$x + 6 = 14$$

$$13 - x = 9$$

$$46 - x = 21$$

$$15 + x = 40$$

$$27 - x = 17$$

● **232°.** Купили 5 кг огірків, 9 кг помідорів і 7 кг яблук. У скільки разів менше купили яблук, ніж овочів?

233. При яких значеннях $a = 14, 21, 28, 42, 56, 63$ нерівність $a : 7 > 6$ правильна?

234. Маса гарбуза 12 кг, а маса дині на 9 кг менша. У скільки разів маса гарбуза більша за масу дині?

235. Перше число a , а друге — на 30 більше. У скільки разів перше число менше від другого?

236. За 6 днів бабуся зв'язала 3 пари рукавичок. За скільки днів бабуся зв'яже ще 2 пари рукавичок, якщо в'язатиме так само?

237*. Запиши всі двоцифрові числа за допомогою цифр 4, 5, 7, 8, які починаються із цифри 4 або 8. Обведи найбільше з них і підкресли найменше.

238°. За таблицею склади та обчисли вирази.

a	42	63	54	56	48	49	36
k	7	7	6	7	6	7	6
$a : k$							

● **239°.** Для виготовлення 7 кг цукру використали 42 кг цукрових буряків. Скільки потрібно кілограмів буряків для виготовлення 9 кг цукру?

240. (Усно.) Добери по два значення a , щоб нерівності були істинними.

$$a \cdot 6 > 40 \quad 72 - a \cdot 7 < 20 \quad 24 + 56 : a > 30$$

241. З виразів та їх числових значень склади правильні рівності.

$$\begin{array}{ccc} 7 \cdot 7 + 7 & (2 + 5) \cdot 7 & 8 : 4 \cdot 7 \\ 63 - 21 : 7 & 48 - 8 : 2 & 3 \cdot 3 \cdot 3 \end{array}$$

49	56	14	27	60	44
----	----	----	----	----	----

Зразок. $7 \cdot 7 + 7 = 56$.

242. У книжковому кіоску до перерви продали сім однакових листівок і одержали за них 42 грн. Після перерви продали ще п'ять таких листівок. Скільки всього гривень одержали за листівки, продані за день?

243. У спортивний табір прибуло 24 футболісти, а волейболістів — у a рази менше. На скільки більше прибуло футболістів, ніж волейболістів?

244*. Між числами 2, 3, 4, 5 постав знаки дій і дужки так, щоб значення одержаного виразу було 2.

245. Добери числа й запиши істинні рівності.

42 більше від 7 у \square разів; 7 менше від 35 на \square ; 7 менше від 35 у \square разів; 54 більше від 6 у \square разів.

$$\begin{array}{ccc} 246^\circ. & 28 : 7 + 49 & 7 \cdot 3 + 7 \cdot 6 & 70 - 56 : 7 \\ & 7 \cdot 6 + 7 \cdot 2 & 42 : (12 - 5) & 63 - 63 : 7 \end{array}$$

● **247°.** У Петрика було a зошитів у клітинку, а в лінійку — у 2 рази більше. На скільки зошитів у лінійку було більше, ніж у клітинку?

248. (Усно.) Знайди невідомі множники.

$$x \cdot 2 = 12 \quad x \cdot 3 = 15 \quad 4 \cdot x = 20$$

249. 1) Перевір.

Вираз	$a = 5$	$a = 50$	$a = 42$
$23 + a$	28	73	65
$76 - a$	71	26	34

2) Обчисли (усно).

Вираз	$a = 3$	$a = 30$	$a = 15$
$a + 54$			
$69 - a$			

250. $x + 3 = 18$ $x \cdot 3 = 18$ $4 \cdot x = 36$

251. Склади і розв'яжи задачу за таблицею.

Ціна	Кількість	Вартість
однакова	7 кг 9 кг	21 грн ?

252. 18 л томатного соку розлили в шість банок. Скільки треба таких банок, щоб розлити ще 24 л соку?

253. $56 : 7 + 22$ $22 - 56 : 7$ $63 : 7 : 3$
 $(14 + 28) : 7$ $14 + 28 : 7$ $(35 + 7) : 7$
 $42 : 6 - 7$ $56 - 28 : 7$ $(28 + 14) : 7$

254*. Побудуй прямокутник, ширина якого 3 см і який можна поділити на 4 рівних квадрати. Знайди периметр цього прямокутника.

255°. Семеро хлопчиків поділили між собою порівну 35 горіхів. Скільки горіхів одержали двоє хлопчиків?

● **256°.** Знайди неправильні рівності, виправ помилки і запиши.

$65 - 3 = 35$ $90 - 9 = 99$ $21 - 8 = 3$
 $35 : 5 + 2 = 9$ $35 : (5 + 2) = 5$ $20 - 6 : 2 = 7$
 $100 - 0 = 10$ $60 - 3 = 67$ $21 - 5 = 16$

257. Спиши, вставляючи потрібні знаки дій.

$$7 \square 6 = 42 \qquad 63 \square 7 = 56 \qquad 48 \square 6 = 8$$

$$7 \square 6 = 13 \qquad 63 \square 7 = 9 \qquad 48 \square 6 = 54$$

258. Склади рівняння і розв'яжи їх.

1) Яке число треба збільшити на 6, щоб дістати 30?

2) Яке число треба збільшити в 6 разів, щоб дістати 30?

259. Склади і розв'яжи задачу за таблицею.

Маса 1 ящ.	Кількість	Загальна маса
однакова	7 ящ.	35 кг
	9 ящ.	?

260.

>	$5 \cdot 6 - 5 > 20$	$56 : 7 - 7 \square 5$
<	$27 : 3 + 2 \square 10$	$63 : 7 + 7 \square 14$
=	$42 : 7 \cdot 3 \square 18$	$48 : 6 : 2 \square 4$

261*. Накресли коло радіусом 3 см. Побудуй у ньому два трикутники зі спільною стороною, а вершинами на колі.

262°.

$63 : 7 - 5$	$6 \cdot 7 + 7 - 6$	$(18 + 36) : 6$
$48 : 6 : 4$	$50 - 20 : 5$	$73 - (13 - 8)$

● **263°.** На лісопильню привезли 40 соснових колод, дубових — у 5 разів менше і 24 кленові колоди. Скільки всього колод привезли?

264. Заміни додавання множенням. Знайди добуток і склади рівність з діленням на 8.

$$8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8$$

265. Поясни, як склали таблицю множення числа 8 і таблицю ділення на 8.

8 ·	2	3	4	5	6	7	8	9	
	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	
	16	24	32	40	48	56	64	72	: 8

266. Обчисли, користуючись таблицями.

$$8 \cdot 9 + 28 \quad 12 + 8 \cdot 5 \quad 60 - 8 \cdot 4 \quad 24 : 4 \cdot 8$$

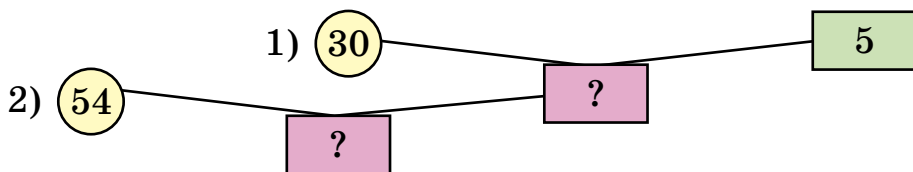
$$64 : 8 - 8 \quad 48 - 16 : 8 \quad 48 - 24 : 8 \quad 32 : 8 \cdot 2$$

267. Маса лисиці 8 кг, а маса леопарда в 9 разів більша. Яка маса вовка, якщо вона менша від маси леопарда на 30 кг?

268. У п'ять кошків розклали порівну 30 кг вишень. Скільки потрібно таких кошків, щоб розкласти 54 кг вишень?

Розглянь схему і склади план розв'язування задачі. Розв'язання запиши окремими діями.

269. На 30 грн купили 5 однакових іграшок. Скільки таких іграшок можна купити на 18 грн?

5 ігр.	—	30 грн
?	—	18 грн

270*. Побудуй квадрат і трикутник, щоб їх спільною частиною був: 1) чотирикутник; 2) п'ятикутник.

$$271^\circ. \quad x \cdot 8 = 56 \quad x : 8 = 6 \quad 24 : x = 8$$

$$x + 8 = 56 \quad x - 8 = 6 \quad 24 - x = 8$$

● **272°.** 56 л квасу розлили порівну у 8 банок. Скільки потрібно таких банок, щоб розлити порівну 42 л квасу?

273. (Усно.)	$8 \cdot 6$	$56 : 8$	$72 : 8$	$8 \cdot 4$
	$- 24$	$\cdot 4$	$+ 36$	$+ 32$
	$: 4$	$: 7$	$: 5$	$: 8$

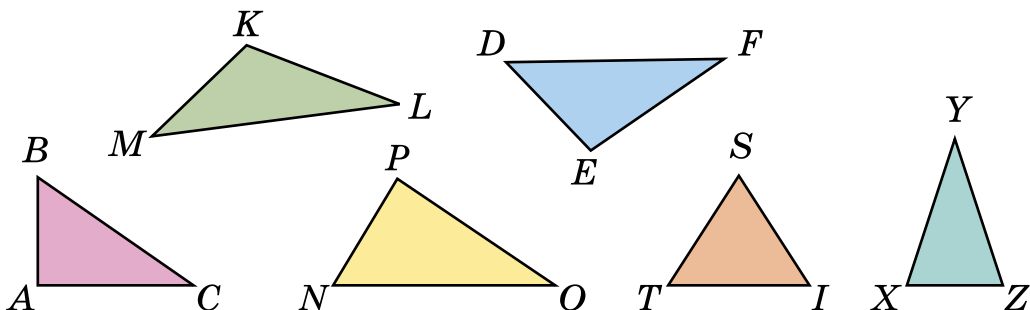
274. У сім ящиків розклали порівну 42 кг слив. Скільки кілограмів слив у трьох таких ящиках?

275. У сім ящиків розклали порівну 42 кг слив. Скільки потрібно таких ящиків, щоб розкласти 18 кг слив? (Порівняй цю задачу з попередньою.)

❄ Склади обернену задачу, у якій треба знайти число 42.

276.	$\begin{matrix} > \\ < \\ = \end{matrix}$	$56 : 8$	\square	$56 : 7$	$54 - 8 \cdot 6$	\square	$54 - 6 \cdot 8$
		$42 : 7$	\square	$42 : 6$	$35 + 8 \cdot 5$	\square	$48 - 6 \cdot 9$
		$40 : 8$	\square	$35 : 7$	$24 - 16 : 8$	\square	$72 - 8 \cdot 9$

277.

За малюнком запиши:

- 1) Тупокутні трикутники.
- 2) Прямокутні трикутники.
- 3) Гострокутні трикутники.
- 4) Рівнобедрені трикутники.
- 5) Рівносторонній трикутник.

❄ Побудуй квадрат, сторона якого дорівнює стороні рівностороннього трикутника. Познач квадрат буквами.

278*. Віднови початкові рівняння.

$$\begin{aligned} \dots &= 8 \\ x &= 48 : 8 \\ x &= 6 \end{aligned}$$

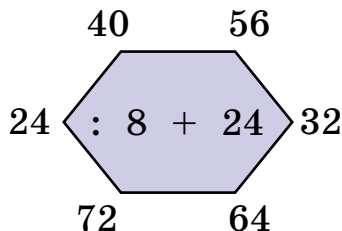
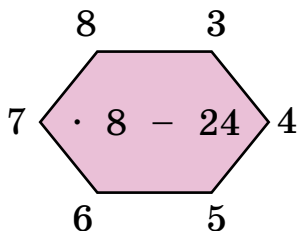
$$\begin{aligned} \dots - 24 &= \dots \\ x &= \dots \\ x &= 30 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \dots &= 48 \\ x &= \dots + \dots \\ x &= 58 \end{aligned}$$

279°. У шести однакових коробках 24 свічки. Скільки свічок у восьми таких коробках?

● **280°.** $x - 25 = 40$ $x + 25 = 40$ $100 - x = 63$

281. (Усно.)

282. Закінчи обчислення. Дай відповіді на запитання.

$24 : 3 = 8$

$48 : 8 = \square$

$56 : 7 = \square$

$3 \cdot 8 = \square$

$8 \cdot 6 = \square$

$7 \cdot \square = \square$

$24 : 8 = \square$

$48 : \square = \square$

$56 : \square = \square$

Що одержимо, коли: 1) дільник множимо на частку? 2) ділене ділимо на частку?

Якщо $a : b = c$, то чому дорівнює $b \cdot c$? $a : c$?

283. Склади і розв'яжи задачу за таблицею.

Норма витрати тканини на 1 сукню	Кількість суконь	Витрачено тканини
однакова	8	24 м
	?	27 м

284. 1) Невідоме число зменшили в 3 рази і дістали 9. Знайди невідоме число. Розглянь розв'язання задачі.

Розв'язання:

Позначимо невідоме число буквою x . Складемо рівняння: $x : 3 = 9$.

У цьому рівнянні невідоме число x є діленим. Знайдемо його.

$x = 3 \cdot 9$

$x = 27$

Відповідь: невідоме число дорівнює 27.

2) Склади і розв'яжи подібну задачу.

285. Корові на день давали 24 кг силосу і стільки ж силосу давали восьми вівцям порівну. На скільки кілограмів силосу більше давали на день корові, ніж вівці?

286*. У дитячому садку виділили гроші, щоб купити м'ячі. Якщо купити 5 мячів, то залишиться ще 10 грн, а якщо — 8 м'ячів, то не вистачить 14 грн. Скільки грошей виділили?

$$\begin{array}{lll} 287^\circ. & x + 2 = 18 & x \cdot 2 = 18 & x : 2 = 8 \\ & x \cdot 4 = 32 & x : 8 = 4 & x + 8 = 32 \end{array}$$

● **288°.** Для приготування шести однакових порцій омлету взяли 12 яєць. Скільки таких порцій омлету можна приготувати з 18 яєць?

289. (Усно.) Добери числа, щоб нерівність і рівності були правильними.

$$6 \cdot 8 > \square \cdot 6 \quad 4 \cdot 8 = 8 \cdot \square \quad 8 \cdot 5 + 8 = 8 \cdot \square$$

290. Дві групи учнів саджали дерева. У першій групі було 4 учні, а в другій — 5. Перша група посадила 24 дерева, а друга — 25. Яка група працювала краще?

Вказівка. Щоб відповісти на запитання задачі, дізнайся, скільки дерев саджав один учень у кожній групі.

291. Майстер за 8 год виготовив 48 деталей, а учень за 4 год — 8 таких деталей. У скільки разів більше деталей виготовляв за 1 год майстер, ніж учень?

❄ Зміни запитання, щоб останньою дією розв'язання було додавання.

292. На будівництві працювало k жінок, а чоловіків — у 6 разів більше. На скільки менше було жінок?

Розв'язання:

k — жінок;

$k \cdot 6$ — чоловіків;

На $(k \cdot 6 - k)$ менше жінок, ніж чоловіків.

Відповідь: на $(k \cdot 6 - k)$ менше жінок.

❄ Обчисли усно, якщо $k = 8$.

$293. 8 \cdot 8 + 8$

$56 : 8 + 1$

$48 : 8 + 30$

$\text{🔄 } 36 : 6 + 50$

$18 : 2 + 39$

$72 : 8 + 9$

294*. Петрик і Толя читали книжки, у яких по 100 сторінок. Петрику залишилося прочитати 60 сторінок. Толя прочитав спочатку 24, а потім — ще 22 сторінки. Хто з них прочитав більше сторінок і на скільки?

295°. На пошиття шести однакових фартухів швачка витрачає 12 м тканини. Скільки таких фартухів можна пошити з 18 м тканини?

● **296°.** $x \cdot 4 = 8$ $x : 4 = 8$ $x - 4 = 8$ $48 : x = 8$

297. Заміни додавання множенням. Обчисли і склади рівність з діленням на 9.

$$9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9$$

298. Поясни, як складено таблиці множення числа 9 і ділення на 9.

9 ·	2	3	4	5	6	7	8	9	
	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	
	18	27	36	45	54	63	72	81	: 9

299. Обчисли, користуючись таблицями.

$9 \cdot 8 + 9 \cdot 3$

$2 + 7 \cdot 9$

$54 : 6 \cdot 9$

$81 : 9 - 9$

$(100 - 55) : 9$

$27 + 27 : 9$

$2 \cdot (3 \cdot 3)$

$39 + 49 : 7$

$(81 - 54) : 9$

300. Маса індички 9 кг, а гуски — 6 кг. Яка загальна маса трьох таких гусок і восьми індичок?

301. Склади і розв'яжи рівняння.

1) Невідоме число x збільшили в 9 разів і дістали 72. Знайди невідоме число.

2) Невідоме число зменшили в 3 рази і дістали 9. Знайди невідоме число.

3) До невідомого числа додали 16 і дістали 84. Знайди невідоме число.

302*. Із чотирьох однакових квадратів склали один великий. Знайди його периметр, якщо периметр малого квадрата 8 см. Накресли великий і один малий квадрати.

 У скільки разів сума периметрів малих квадратів більша за периметр великого квадрата?

$$\begin{array}{cccc} 303^\circ. & 9 \cdot 4 + 9 \cdot 6 & 9 \cdot 8 - 4 & (2 + 7) \cdot 9 & 66 - 39 \\ & 9 \cdot 5 + 9 \cdot 5 & 2 + 7 \cdot 9 & 63 : 7 : 3 & 18 + 81 \end{array}$$

● **304°**. Дві сестри та менший брат разом зліпили 24 вареники. Сестри зліпили по 9 вареників. Скільки вареників зліпив брат?

$$\begin{array}{cccc} 305. \text{ (Усно.)} & 9 \cdot 9 & 54 : 9 & 9 \cdot 7 & 45 : 9 \\ & - 41 & \cdot 3 & - 15 & \cdot 8 \\ & : 8 & - 9 & : 8 & - 6 \end{array}$$

306. На яке число треба поділити 42, щоб дістати 7? Склади рівняння й розв'яжи його.

307. У магазин привезли 60 плеєрів. Протягом 9 днів продавали по 6 плеєрів щодня. Скільки плеєрів залишилося продати?

308. У саду 36 слив, а груш — у 4 рази менше. Яблунь у саду на 16 більше, ніж слив і груш разом. Скільки яблунь у саду?

309. Склади вирази та знайди їх значення.

1) Перший доданок 42, а другий є часткою чисел 21 і 7.

2) Ділене 42, а дільник є різницею чисел 30 і 24.

3) Знайти різницю добутків чисел 7 і 7 та 8 і 5; 8 і 7 та 4 і 5.

4) Знайти суму часток чисел 64 і 8 та 54 і 6; 48 і 8 та 24 і 8.

$$310. \quad 18 - x = 2 \quad 18 : x = 2 \quad x : 2 = 9 \quad x \cdot 9 = 81$$

311*. Запиши три числа, кожне з яких ділиться на 2; на 3; на 2 і на 3.

312°. У двох кошиках було 20 груш. Коли з першого кошика взяли 4 груші, в обох кошиках груш стало порівну. Скільки груш було в кожному кошику спочатку?

● **313°.** $42 : 7 + 17$ $20 + 9 \cdot 5$ $(36 + 12) : 6$
 $56 - 42 : 7$ $24 - 9 : 3$ $36 + 12 : 6$

314. (Усно.) До Нового року залишилося 8 тижнів і 4 дні. Скільки днів залишилося до Нового року?

315. (Усно.) Розглянь числові дані та дай відповіді на запитання.

35 кг

5 кг

2 кг

- 1) Яка маса вівці та двох таких гусаків?
- 2) У скільки разів маса вівці більша від маси гусака і качки разом?
- 3) На скільки кілограмів маса гусака і качки разом менша від маси вівці?

316. Склади задачу за виразом $36 + 36 : 4$.

317. Маса вівці 32 кг, а маса індички — у 4 рази менша. Яка маса дев'яти таких індичок?

❄ Що важче: дев'ять таких індичок чи дві вівці і на скільки кілограмів?

318. На першому верстаті за 1 год майстриня виготовила 4 м полотна, а на другому — на 3 м більше. За скільки годин на другому верстаті вона виготовить 56 м полотна, якщо працюватиме з такою продуктивністю?

❄ На скільки метрів полотна менше за цей час майстриня виготовила б на першому верстаті?

319*. У Тетянки 25 горіхів. Скільки горіхів вона має віддати братові, щоб у неї залишилося на 9 горіхів більше, ніж буде у брата?

320°. 1)

Числа	8	14	18	9	18	27	18	36	72	81
Знайти	половину			третину			дев'яту частину			

2) Знайди третину від 2 дм 4 см.

● **321°.** За 9 кг кабачків заплатили 72 грн. Скільки коштують 5 кг таких кабачків?

322. (Усно.) 36 м зменши у 9 разів; знайди дев'яту частину від 45 кг; знайди, у скільки разів 9 менше від 72; розв'яжи рівняння $x \cdot 9 = 72$.

323. $18 + 36 : 9$ $54 : (6 + 3)$ $63 : 9 \cdot 3$ $38 + 57$
 $72 - 27 : 9$ $54 : 6 + 3$ $63 + 9 \cdot 3$ $91 - 19$

324. Тарас упіймав a окунів, а Миколка — b окунів. Запиши за допомогою виразів відповіді на запитання.

- 1) Скільки окунів упіймали хлопчики разом?
- 2) На скільки більше окунів упіймав Тарас?
- 3) У скільки разів більше окунів упіймав Тарас?

325. У групі туристів 36 чоловіків і 27 жінок. Вони сіли в човни, по 9 осіб у кожен. Скільки було човнів?

Розв'яжи задачу двома способами.

1-й спосіб:

$$(\square + \square) : \square$$

2-й спосіб:

$$\square : \square + \square : \square$$

326. У бочці було 100 л бензину. З неї відлили в бак автомобіля 56 л бензину, а мотоцикла — у 7 разів менше. Скільки літрів бензину залишилося в бочці?

327*. З дев'яти монет, однакових на вигляд, одна легша (фальшива). Як визначити її двома зважуваннями на шальках терезів без гир?

328°. В одному мішку 36 кг горіхів, а в другому — 18 кг. Усі горіхи продали покупцям, по 6 кг кожному. Скільком покупцям продали горіхи? (Розв'яжи задачу двома способами.)

● **329°.** Запиши та обчисли вирази.

1) Різницю чисел 90 і 18 зменшити в 9 разів.

2) 40 збільшити на добуток чисел 9 і 6.

3) Частку чисел 81 і 9 зменшити в 3 рази.

4) Знайти суму часток чисел 72 і 8 та 45 і 9.

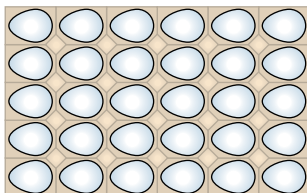
330. (Усно.)

$$\begin{array}{|c|} \hline 9 \cdot 2 \\ \hline 9 \cdot 4 \\ \hline 9 \cdot 5 \\ \hline \end{array} + 38$$

$$\begin{array}{|c|} \hline 42 + 14 \\ \hline 38 - 17 \\ \hline 75 - 47 \\ \hline \end{array} : 7$$

$$\begin{array}{|c|} \hline 9 \cdot 4 \\ \hline 8 \cdot 3 \\ \hline 3 \cdot 4 \\ \hline \end{array} : 6$$

331. Мама купила лоток яєць. Скільки яєць купила мама?

Поясни розв'язання і зроби висновок.

1) $5 \cdot 6 = 30$ (яєць) 2) $6 \cdot 5 = 30$ (яєць)

$$5 \cdot 6 = 6 \cdot 5$$

Для будь-яких чисел a і b правильна рівність $a \cdot b = b \cdot a$. Ця рівність виражає *переставний закон множення*: від переставляння множників значення добутку не змінюється.

332*. (Усно.) Розв'яжи рівняння, не виконуючи обчислень.

$$x \cdot 3 = 3 \cdot 7$$

$$8 \cdot x = 8 \cdot 9$$

$$x \cdot 10 = 10 \cdot 6$$

333. Обчисли, використовуючи за потреби переставний закон множення.

$$3 \cdot 6 \cdot 2$$

$$3 \cdot 8 \cdot 3$$

$$4 \cdot 9 \cdot 2$$

$$4 \cdot 7 \cdot 2$$

$$2 \cdot 4 \cdot 9$$

$$2 \cdot 8 \cdot 4$$

$$3 \cdot 7 \cdot 2$$

$$2 \cdot 6 \cdot 4$$

334. У швейну майстерню завезли тканину в сувоях по 9 м. За день витратили 45 м, і залишилося ще 27 м тканини. Скільки сувоїв тканини завезли в майстерню?

 Розв'яжи задачу іншим способом.

335*. Батькові 32 роки, а його сином 8 років і 6 років. Через скільки років вік батька дорівнюватиме сумі років обох його синів?

$$336^\circ. 100 - 5 \cdot 5$$

$$5 \cdot 8 - 4 \cdot 7$$

$$(45 - 27) : 9$$

$$10 + 3 \cdot 8$$

$$9 \cdot 4 + 8 \cdot 6$$

$$8 \cdot (23 - 16)$$

● **337°**. У магазин привезли кілька ящиків апельсинів по 8 кг. За день продали 46 кг апельсинів, і залишилося 26 кг. Скільки ящиків апельсинів привезли в магазин?

$$338. (Усно.) 63 : 9$$

$$29 + 16$$

$$16 + 18$$

$$3 \cdot 9$$

$$+ 7$$

$$: 5$$

$$: 9$$

$$- 3$$

$$: 2$$

$$\cdot 9$$

$$\cdot 8$$

$$: 8$$

$$- 7$$

$$- 27$$

$$+ 18$$

$$\cdot 9$$

339. Поясни розв'язання задачі та рівність.

У двох чотириповерхових будинках на кожному поверсі по 3 двокімнатні квартири. Скільки всього двокімнатних квартир у цих будинках?

Розв'язання:

1-й спосіб: $(3 \cdot 4) \cdot 2 = 24$ (кв.)

2-й спосіб: $3 \cdot (4 \cdot 2) = 24$ (кв.)

$$(3 \cdot 4) \cdot 2 = 3 \cdot (4 \cdot 2)$$

Для будь-яких чисел a, b, c правильна рівність
 $(a \cdot b) \cdot c = a \cdot (b \cdot c)$.

Ця рівність виражає *сполучний закон множення*: щоб добуток двох чисел помножити на третє число, можна перше число помножити на добуток другого і третього чисел.

340. У виразах постав дужки по-різному та обчисли.

$4 \cdot 2 \cdot 3$

$3 \cdot 2 \cdot 5$

$4 \cdot 2 \cdot 5$

$4 \cdot 3 \cdot 3$

 Поясни висновок з переставного і сполучного законів множення.

Множити числа можна в будь-якому порядку. Результат множення не залежить від порядку запису множників.

341. $x : 8 = 4$

$x \cdot 3 = 9$

$24 : x = 4$

$x - 8 = 4$

$x + 3 = 9$

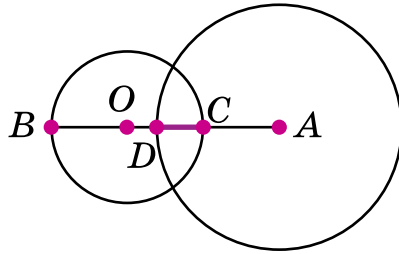
$24 - x = 4$

342. У мішку було 50 кг цукру. Коли в кілька пакетів насипали по 3 кг цукру, в мішку залишилося 23 кг. У скільки пакетів насипали цукор?

 Склади подібну задачу за виразом $(25 - 13) : 2$.

343. Для уроку трудового навчання принесли в коробках 48 брусків пластиліну. На уроці використали 4 коробки по 6 брусків. Скільки брусків пластиліну залишилося?

344*. Розглянь малюнок (кола зменшено). $AD = 5$ см. $OB = 3$ см. $AO = 7$ см. Знайди довжину відрізка CD .

345°. У їдальню завезли 90 кг картоплі та 30 кг моркви. Використали 54 кг картоплі й 18 кг моркви. Чого залишилося більше і на скільки кілограмів?

● **346°.** Добери по два таких значення букв, щоб нерівності були істинними.

$$m \cdot 8 > 40$$

$$a \cdot 5 > 5 \cdot 4$$

$$6 \cdot k < 7 \cdot 6$$

347. Поясни, що показує кожний множник, і заміни множення додаванням. Обчисли.

$$8 \cdot 3$$

$$9 \cdot 2$$

$$7 \cdot 5$$

$$6 \cdot 4$$

348. Заміни множення додаванням, обчисли і зроби висновок.

$$1 \cdot 4$$

$$1 \cdot 6$$

$$0 \cdot 5$$

$$0 \cdot 7$$

$$\boxed{1 \cdot a = a}$$

$$\boxed{0 \cdot a = 0}$$

349. Чи можна замінити додаванням добутки $5 \cdot 1$ і $6 \cdot 0$? За якими правилами виконують множення на 1 і 0?

$$\boxed{a \cdot 1 = a}$$

$$\boxed{a \cdot 0 = 0}$$

350. Перевір виконання переставного і сполучного законів при множенні на 1 і на 0 за правилами.

$$3 \cdot 1 \cdot 4$$

$$5 \cdot 0 \cdot 2$$

$$5 \cdot 1 \cdot 8$$

$$6 \cdot 1 \cdot 9$$

$$4 \cdot 2 \cdot 1$$

$$7 \cdot 0 \cdot 4$$

$$3 \cdot 2 \cdot 0$$

$$8 \cdot 6 \cdot 0$$

351. $\left. \begin{array}{l} > \\ < \\ = \end{array} \right\} 35 \cdot 0 \square 23 \cdot 1$

$$45 - 1 \square 45 \cdot 1$$

$$84 - 0 \square 84 \cdot 1$$

$$63 + 0 \square 63 \cdot 0$$

$$44 \cdot 1 \square 44 + 1$$

$$74 \cdot 0 \square 74 - 1$$

352. В одному кошику a кг винограду, а в другому — у 2 рази менше. Увесь виноград розклали в чотири ящики порівну. Скільки кілограмів винограду в одному ящику?

353. Із 35 кг абрикосів одержали 5 кг кураги. Скільки кілограмів кураги вийде з 63 кг абрикосів?

❄️ Склади подібну задачу за схемою.

$$\square : (\square : \square)$$

354*. Якщо кожній своїй дитині мама дасть по 7 цукерок, то в неї залишиться ще 8 цукерок, а якщо по 9 цукерок, то цукерок не залишиться. Скільки цукерок у мами?

$$\text{355}^\circ. \begin{array}{l} 64 \cdot 0 + 28 \\ 39 \cdot 1 - 24 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 58 - 34 \cdot 1 \\ (45 + 36) \cdot 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 24 \cdot 1 \cdot 0 \\ 72 : 9 \cdot 1 \end{array}$$

● **356°.** 36 кг макаронів розфасували у 9 однакових пакетів. Скільки потрібно таких пакетів, щоб розфасувати ще 28 кг макаронів?

$$\text{357. (Усно.)} \begin{array}{llll} 8 \cdot 1 \cdot 4 & 7 \cdot 0 \cdot 6 & 3 \cdot 0 + 7 & 34 \cdot 1 \\ 6 \cdot 0 + 3 & 8 \cdot 4 \cdot 0 & 6 \cdot 2 \cdot 1 & 34 - 1 \end{array}$$

358. З кожного виразу на множення та його значення склади по дві рівності з діленням.

$$3 \cdot 7$$

$$4 \cdot 5$$

$$6 \cdot 2$$

$$9 \cdot 4$$

$$\text{359.} \begin{array}{llll} 4 \cdot 1 = 4 & 6 \cdot 1 = \square & 7 \cdot 1 = \square & 3 \cdot 1 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{llll} 4 : 1 = \square & 6 : 1 = \square & 7 : 1 = \square & \square : 1 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{llll} 4 : 4 = \square & 6 : 6 = \square & 7 : \square = \square & \square : \square = 1 \end{array}$$

$$a : 1 = a$$

$$a : a = 1$$

$$\text{360.} \begin{array}{lll} 4 \cdot 6 + 18 : 1 & 3 \cdot 7 + 7 : 7 & 8 \cdot 1 - 8 : 8 \\ 4 \cdot 6 - 18 \cdot 1 & 8 : 1 + 6 \cdot 0 & 5 : 5 + 5 \cdot 4 \end{array}$$

361. Купили 6 м шовку, сатину — у 2 рази більше, а сукна — на 3 м менше, ніж шовку й сатину разом. Скільки метрів сукна купили?

❄️ Склади обернену задачу, щоб знайти число 3.

362. Склади задачі за короткими записами.

2) Беріз — 4

Кленів — у 2 рази більше, ніж беріз

Дубів — ?, на 3 менше, ніж кленів

363*. Побудуй прямокутник, ширина якого в 3 рази менша від довжини і дорівнює 2 см. Поділи його на три рівних квадрати. Порівняй периметр цього прямокутника і одержаного квадрата.

364°. Розв'яжи рівняння.

$$45 : x = 1 \quad 42 : x = 42 \quad x : 34 = 1 \quad x - 34 = 34$$

$$38 \cdot x = 38 \quad 36 - x = 1 \quad x \cdot 54 = 54 \quad 24 + x = 24$$

● **365°.** На одній ділянці росте 15 кущів бузку, на другій — на 3 кущі менше, а на третій — у 3 рази менше, ніж на першій і другій разом. Скільки кущів бузку росте на третій ділянці?

366. (Усно.)

$$0 \cdot 5 \cdot 3 \quad 7 \cdot 0 \cdot 4 \quad 6 \cdot 2 \cdot 0 \quad 8 : 1 \cdot 0$$

$$1 \cdot 0 + 3 \quad 27 : 9 \cdot 0 \quad 34 + 8 \cdot 0 \quad 72 : 8 - 0$$

367. $\frac{4 \cdot 0 = 0}{0 : 4 = 0}$ $\frac{0 \cdot 7 = \square}{0 : 7 = \square}$ $\frac{8 \cdot 0 = 0}{0 : 8 = \square}$ $\boxed{0 : a = 0}$

Увага: ділити на нуль неможливо!

368. Склади та обчисли можливі вирази $a \cdot b$ і $a : b$, якщо a і b можуть набувати значень: 2, 3, 4, 0, 6, 12.

369. На одній полиці стояло 9 книжок, а на другій — у 2 рази більше. Взяли 6 книжок з обох полиць. Скільки всього книжок залишилося на обох полицях?

❄ Розв'яжи задачу іншими способами.

370. 1) Склади і розв'яжи задачі та порівняй їх.

а) I — 16 м

II — на 8 м менше

III — ?, у 4 рази менше, ніж I і II разом

б) I — 16 м

II — у 8 разів менше

III — ?, на 4 м менше, ніж I і II разом

2) Склади задачі про птахів-довгожителів за таблицею.

Птах	Максимальна тривалість життя
Кондор	80 років
Беркут	80 років
Ворон	70 років
Страус	50 років
Лебідь	25 років
Дрізд	20 років

371*. На двох куцах сиділо 10 горобців. Після того як на перший прилетіло ще 5 горобців, а на другий — ще 3, на обох куцах горобців стало порівну. Скільки горобців було на кожному куці спочатку?

372°. $54 : 9 \cdot 0$ $54 - 9 \cdot 0$ $(36 + 0) \cdot 1$

$42 \cdot 0 : 7$ $42 \cdot (0 : 7)$ $(36 + 1) \cdot 0$

● **373°.** В одну вазу поставили 15 квіток, у другу — у 3 рази менше, а в третю — на 4 квітки більше, ніж у другу. Скільки всього квіток у трьох вазах?

Додаткові вправи

1. Запиши всі двоцифрові числа, у яких кількість десятків і кількість одиниць відрізняється на 2.

2. Запиши всі двоцифрові числа, у яких сума кількості десятків і кількості одиниць дорівнює 9.

3. Добери числа і знаки дій, щоб рівності були істинними.

$$9 \cdot \square = 18$$

$$9 \cdot \square = 72$$

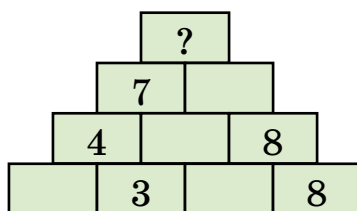
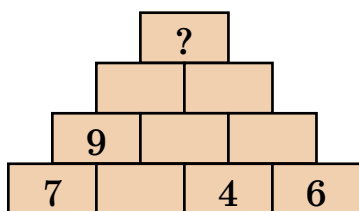
$$81 \square \square = 9$$

$$81 \square \square = 72$$

$$4 \cdot \square + 8 = 28$$

$$(18 + \square) : 4 = 5$$

4. Запиши послідовно вирази, щоб дістатися вершини піраміди: число вгорі є сумою двох чисел під ним.

5. Весняні канікули розпочалися 24 березня і закінчилися 31 березня. Скільки днів тривали канікули?

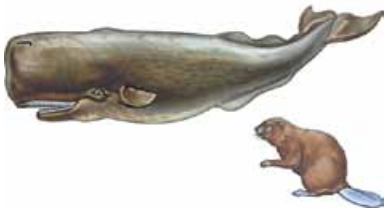
6. Віка почала робити ранкову зарядку о 7 год 30 хв і закінчила через 15 хв. О котрій годині дівчинка закінчила робити зарядку?

7. Політ першого льотчика-космонавта Юрія Гагаріна розпочався о 9 год 7 хв, а закінчився о 10 год 55 хв. Скільки часу тривав політ?

8. Посіяли 9 кг гороху, а зібрали на 36 кг більше. У скільки разів більше зібрали гороху, ніж посіяли?

Юрій Гагарін

9. Бобер може не дихати під водою 15 хв, а кашалот — у 4 рази довше. На скільки більше часу може перебувати під водою кашалот, ніж бобер?

10. В одному пансіонаті відпочивало a осіб, а в другому — в 4 рази більше. На скільки менше осіб відпочивало в першому пансіонаті, ніж у другому?

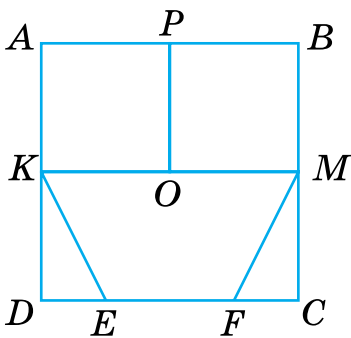
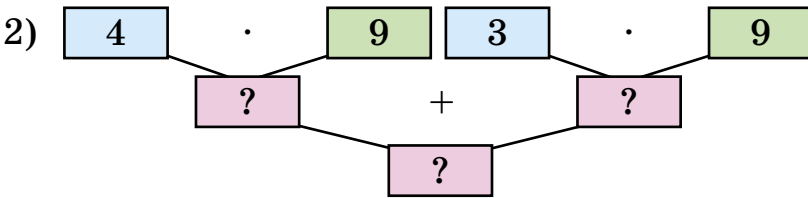
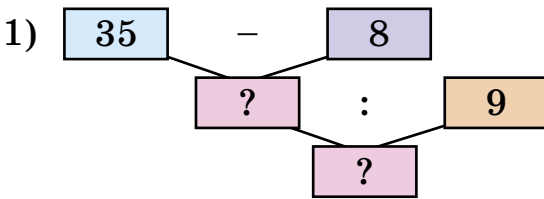
11. $28 : x = 7$
 $28 - x = 7$

$x : 6 = 9$
 $x - 6 = 9$

$9 \cdot x = 63$
 $9 + x = 63$

12. Першого дня виставку дитячих малюнків відвідали a осіб, що у 2 рази менше, ніж другого дня. Скільки всього осіб відвідали виставку за два дні?

13. За блок-схемами склади та обчисли вирази.

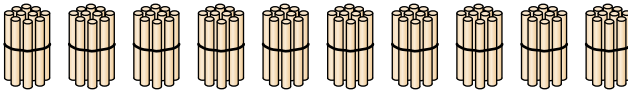
14. За малюнком випиши множини:

- 1) Трикутників.
- 2) Чотирикутників.
- 3) Квадратів.

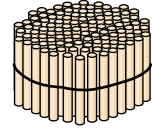

ТИСЯЧА. НУМЕРАЦІЯ ТРИЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ

374. 10 паличок становлять 1 десяток паличок. Полічи десятки паличок.

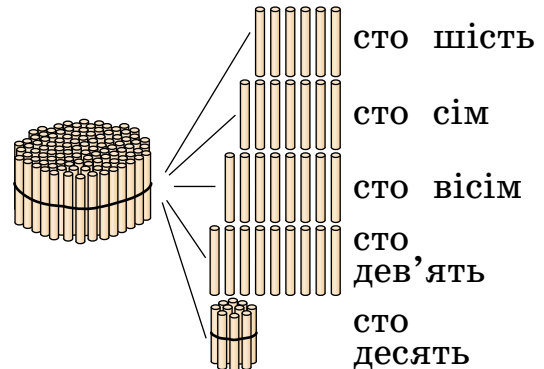
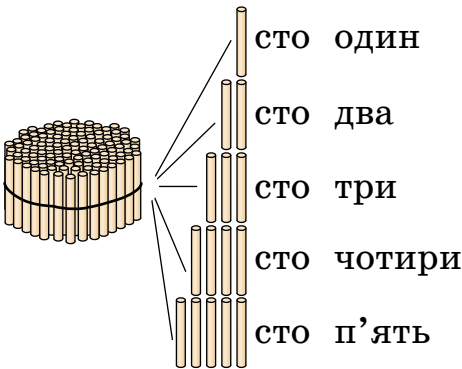
10 десятків

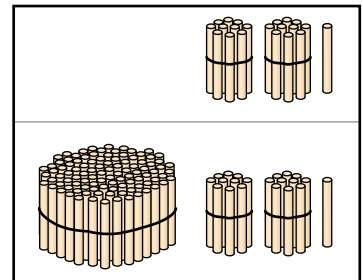
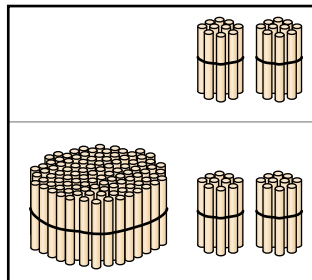
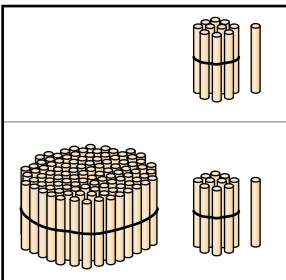
1 сотня

10 десятків паличок становлять 1 сотню паличок.

375. Користуючись малюнками, назви числа від 100 до 110.

376. Скільки паличок зображено на кожному малюнку?

377. Прочитай числа, записані в нумераційній таблиці.

Сотні	Десятки	Одиниці
–	9	8
1	0	1
1	2	1

Скільки в числі 98 десятків? Як утворити число 101? Скільки в числі 121 сотень; десятків; одиниць?

378. Прочитай рівності в кожному стовпчику. Зроби висновок про утворення чисел.

$99 + 1 = 100$	$121 - 1 = 120$
$100 + 1 = 101$	$120 - 1 = 119$
$101 + 1 = 102$	$140 - 1 = 139$
$109 + 1 = 110$	$139 - 1 = 138$
$110 + 1 = 111$	$151 - 1 = 150$
$111 + 1 = 112$	$150 - 1 = 149$

Як утворити число, що йде за числом 149?

Як утворити число, що передує числу 160?

379. (Усно.)

$135 + 1$	$181 - 1$	$169 + 1$	$180 + 1$
$140 - 1$	$180 - 1$	$170 + 1$	$190 + 1$

380. Назви числа, що передують кожному з поданих, і числа, що йдуть за ними.

90, 100, 115, 120, 189

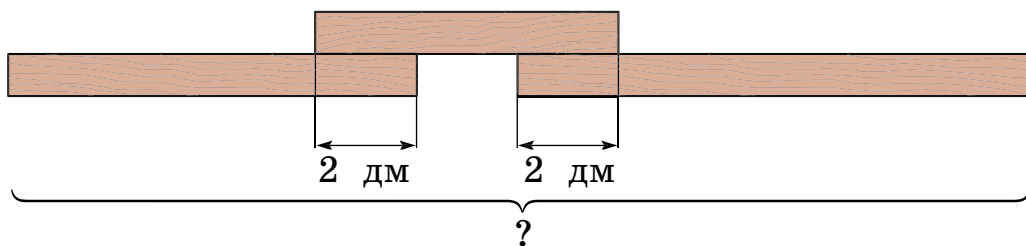
381. Посадили всього 80 дерев. 44 дерева посадили вздовж тротуару, а решту — в парку, у 4 ряди порівну. Скільки дерев у кожному ряді?

❄ Склади подібну задачу за виразом $(66 - 18) : 6$.

382.

$41 - 7 \cdot 5$	$(82 - 19) : 7$	$56 : 7 : 4$
$81 : 9 - 9$	$3 \cdot 4 + 48$	$96 - 9 \cdot 4$
$(84 - 20) : 8$	$61 - (7 + 9)$	$5 \cdot (9 : 9)$

383*. Три дошки довжиною 8 дм, 6 дм і 10 дм збили в одну. Якої довжини вийшла дошка, якщо довжина місць з'єднання (здвоєних частин) 2 дм?

384°. Від сувою трьом покупцям відрізали по 9 м тканини, після чого в ньому залишилося 27 м. Скільки метрів тканини було в сувої?

● **385°**. Знайди значення виразу $a : 9$, якщо $a = 18$, $a = 45$, $a = 54$, $a = 63$.

386. 1) Назви числа від 95 до 105; від 157 до 165.

2) Назви числа, прилічуючи десятками, від 70 до 120; від 150 до 190.

387. Розклади на розрядні доданки числа: 183, 127, 107, 120.

З р а з о к. $138 = 100 + 30 + 8$, $150 = 100 + 50$.

388. $100 + 30 + 5 = 135$ $100 + 60 + 1$ $100 + 20$
 $100 + 8 = 108$ $100 + 40 + 7$ $100 + 2$
 $100 + 70 = 170$ $100 + 50 + 9$ $100 + 4$

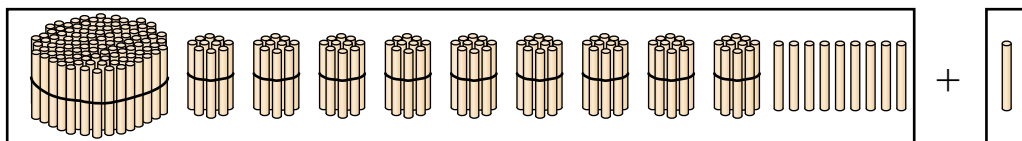
❄ (Усно.) Розв'яжи рівняння: $100 + x + 5 = 165$.

389. Прочитай числа в нумераційній таблиці.

Сотні	Десятки	Одиниці
1	0	4
1	4	1
1	9	5
1	9	9

Скільки в числі 199 сотень; десятків; одиниць?

390. Розглянь малюнок і поясни, як утворили число 200.

$$199 + 1 = 200$$

$$100 + (99 + 1) = 100 + 100 = 200$$

391. Розглянь рівності та прочитай назви чисел **третього розряду**.

$1 + 1 = 2$	$10 + 10 = 20$	$100 + 100 = 200$ <i>двісті</i>
$2 + 1 = 3$	$20 + 10 = 30$	$200 + 100 = 300$ <i>триста</i>
$3 + 1 = 4$	$30 + 10 = 40$	$300 + 100 = 400$ <i>чотириста</i>
$4 + 1 = 5$	$40 + 10 = 50$	$400 + 100 = 500$ <i>п'ятсот</i>
$5 + 1 = 6$	$50 + 10 = 60$	$500 + 100 = 600$ <i>шістсот</i>
$6 + 1 = 7$	$60 + 10 = 70$	$600 + 100 = 700$ <i>сімсот</i>
$7 + 1 = 8$	$70 + 10 = 80$	$700 + 100 = 800$ <i>вісімсот</i>
$8 + 1 = 9$	$80 + 10 = 90$	$800 + 100 = 900$ <i>дев'ятсот</i>
$9 + 1 = 10$	$90 + 10 = 100$	$900 + 100 = 1000$ <i>тисяча</i>

392. Для походу туристи купили банки консервів. Коли вони витратили 9 банок, то залишилось у 3 рази більше, ніж витратили. Скільки банок консервів купили туристи?

❄️ Заміни число 3 числом 5. Чи зміниться план розв'язування задачі?

393. Обчисли. Випиши вирази, у яких першою є дія ділення.

$64 : 8 \cdot 9$

$18 : 9 + 2 \cdot 8$

$72 : (13 - 5)$

$(81 - 18) : 9$

$8 \cdot 7 + 45 : 5$

$60 - 40 : 5$

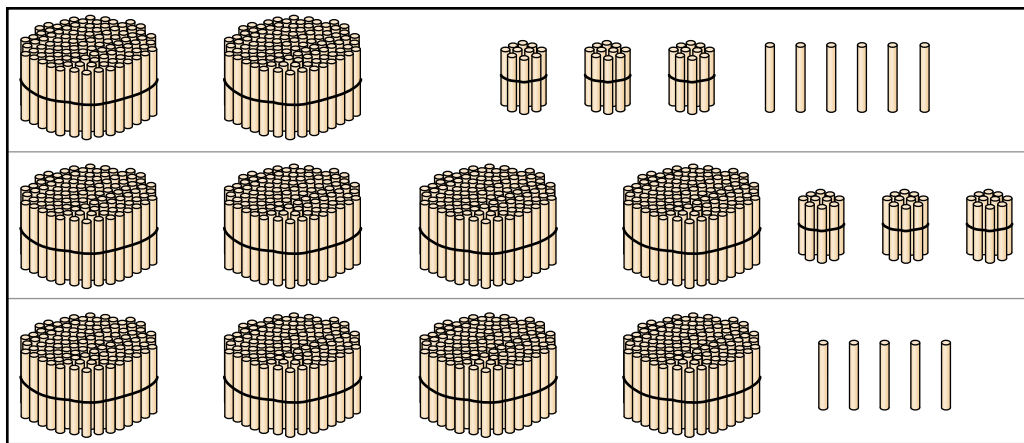

394*. У хлопчика була 1 грн і ще монета. Скільки всього копійок могло бути у хлопчика?

395°. У швейній майстерні було 54 м тканини. З 18 м тканини пошили дитячі куртки, а з решти — плащі для дорослих. На кожний плащ витрачали по 4 м тканини. Скільки плащів пошили?

● **396°.** $40 : \square > 7$ $10 = 16 : 4 + \square$ $81 : \square = 9$
 $36 : \square < 5$ $20 = 9 \cdot 8 - \square$ $\square \cdot 8 = 64$

397. 1) Скільки паличок у кожному рядку?

2) Чи правильно позначено числами кількість паличок кожного рядка в нумераційній таблиці? Прочитай числа.

Сотні (ІІІ розряд)	Десятки (ІІ розряд)	Одиниці (І розряд)
2	3	6
4	3	0
4	0	5

398. Назви число, у якому:

2 сот. 3 дес. 7 од.; 7 сот. 4 дес.; 5 сот. 8 од.;
 5 сот. 6 дес. 2 од.; 4 дес. 7 од.; 9 сот. 9 од.

Назви найбільше і найменше із цих чисел.

399. (Усно.) $1 \text{ дм} = 10 \text{ см}$ $3 \text{ дм} = \square \text{ см}$
 $1 \text{ м} = 100 \text{ см}$ $2 \text{ м} = \square \text{ см}$
 $8 \text{ м} = \square \text{ см}$ $9 \text{ м} = \square \text{ см}$

400. 1) Прочитай числа кожного розряду.

III розряд	II розряд	I розряд
сто	десять	один
двісті	<u>двадцять</u>	<u>два</u>
<u>триста</u>	тридцять	три
чотириста	<u>сорок</u>	<u>чотири</u>
<u>п'ятсот</u>	п'ятдесят	п'ять
<u>шістсот</u>	шістдесят	шість
сімсот	сімдесят	сім
<u>вісімсот</u>	вісімдесят	вісім
дев'ятсот	дев'яносто	дев'ять

2) Назви трицифрові числа, утворені розрядними числами, які в таблиці підкреслено: однією рисою; двома рисками; хвилястою лінією.

3) Назви кілька чисел, утворених двома розрядними числами, не підкресленими в таблиці.

401. Перший токарь виготовляє за 1 год 4 деталі, а другий — 3. Скільки часу мають разом працювати обидва токарі, щоб виготовити 42 такі деталі?

Вказівка. Щоб знайти відповідь, потрібно спочатку визначити, скільки деталей виготовляють обидва токарі за 1 год.

402. Урок закінчився о 12 год 50 хв. Коли розпочався урок, якщо його тривалість 40 хв?

 Коли закінчився попередній урок, якщо перерва тривала 20 хв?

403°. Скільки всього копійок: в 1 грн 25 к.? у 3 грн? у 3 грн 80 к.? у 5 грн 07 к.? у 9 грн 12 к.?

 404°. У кіоску до перерви продали 9 пакетів молока, а після перерви — у 3 рази більше. Скільки пакетів молока продали протягом дня?

405. Перерва розпочалась о 9 год 15 хв і тривала 10 хв. Коли закінчилася перерва?

406. Назви число, у якому:

1 сот. 4 дес. 5 од.; 8 сот. 4 дес;
5 сот. 4 дес. 7 од.; 2 сот. 3 од.

407. 1) Додавай до *трьохсот* по 100, поки не буде *тисяча*.

2) Відлічуй від тисячі по 100 до *чотирьохсот*.

3) Назви 6 послідовних чисел, починаючи від *ста дев'яноста семи*; від *трьохсот п'яти*; від *семисот*.

408. Запиши числа, подані в першій таблиці. Прочитай числа, записані в другій таблиці.

Сотні	Десятки	Одиниці	Сотні	Десятки	Одиниці
***	**	****	7	5	4
*	*	****	5	0	8
**	****		2	4	0
****		**	3	3	3

409. $500 + 30 + 5$ $200 + 50$ $600 + 4$ $900 + 50$
 $600 + 40 + 8$ $700 + 20$ $60 + 4$ $900 + 5$
 $800 + 10 + 2$ $400 + 30$ $60 + 40$ $90 + 5$

410. Перший оператор набирає на комп'ютері за годину 3 сторінки тексту, а другий — 4. Скільки часу їм треба працювати разом у такому темпі, щоб набрати 49 сторінок?

411. Розглянь умову та розв'язання задачі. Скажи, на яке запитання знайшли відповідь.

Задача. Учора Данилко прочитав 8 сторінок, а сьогодні — в 4 рази більше.

Розв'язання:

1) $8 \cdot 4 = 32$ (с.)

2) $8 + 32 = 40$ (с.)

Відповідь: 40 сторінок.

 Склади подібну задачу і розв'яжи її.

412*. Назви 12 трицифрових чисел, користуючись словами, поданими в рамках. Яке з них найбільше?

двісті

сорок

п'ять

сімсот

двадцять

413°. Побудуй два відрізки: перший завдовжки 12 см, а довжина другого становить четверту частину довжини першого.

● **414°.** $600 + 60 + 6$ $40 + 8$ $900 + 1$ $90 + 1$
 $700 + 20 + 5$ $400 + 80$ $800 + 8$ $80 + 8$

415. Прочитай числа, записані в нумераційній таблиці. Яке з них найбільше; найменше?

Сотні	Десятки	Одиниці
4	7	7
5	0	6
7	9	0

416. У кожній парі чисел назви більше число:

235 і 236, 140 і 139, 250 і 205, 700 і 800, 231 і 213.

417. Накресли нумераційну таблицю в зошиті. Запиши до неї числа.

1) 6 сот. 8 дес.; 5 сот. 2 дес. 7 од.; 7 сот. 5 дес. 5 од.; 2 сот. 9 од.

2) *триста сорок три, двісті десять, сто дванадцять, сімсот чотири.*

418. За зразком поясни додавання і віднімання розрядних чисел.

$$7 + 2 = 9$$

$$70 + 20 = 90$$

$$700 + 200 = 900$$

$$5 + 3$$

$$50 + 30$$

$$500 + 300$$

$$9 - 6$$

$$90 - 60$$

$$900 - 600$$

$$400 + 200$$

$$200 + 300$$

$$700 - 400$$

419. У господарстві було 24 трактори, комбайнів — у 3 рази менше, автомобілів — у 4 рази менше, ніж тракторів.

Про що дізнаємося, обчисливши вирази?

$$\begin{array}{lll} 24 : 3 & 24 - 24 : 3 & 24 : 3 + 24 : 4 \\ 24 : 4 & 24 + 24 : 4 & 24 : 3 - 24 : 4 \end{array}$$

420. У магазин привезли футбольні м'ячі. У кінці дня їх залишилося 28 штук. Продали в 4 рази менше м'ячів, ніж залишилося. Скільки футбольних м'ячів привезли?

 Заміни число 28 числом 36. Чи зміниться план розв'язування задачі?

421*. Замість \square постав цифри так, щоб вийшли правильні рівності.

$$\square\square + \square = \square\square\square \quad \square\square\square - \square\square = \square \quad \square\square\square - \square = \square$$

Чому в третій рівності немає розв'язку?

422°. Розв'яжи задачі, склавши рівняння.

1) Невідоме число зменшили в 6 разів і дістали 3. Знайди невідоме число.

2) 27 зменшили на невідоме число і дістали 9. Знайди невідоме число.

● **423°.** $50 + 20$ $500 + 200$ $600 - 100$ $700 + 20$
 $90 - 20$ $900 - 200$ $600 + 400$ $700 + 2$

424. (Усно.) $600 + 100$ $100 + 70 + 2$ $100 + 50$
 $1000 - 100$ $600 + 30 + 1$ $800 + 20$

425.

>
<
=

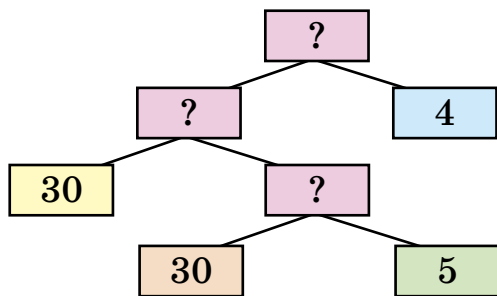
 $123 > 107$ $770 \square 707$ $1000 \square 110$
 $805 \square 599$ $93 \square 309$ $400 \square 380$
 $699 \square 701$ $509 \square 801$ $680 \square 608$

426. Запиши числа в порядку зростання: 198, 802, 208, 1000, 34, 303, 999, 284, 248, 981, 102, 25.

427. Запиши цифрами числа: *двісті сорок сім, триста двадцять три, чотириста, вісімсот п'ятдесят, шістсот сім, двісті двадцять два, дев'ятсот п'ять, двісті сорок два, сто шістдесят вісім.*

428. Запиши як суму розрядних доданків кожне із чисел: 473, 599, 760, 804.

429. На дослідній ділянці посіяли 30 кг пшениці, жита — у 5 разів менше, ніж пшениці, а гречки — у 4 рази менше, ніж пшениці й жита разом. Скільки посіяли гречки?

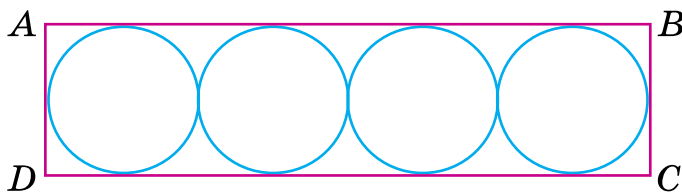

Гречка

430. На перерві з класу вийшло 27 учнів. У ньому залишилося у k разів учнів менше, ніж вийшло. Скільки учнів було в класі спочатку? (Доповни вираз для розв'язування задачі. Обчисли відповідь, якщо $k = 9$.)

$$(\square : \square) + 27$$

431. Довжина сторони AB прямокутника $ABCD$ 8 см. Розглянь, як побудовано кола в прямокутнику. Знайди ширину прямокутника.

432°. Довжина прямокутника 8 см, а ширина становить четверту частину довжини. Побудуй такий прямокутник у зошиті і знайди його периметр.

● **433°.** $400 + 5$ $600 + 100$ $80 - 1$ $100 + 10 + 1$
 $400 + 50$ $600 + 400$ $800 + 1$ $200 + 20 + 2$

434. (Усно.) $400 + 300, 20, 7$ $800 - 1, 400, 800$
 $200 + 500, 40, 8$ $700 - 100, 400, 1$

435. Запиши цифрами числа: *сто дев'ятнадцять, вісімсот вісімдесят вісім, чотириста сорок, чотириста чотири, чотириста чотирнадцять, двісті.*

436. Прочитай числа: 627, 670, 705, 333, 966. Дай відповіді на запитання.

1) Що означає в запису цих чисел цифра 7; 0?

2) Скільки в числах одиниць кожного розряду?

(Зразок відповіді: у числі 627 у третьому розряді 6 одиниць, або 6 сотень; у другому — 2 одиниці, або 2 десятки; в першому — 7 одиниць.)

3) На якому місці, якщо лічити справа наліво, записують одиниці; десятки; сотні?

437. 1) Розглянь записи.

$60 = 6$ дес. У числі 60 усього 6 дес.

$200 = 20$ дес. У числі 200 всього 20 дес.

$260 = 26$ дес. У числі 260 усього 26 дес.

2) Скільки всього десятків у числах: 400, 480, 720?

438. 1) Прочитай, скільки в кожному числі всього: сотень; десятків; одиниць.

Число	Усього		
	Сотні	Десятки	Одиниці
400	4	40	400
530	5	53	530
378	3	37	378

2) Скільки в числі 375 одиниць кожного розряду?

3) Скільки сотень і скільки десятків у числах: 700, 850, 735?

439.

$345 - 300 = 45$	$583 - 80$	$477 - 7$
$345 - 40 = 305$	$583 - 3$	$592 - 90$
$345 - 5 = 340$	$583 - 500$	$325 - 300$

440. Діти обкопали три ряди кущів малини, по 8 кущів у кожному, а кущів смородини — у 4 рази менше. Скільки всього кущів обкопали діти?

❄ Заміни слова «у 4 рази менше» словами «на 4 кущі менше». Що змінилось у розв'язанні?

441. Дорослі й діти лагодили шпаківні. Дівчаток було двоє, а хлопчиків шестеро. Дітей було у 2 рази більше, ніж дорослих. Скільки всього осіб лагодили шпаківні?

442°. У саду посадили 20 слив, яблунь — у 5 разів менше, ніж слив, а вишень — у 4 рази менше, ніж слив і яблунь разом. Скільки вишень посадили?

● 443°.

$$\begin{array}{cccc} 400 + 100 + 200 & 489 - 80 & 500 - 1 & 300 + 40 \\ 600 - 200 - 300 & 489 - 9 & 699 + 1 & 300 + 4 \end{array}$$

444. Відстані вимірюють різними одиницями довжини: великі відстані — більшими одиницями, а невеликі — меншими.

Метр — основна одиниця довжини.

Дециметр — десята частина метра.

Сантиметр — десята частина дециметра або сота частина метра.

Міліметр — десята частина сантиметра, сота частина дециметра або тисячна частина метра.

$1 \text{ м} = 10 \text{ дм}$	$1 \text{ дм} = 100 \text{ мм}$
$1 \text{ дм} = 10 \text{ см}$	$1 \text{ м} = 100 \text{ см}$
$1 \text{ см} = 10 \text{ мм}$	$1 \text{ м} = 1000 \text{ мм}$

Покажи сусідові за партою на лінійці: 1 дм; 1 см; 1 мм; 5 мм; 10 мм; 2 см 5 мм; 10 см 4 мм.

445. Накресли відрізки завдовжки: 7 мм; 70 мм; 5 см 5 мм; 1 дм 2 см.

$$446. 5 \text{ см } 8 \text{ мм} = \square \text{ мм}$$

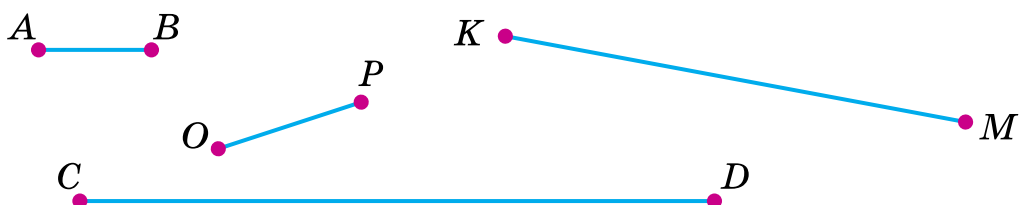
$$8 \text{ м } 8 \text{ дм} = \square \text{ дм}$$

$$7 \text{ дм } 4 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$7 \text{ м } 2 \text{ см} = \square \text{ см}$$

Візьми до уваги. 7 м 2 см можна записати так:
7 м 02 см.

447. Вимірй і запиши довжину кожного відрізка.

Зразок. $KM = 6 \text{ см } 2 \text{ мм}$.

❄ Знайди різницю довжин найдовшого і найкоротшого відрізків.

$$448. 80 - 64 : 8 \quad 7 \cdot (10 - 1) \quad 45 : (17 - 8)$$

$$(80 - 64) : 8 \quad 81 : 9 \cdot 5 \quad 48 : (12 - 4)$$

449. У товарному поїзді 30 критих вагонів і 24 вагони-цистерни, а в пасажирському — 9 вагонів. На скільки більше вагонів у товарному поїзді, ніж у пасажирському?

❄ У скільки разів у пасажирському поїзді менше вагонів, ніж у товарному?

450. Старший брат зрізав 27 головок капусти, а молодший — у 3 рази менше. Усю капусту вони склали в кошики по 9 головок. Скільки потрібно було кошиків? (Розглянь записи і поясни розв'язання.)

Розв'язання:

$27 : 3$ (г.) — зрізав молодший брат;

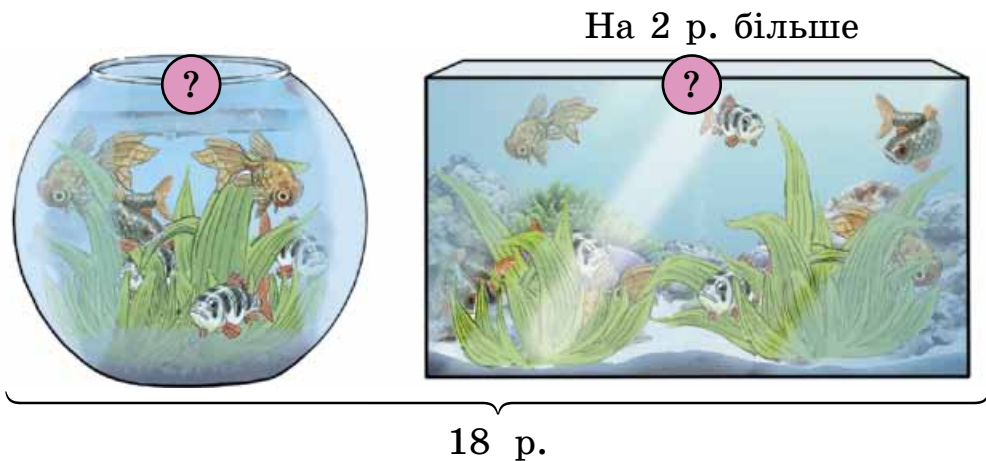
$27 + 27 : 3$ (г.) — усього зрізали головок капусти;

$(27 + 27 : 3) : 9$ (к.) — потрібно кошиків.

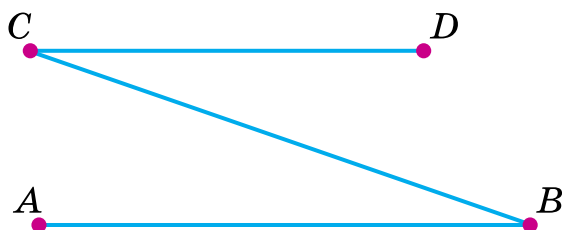
$(27 + 27 : 3) : 9 = 4$ (к.)

Відповідь: потрібно 4 кошики.

451*. У двох акваріумах 18 рибок. В одному з них на 2 рибки більше, ніж у другому. Скільки рибок у кожному акваріумі?

452°. Виміряй і запиши довжини відрізків ламаної лінії. Знайди різницю довжин найдовшого і найкоротшого відрізків.

● **453°.** 1) За три рейси автомобіль перевіз 12 контейнерів з меблями. За скільки рейсів цим автомобілем можна перевезти 36 контейнерів?

2) Склади і розв'яжи обернену задачу, відповіддю якої буде число 36.

454. Виміряй і порівняй довжини відрізків AB і CD .

455. Великі відстані вимірюють кілометрами.

В 1 кілометрі 1000 метрів.

$$1 \text{ км} = 1000 \text{ м}$$

Доросла людина може пройти 1 км за 15 хв.

456. За 1 год пішохід проходить 4 км. За скільки годин він зможе пройти 20 км?

457. За 1 год автобус проїхав 72 км, а велосипедист — відстань у 8 разів меншу. Скільки кілометрів проїхав велосипедист за 1 год?

✳ За скільки годин велосипедист проїде 45 км?

458. Запиши в метрах або в метрах і сантиметрах.

500 см 503 см 533 см 720 см

Зразок. 600 см = 6 м, 705 см = 7 м 5 см.

459.

>
<
=

400 > 301	4 м 60 см ☐	4 м 6 см
201 ☐ 199	2 дм 8 см ☐	82 см
340 ☐ 430	5 м 6 дм ☐	6 мм

460. Постав букви в порядку зростання значень відповідних виразів і прочитай, як давні греки називали річку Дніпро.

Е|800 + 80 + 8 С|777 - 70 О|500 + 80 Р|700 - 1
Н|900 + 90 + 9 Ф|777 - 7 Б|500 + 8 И|699 + 1

461. Хлопчик за 1 с пробігає на ковзанах 9 м, а дівчинка — 7 м. На скільки метрів більше пробіжить на ковзанах хлопчик, ніж дівчинка, за 8 с?

462. Прочитай задачі й знайди серед поданих виразів той, за допомогою якого розв'язується кожна з них.

1) У сувої було 30 м сатину. Відрізали 5 м. У скільки разів більше залишилося сатину, ніж відрізали?

2) Купили 30 м сатину, а ситцю — у 5 разів менше. На скільки метрів менше купили ситцю, ніж сатину?

$30 : 5 + 30$	$30 - 30 : 5$	$(30 - 5) : 5$
---------------	---------------	----------------

 Зміни другу задачу, щоб її розв'язанням був перший вираз.

463°. 1) Запиши цифрами такі числа: *двісті дев'яносто, дев'ятсот один, триста, вісімдесят, чотириста.*

2) Запиши в копійках: 5 грн 45 к.; 6 грн 4 к.; 9 грн.

3) Запиши: скільки всього десятків у числі 385; скільки сотень у числі 945.

4) Запиши в сантиметрах: 8 м 6 см, 7 м 40 см.

 464°. Чотири машини замінюють 28 робітників. Скількох робітників замінять сім таких машин?

465. Прочитай назви трьох озер України, розставивши букви за їх координатами, що в дужках (перше число — номер рядка, а друге — номер стовпчика в таблиці). Розглянь фото. Що ти знаєш про ці озера?

7										
6	Т							Р		
5			Н			В				
4		С			З			А		
3				І			Е		Ь	
2	Я				И			У		
1									Ш	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

1) (4; 2), (2; 5), (5; 6), (4; 8), (1; 10)

2) (4; 2), (2; 5), (5; 3), (3; 7), (5; 6), (2; 5), (6; 9)

3) (4; 2), (5; 6), (3; 4), (6; 1), (2; 1), (4; 5), (3; 10)

Сиваш

Синевир

Світязь

466. 1) Масу невеликих предметів вимірюють грамами.

$$1 \text{ кг} = 1000 \text{ г}$$

Прочитай, яка маса зошита і підручника.

40 г

420 г

2) Масу великих вантажів можна вимірювати центнерами і тónнами.

$$1 \text{ ц} = 100 \text{ кг}$$

$$1 \text{ т} = 10 \text{ ц}$$

$$1 \text{ т} = 1000 \text{ кг}$$

Запиши в центнерах: 500 кг, 800 кг, 300 кг, 3 т, 8 т 500 кг.

Запиши в кілограмах: 7 ц; 6 ц; 2 ц.

467. Маса цукерки 15 г. Яка маса двох цукерок?

468. За малюнком визнач масу одного кроля.

469. 1) Ціна 1 м тканини b грн. Усього тканини a м. Вартість усієї тканини c грн.

Поясни, про які величини дізнаємося за такими виразами: $b \cdot a$, $c : b$, $c : a$.

2) а) Як зміниться вартість товару, якщо кількість збільшиться у кілька разів за однакової ціни? А якщо зменшиться?

б)* Як зміниться кількість придбаного товару при збільшенні вартості в кілька разів за однакової ціни? А якщо вартість зменшиться в кілька разів?

470*. До двоцифрового числа приписали зліва цифру 5. Як змінилося число?

471°. У хлопчика п'ять монет по 10 к. і чотири монети по 5 к. Скільки всього копійок у хлопчика?

● 472°.

$$\begin{array}{cccc} 17 + 17 + 17 & 4 \cdot 2 \cdot 9 & 50 - 5 \cdot 5 & (18 + 9) : 9 \\ 90 - 15 - 15 & 8 : 2 \cdot 6 & 60 - 6 \cdot 6 & (56 - 8) : 8 \end{array}$$

Додаткові вправи

1. Заміни сумою розрядних доданків кожне із чисел: 360, 254, 506, 730.

2. Запиши «сусідів» кожного із чисел: 758, 580, 600, 499, 709.

3. $7 \text{ м } 63 \text{ см} = \square \text{ см}$

$8 \text{ м } 7 \text{ см} = \square \text{ см}$

$6 \text{ м} = \square \text{ см}$

$9 \text{ м} = \square \text{ дм}$

$3 \text{ дм } 8 \text{ см} = \square \text{ см}$

$3 \text{ м } 70 \text{ см} = \square \text{ см}$

4. Запиши всі трицифрові числа цифрами 0, 3, 4, щоб вони не повторювалися. Назви числа, що передують кожному із записаних чисел, і ті, що йдуть за ними.

5. $3 \text{ дм } 4 \text{ мм} \square 340 \text{ мм}$

$6 \text{ дм } 2 \text{ см} \square 602 \text{ см}$

$\begin{matrix} > \\ < \\ = \end{matrix} \quad 5 \text{ м } 06 \text{ см} \square 5 \text{ м } 6 \text{ дм}$

$7 \text{ см } 4 \text{ мм} \square 4 \text{ см } 7 \text{ мм}$

$2 \text{ м } 7 \text{ дм} \square 27 \text{ дм}$

$230 \text{ см} \square 2 \text{ м } 03 \text{ см}$

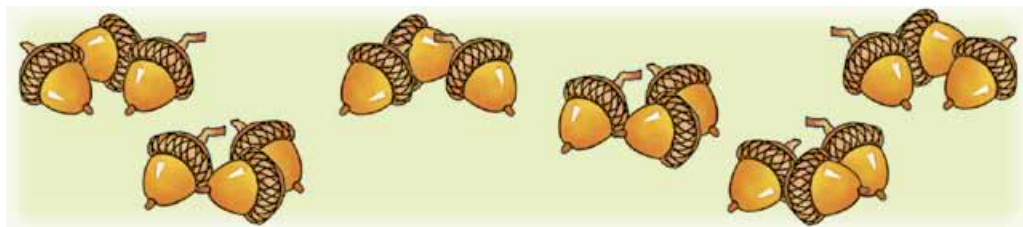
6. Знайди: п'яту частину 3 дм; чверть від 2 см.

7. На якій відстані від школи живе учень, якщо він іде до школи півгодини, а 1 км проходить за 15 хв?

8. «Розшифруй» рівність $\square\square + 9 = \square\square 4$.

9. Запиши всі трицифрові числа цифрами 0, 3, 5. Цифри можуть повторюватися.

10. У хлопчика було 18 жолудів. Він обміняв їх на каштани: кожен 3 жолуді міняв на 4 каштани. Скільки каштанів виміняв хлопчик?

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 1000

Усне додавання і віднімання

473. Запиши кожне число у вигляді суми розрядних доданків: 678, 540, 309, 333.

Зразок. $386 = 300 + 80 + 6$, $408 = 400 + 8$.

474. Розглянь записи й поясни кожний спосіб обчислення.

$200 + 700 = 900$
2 сот. + 7 сот. = 9 сот.

$800 - 300 = 500$
8 сот. - 3 сот. = 5 сот.

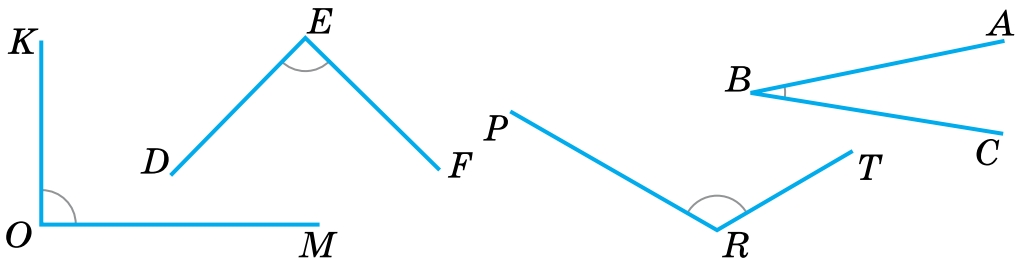
$60 + 90 = 150$
6 дес. + 9 дес. = 15 дес.

$120 - 30 = 90$
12 дес. - 3 дес. = 9 дес.

475. $1000 - 700$ $640 - 600$ $900 - 400 - 200$
 $300 + 300$ $640 - 40$ $500 + 100 - 300$

476. $80 + 80$ $120 - 50$ $130 - 60 + 80$ $45 : 5 : 3$
 $30 + 90$ $180 - 90$ $170 - (20 + 60)$ $3 \cdot 3 \cdot 9$

477. Скільки всього кутів на малюнку? Назви їх. Покажи вершину і сторони кожного прямого кута. Як називаються кути ABC і PRT ? За клітинками в зошиті побудуй прямий кут.

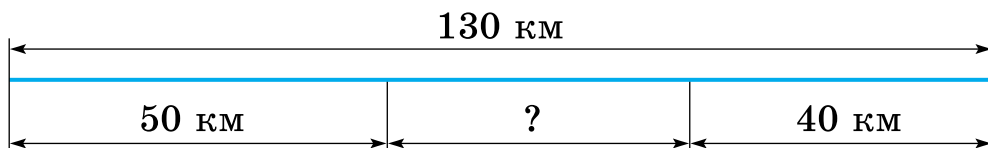
478. Господиня купила 500 г ковбаси, а масла — на 300 г менше. Знайди масу всієї покупки.

479. У першому баку 40 л води, а в другому — 30 л. З них відлили 20 л води. Про що можна дізнатися за цими даними?

480. Кілограмовий металевий зливok містить 700 г срібла. Решту становить мідь. На скільки грамів більше у зливку срібла, ніж міді?

481°. 1) $800 - (500 - 200)$ $140 - 90$ $150 - 80 - 20$
 $800 - 500 - 200$ $80 + 50$ $50 + 70 + 90$
 2) $8 \text{ м} - 5 \text{ м} - 2 \text{ м}$ $3 \text{ дм} + 2 \text{ см}$ $3 \text{ м} + 2 \text{ см}$

● **482°.** Відстань між двома пристанями 130 км. Від цих пристаней назустріч один одному пливуть два теплоходи. Яка відстань буде між ними, коли один проїде 50 км, а другий — 40 км?

483. (Усно.) Доповни до 100. Зменш на 40.

50	70	80	20	10	40
----	----	----	----	----	----

40	100	140	110
----	-----	-----	-----

484. $120 - 80$ $500 + 400$ $130 - 90$ $130 - 60 - 20$
 $12 - 8$ $50 + 40$ $70 + 70$ $345 - 40 - 5$

485. На першому верстаті майстриня за 8 год виткала 16 м полотна. На другому верстаті за 1 год вона виготовляла на 2 м полотна більше. Скільки метрів полотна виткала майстриня на другому верстаті за 6 год?

Верстат	Виготовила за 1 год	Час	Усього виткала полотна
I	?	8 год	16 м
II	На 2 м більше	6 год	?

486. За кожну годину майстер виготовляв a деталей. За b год він виготовив c деталей. Поясни, про що дізнаємося за такими виразами: $a \cdot b$; $c : a$; $c : b$.

487. Робітник за 3 год змонтував 18 дрилів. Скільки дрилів він змонтує за 2 год, якщо за кожну годину монтуватиме на 1 дріль більше, ніж раніше? Поясни розв'язання задачі.

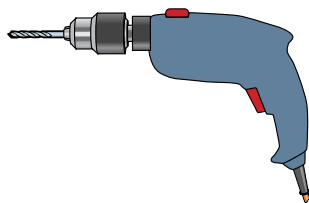
Розв'язання:

1) $18 : 3 = 6$ (д.)

2) $6 + 1 = 7$ (д.)

3) $7 \cdot 2 = 14$ (д.)

Відповідь: 14 дрилів.

❄ Яким числом треба замінити число 2, щоб задачу можна було розв'язати двома діями?

488. Від сівби насіння кавунів до збирання врожаю минає 150 днів. Для динь цей строк на 10 днів коротший, ніж для кавунів, а для картоплі — на 20 днів довший, ніж для динь. Скільки минає днів від садіння картоплі до збирання врожаю?

489*. Заповни в зошиті цікаві квадрати.

40		
	50	10
		60

48	6	36
	30	
24		

18		
	15	
6	27	12

490°. Для вирощування квітів приготували 58 кг садової землі. У ній було 20 кг перегною, 9 кг золи і 2 кг торфу, а решту маси становив пісок. Скільки було кілограмів піску?

● 491°. Обчисли, застосовуючи переставну властивість дії додавання.

$500 + 40 + 200 + 50$

$300 + 50 + 20 + 600$

$200 + 20 + 700 + 30$

$10 + 70 + 800 + 100$

492. Розглянь записи і поясни обчислення.

$$\begin{array}{r} 520 + 340 = \square \\ \swarrow \quad \searrow \quad \swarrow \quad \searrow \\ 500 \quad 20 \quad 300 \quad 40 \end{array}$$

$$500 + 300 = 800$$

$$20 + 40 = 60$$

$$800 + 60 = 860$$

$$520 + 340 = 860$$

**Сотні додають до сотень. Десятки додають до десятків.
Знайдені результати додають.**

493. (Усно.) Поясни обчислення виразу $250 + 710$ двома способами.

$$\begin{array}{llll} 494. & 350 + 410 & 140 + 320 & 710 + 150 & 400 - 1 \\ & 330 + 120 & 650 + 110 & 320 + 320 & 495 + 1 \end{array}$$

495. Береза живе 150 років, сосна — на 220 років довше від берези, а липа — на 20 років довше від сосни. Скільки років живе липа?

 Розв'яжи задачу іншим способом.

496. За 6 днів майстерня відремонтувала 42 парасольки. Скільки парасольок відремонтує майстерня за 3 дні, якщо кожного дня ремонтуватиме на 2 парасольки більше?

497. Склади задачу за виразом $420 + (420 - 210)$.

498*. У коробці є 3 червоні і 4 білі кульки. Яку найменшу кількість кульок треба взяти з коробки (не заглядаючи в неї), щоб серед вийнятих були: а) хоча б одна біла кулька; б) дві кульки одного кольору?

$$\begin{array}{lll} 499^\circ. & 130 - 80 & 1000 - 500 & 700 + (400 - 300) \\ & 570 + 110 & 820 + 140 & 230 + (560 - 360) \end{array}$$

500°. На початку навчального року в новій школі було 320 дівчаток і 350 хлопчиків. Протягом року прийняли ще 110 учнів. Скільки всього учнів стало в школі?

Було	Прийняли	Стало
320 д. і 350 хл.	110 уч.	?

501. Розглянь малюнок і записи. Поясни обчислення.

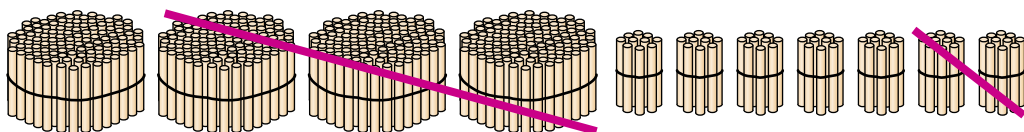
$$\begin{array}{r} 470 - 320 = \square \\ \swarrow \quad \searrow \\ 400 \quad 70 \quad 300 \quad 20 \end{array}$$

$$400 - 300 = 100$$

$$70 - 20 = 50$$

$$100 + 50 = 150$$

$$470 - 320 = 150$$

Сотні віднімають від сотень. Десятки віднімають від десятків. Знайдені результати додають.

502. Поясни обчислення виразу $580 - 230$ двома способами.

503. $280 - 130$ $170 - 110$ $660 - 230$ $190 - 150$

$670 - 440$ $750 - 250$ $990 - 510$ $350 - 240$

504. (Усно.) 1) Виготовили 590 г крохмального клейстеру. У ньому 60 г крохмалю, а решта маси — вода. Скільки грамів води містить клейстер?

2) У книжці 240 сторінок. Яся прочитала 110 сторінок. Скільки сторінок їй залишилося прочитати?

505. Протягом трьох днів господарство відправило на елеватор 990 кг зерна. Першого і другого дня відправили 680 кг зерна, а другого і третього — 640 кг.

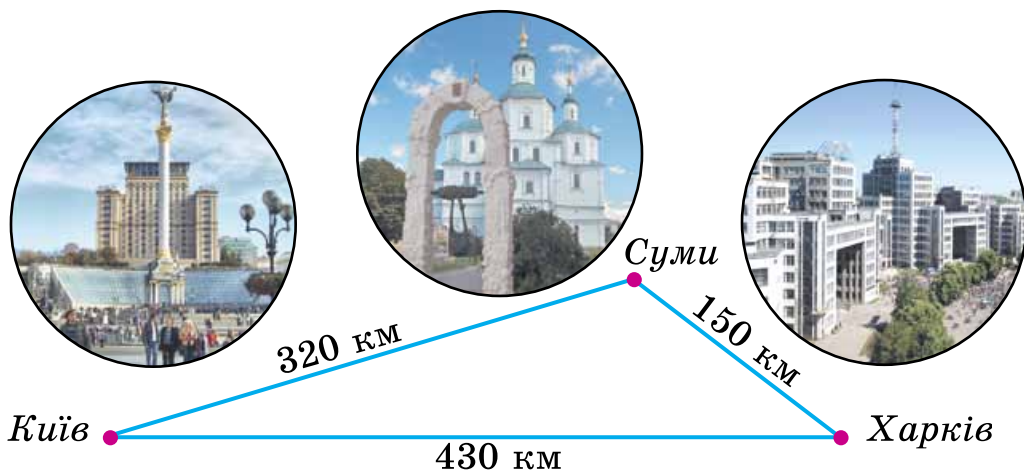
$$990 \text{ кг} \left\{ \begin{array}{l} \text{I} \\ \text{II} \\ \text{III} \end{array} \right\} \begin{array}{l} 680 \text{ кг} \\ 640 \text{ кг} \end{array}$$

Про що дізнаємось, якщо обчислимо такі вирази?

1) $990 - 680$ 2) $990 - 640$ 3) $680 - (990 - 640)$

❄ 4) $(680 + 640) - 990$

506. Розглянь малюнок і числові дані.

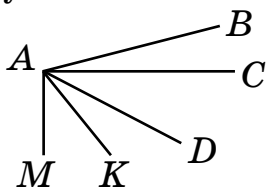

Дай відповіді на запитання.

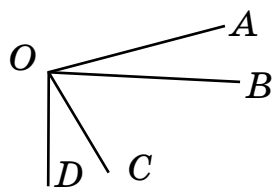
- 1) Літак пролетів маршрутом Київ — Суми — Харків — Київ. Скільки всього кілометрів пролетів літак?
- 2) На скільки кілометрів менша відстань від Києва до Сум, ніж від Києва до Харкова?

507*. Скільки кутів на малюнках? Чи є серед них прямі; тупі?

1)

2)

508°. $990 - 140$ $350 - 200$ $720 + 140$ $340 + 340$
 $570 - 220$ $350 - 150$ $330 + 660$ $680 + 210$

509°. У шести однакових банках вміщується 18 л соку. Місткість сулії на 5 л більша від місткості банки. Скільки літрів соку вміститься у восьми таких суліях?

510. Обчисли з коментуванням: $43 + 50$, $43 - 5$, $76 - 40$ і $76 - 4$.

511. Поясни обчислення.

$$\begin{array}{r} 430 + 500 = \square \\ \swarrow \quad \searrow \\ 400 \quad 30 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 430 + 50 = \square \\ \swarrow \quad \searrow \\ 400 \quad 30 \end{array}$$

$$200 + 640 = \square$$

$$20 + 640 = \square$$

$$\begin{array}{r} 760 - 400 = \square \\ \swarrow \quad \searrow \\ 700 \quad 60 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 760 - 40 = \square \\ \swarrow \quad \searrow \\ 700 \quad 60 \end{array}$$

$$540 - 300 = \square$$

$$870 - 30 = \square$$

512. $27 + 2$ $270 + 20$ $400 + 130$ $230 + 610$
 $27 + 20$ $270 + 200$ $40 + 130$ $810 + 70$

513. На книжкову виставку першого дня прийшло 470 відвідувачів. Це на 120 більше, ніж другого дня. Скільки відвідувачів прийшло другого дня? Скільки відвідувачів прийшло на виставку за два дні?

514. Сума трьох чисел 890. Сума першого і другого чисел 760, а другого і третього 470. Знайди кожне число. Розв'яжи задачу двома способами.

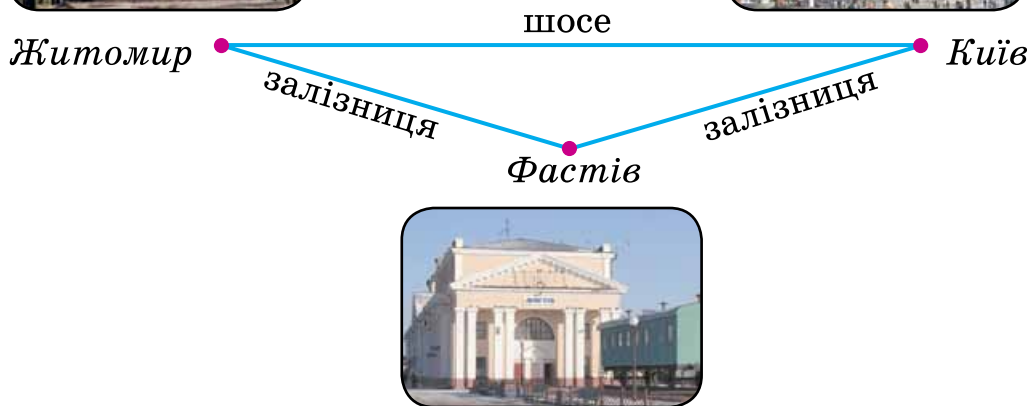
515. Відстань між двома містами 280 км. Із цих міст назустріч один одному виїхали два автобуси. За 1 год перший автобус проїхав 60 км, а другий — 70 км. На якій відстані один від одного були в ту мить автобуси?

516*. (Усно.) 1) Маса сушених грибів становить четверту частину маси свіжих грибів. Скільки кілограмів сушених грибів вийде з 32 кг свіжих?

2) У скільки разів сума чисел 36 і 9 більша від меншого доданка?

517*. $760 - 400$ $760 - 40$ $2 \text{ м } 40 \text{ см} - 30 \text{ см}$
 $980 - 600$ $980 - 60$ $8 \text{ дм } 5 \text{ см} - 4 \text{ см}$

● **518°.** Відстань від Києва до Житомира залізницею (через Фастів) 150 км, а по шосе — на 20 км менша. Турист з Києва до Житомира їхав залізницею, а назад повертався автобусом. Скільки всього кілометрів проїхав турист?

519. Постав букви в порядку зростання значень виразів і прочитай слово. Що ти знаєш про це свято?

$$I \mid 230 - 120$$

$$B \mid 840 + 50$$

$$3 \mid 200 + (360 - 150)$$

$$O \mid 870 - 60 + 100$$

$$D \mid 690 + 200 - 70$$

$$P \mid 970 - (310 + 650)$$

520. Поясни кожний спосіб обчислення.

$560 + 230 =$
$= 500 + 60 + 200 + 30 = (500 + 200) + (60 + 30) =$ $= 700 + 90 = 790$
$560 + 230 =$
$= 560 + (200 + 30) = (560 + 200) + 30 =$ $= 760 + 30 = 790$

$560 + 230 =$
$= 56 \text{ дес.} + 23 \text{ дес.} = 79 \text{ дес.} = 790$

$620 + 340$ $450 + 320$ $260 + 520$ $130 + 740$

521. Склади задачу за таблицею з таким запитанням: «Скільки деталей виготовив майстер за 7 год?». Розв'яжи задачу.

Робітник	Виготовляє за годину	Час роботи	Усього виготовлено
Учень	?	6 год	18 д.
Майстер	На 5 д. більше	7 год	?

 Склади обернену задачу з відповіддю 5.

522°.

a	15	21	20	7	5	17	25
b	13	35	22	56	9	18	24
$(a + b) : 7$	4						

523*. Запиши всі трицифрові числа, сума цифр яких дорівнює 8, а цифри не повторюються.

524°. Уранці в касі було 780 грн. За день видали 540 грн, а прийняли 430 грн. Скільки грошей стало в касі на кінець дня? (Спробуй розв'язати задачу різними способами.)

● **525°.** Розшифруй слово, розставивши букви за значеннями виразів від найбільшого до найменшого.

Р $420 + 360$	О $520 + 450$
А $210 + 150$	П $350 + 230 + 410$
К $760 + 110$	О $260 + 500$
В $610 + 30$	

Дізнайся про це свято з книжок або у батьків.

526. 1) Із 48 кг картоплі одержали 8 кг крохмалю. Скільки кілограмів крохмалю можна одержати з 30 кг картоплі?

2) Склади і розв'яжи обернену задачу з відповіддю 30.

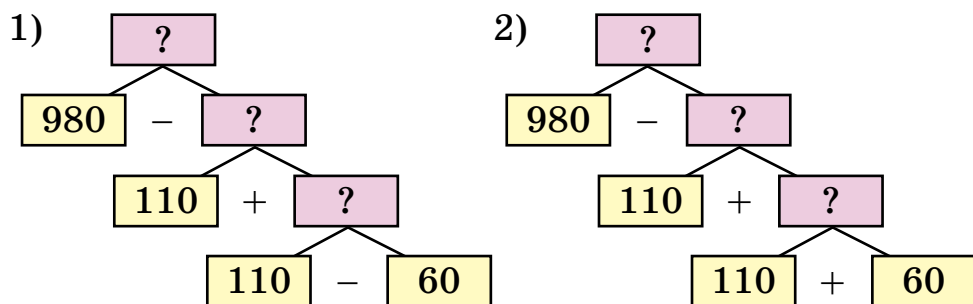
527. Знайди помилки і запиши правильно.

$$770 - 40 = 370 \qquad 690 - (240 - 110) = 640$$

$$950 - 800 = 150 \qquad 450 - 200 + 20 = 230$$

$$680 - 80 = 60 \qquad 240 - 120 + 30 = 150$$

528. На ділянці росло разом 980 сосен і ялинок. Лісник позначив на зруб 110 сосен, а ялинок — на 60 менше. Скільки дерев залишиться на ділянці після зрубу? Вибери схему і розв'яжи задачу.

❄️ Заміни одне слово в умові, щоб задача розв'язувалася за іншою схемою.

529. У їдальню завезли картоплю, буряки і моркву, всього 990 кг овочів. Моркви було 80 кг, буряків 420 кг. На скільки кілограмів більше завезли картоплі, ніж буряків?

530. Поясни кожний спосіб обчислення.

$$860 - 250 = (800 - 200) + (60 - 50) = 600 + 10 = 610$$

$$860 - 250 = (860 - 200) - 50 = 660 - 50 = 610$$

$$860 - 250 = 86 \text{ дес.} - 25 \text{ дес.} = 61 \text{ дес.} = 610$$

$$970 - 340 \quad 750 - 420 \quad 670 - 130 \quad 590 - 270$$

531. Обчисли з перевіркою додаванням.

$$750 - 230 \quad 140 - 30 \quad 330 - 110$$

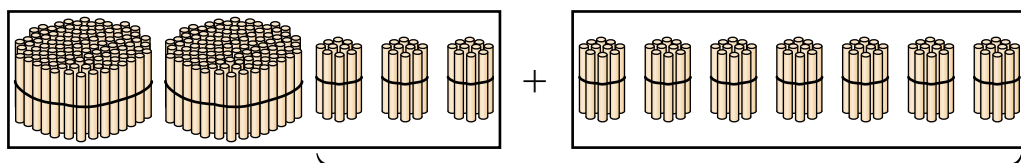
532*. За 2 год пішохід, рухаючись рівномірно, пройшов 10 км. Скільки кілометрів він пройде ще за 3 год, якщо за кожну наступну годину проходитьиме на 1 км менше, ніж за попередню?

$$\begin{array}{llll} \mathbf{533^\circ.} & 81 : 9 + 460 & 270 - (60 + 50) & (340 - 310) : 6 \\ & 570 - 5 \cdot 8 & 270 - (60 - 50) & (275 - 270) \cdot 9 \end{array}$$

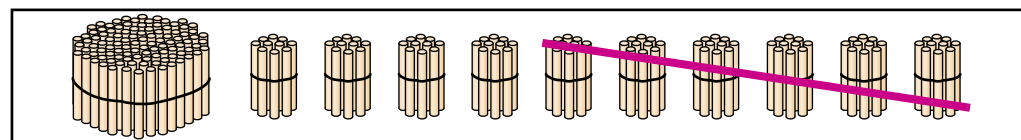
● **534°.** У електропоїзд метро зайшло 30 жінок, дітей на 20 менше, ніж жінок, а чоловіків стільки, скільки жінок і дітей разом. Скільки всього зайшло пасажирів?

$$\mathbf{535.} \text{ (Усно.) } 34 + 6 \quad 70 - 4 \quad 95 + 5 \quad 100 - 8$$

536. За малюнками поясни способи обчислення.

$$230 + 70 = \square$$

$$200 - 60 = \square$$

537. Обчисли з коментуванням.

$$590 - 270 \quad 900 - 40 \quad 280 + 20 \quad 360 + 40$$

538. $5 \text{ м} - 20 \text{ см}$ $200 \text{ г} - 50 \text{ г}$ $1 \text{ м } 80 \text{ см} + 20 \text{ см}$
 $1 \text{ кг} - 300 \text{ г}$ $1 \text{ кг} - 30 \text{ г}$ $240 \text{ см} + 6 \text{ дм}$

539. Спортсменові треба пробігти на стадіоні дистанцію 1000 м. Він пробіг два кола по 400 м. Скільки метрів йому залишилося пробігти?

540. Під час ходьби людина за 1 хв вдихає 9 л повітря, а під час бігу — у 5 разів більше. Скільки літрів повітря вдихає людина під час бігу за 2 хв?

541*. Андрій задумав два числа, сума і різниця яких 80. Які числа задумав Андрій?

542°. З одного гусака одержали 250 г пір'я, а пуху — на 200 г менше. Скільки всього грамів пір'я і пуху одержали з гусака?

● **543°.**

$$\begin{array}{lll} 5 \text{ грн} - 20 \text{ к.} & 1 \text{ грн } 80 \text{ к.} + 20 \text{ к.} & 1 \text{ грн} - 2 \text{ к.} \\ 9 \text{ грн} + 100 \text{ к.} & 6 \text{ грн } 70 \text{ к.} - 50 \text{ к.} & 3 \text{ м} - 8 \text{ см} \end{array}$$

544. (Усно.) $340 + 60$ $530 + 240$ $210 + 90 - 40$
 $400 - 60$ $760 - 420$ $940 - 40 - 50$

545. Для паяння виготовили 130 г сплаву з олова і свинцю. Олова у сплаві було 30 г. На скільки більше у сплаві було свинцю, ніж олова?

$$\begin{array}{lll} 546. & 400 - 80 & 480 - (70 + 50) & 400 + 8 \\ & 210 + 90 & 970 - (230 - 120) & 400 - 8 \\ & 15 + 25 : 5 & 100 - 2 \cdot 2 \cdot 8 & 400 - 40 : 5 \end{array}$$

547. У їдальні за місяць витратили 760 кг капусти й моркви разом. Моркви витратили 320 кг. Наступного місяця капусти витратили на 20 кг більше, ніж попереднього. Скільки кілограмів капусти витратили за 2 місяці?

❄️ Склади обернену задачу, щоб знайти число 20 кг.

548. Першого дня меблевий цех за 7 год виготовив 28 крісел. Другого дня за 1 год цех виготовляв на одне крісло більше, ніж першого. За скільки годин цех виготовив 20 крісел другого дня?

549. Розглянь пари рівностей.

$$7 \cdot 6 = 42 \quad 72 : 8 = 9 \quad 54 : 9 = 6$$

$$42 : 6 = 7 \quad 9 \cdot 8 = 72 \quad 54 : 6 = 9$$

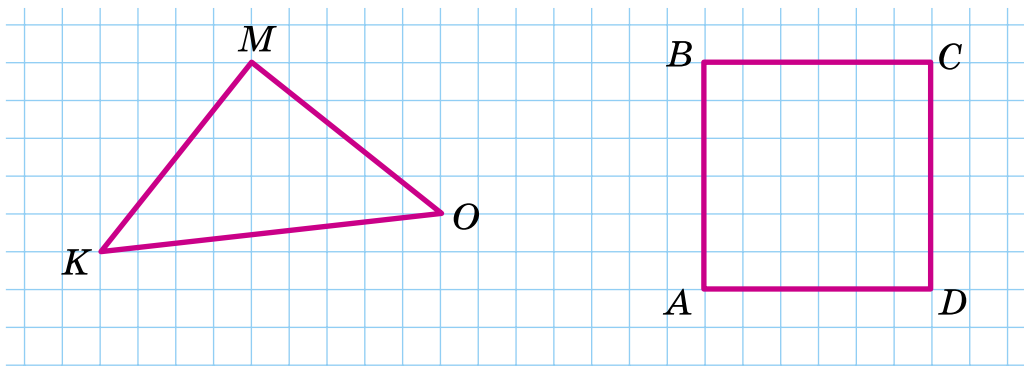
Що дістанемо, коли: добуток поділимо на множник; частку помножимо на дільник; ділене поділимо на частку?

550*. У запису трицифрового числа одиниць менше, ніж десятків, а сотень – удвічі більше, ніж десятків. Знайди це число.

551°. Добери знаки дій, щоб рівності були істинними.

$$60 \square 20 = 40 \quad 12 \square 3 \square 8 = 32 \quad 18 \square 6 \square 5 = 15$$

● **552°.** Побудуй у зошиті такі трикутник і прямокутник, як на малюнку. Знайди і порівняй їх периметри.

553. (Усно.)

900	–	100	400	200
-----	---	-----	-----	-----

500	+	200	300	400
-----	---	-----	-----	-----

60	–	30	40	20	50
----	---	----	----	----	----

70	+	30	40	70	90
----	---	----	----	----	----

554. Розшифруй слово, розставивши букви в порядку зростання значень виразів. Що ти знаєш про цю гру?

С | $700 + 120$

Л | $800 + 170$

Е | $100 + 800$

А | $400 + 360$

Б | $400 + 220$

Т | $800 + 110$

О | $700 + 260$

Б | $500 + 450$

К | $320 + 570$

555. Розглянь записи і прочитай пояснення.

$\begin{array}{r} 380 \\ \wedge \\ 300 \ 80 \end{array}$	+	$\begin{array}{r} 590 \\ \wedge \\ 500 \ 90 \end{array}$	=	□	$300 + 500 = 800$
					$80 + 90 = 170$
					$800 + 170 = 970$

Пояснення. 300 і 500 – вісімсот, 80 і 90 – сто сімдесят, до 800 додати 170, буде 970.

556. $250 + 360$ $760 + 160$ $580 + 330$ $670 + 140$

557. Розглянь малюнок і дай відповіді на запитання.

1) Яка відстань від Києва до Одеси?

2) Які числа будуть на стовпі, що стоїть за 140 км у бік Одеси від того стовпа, що на малюнку?

558. 24 л фарби розлили у вісім однакових банок. Місткість бака на 6 л більша, ніж місткість банки. Скільки потрібно таких баків, щоб розлити 36 л фарби?

559*. Використовуючи таблицю вправи 465 розшифруй назву планети зоряного неба.

(4; 2), (4; 8), (6; 1),
(2; 9), (6; 9), (5; 3).

Дізнайся більше про цю планету.

560°. $480 + 180$ $260 + 40$ $240 + (90 + 80)$
 $590 + 220$ $440 - 40$ $940 - (250 + 60)$

● **561°.** За 6 год пішохід пройшов 24 км. За скільки годин подолає цю відстань вершник на коні, якщо рухатиметься за годину на 8 км швидше за пішохода?

562. (Усно.) $80 - 6$ $13 - 8$ $82 - 25$ $32 - 27$
 $800 - 60$ $130 - 80$ $63 - 18$ $100 - 63$

563. Випиши всі числа, які діляться на 6.

18	26	30	36	42	46	48	54	56
----	----	----	----	----	----	----	----	----

564. $13 - 8$ $26 - 9$ $9 + 9$ $41 - 8$
 $33 - 7$ $17 - 8$ $18 - 5$ $5 + 36$

565. Розглянь записи і поясни, як знайшли різницю.

$420 - 70 =$ $20 \quad 50$ $420 - 20 = 400$ $400 - 50 = 350$
--

$420 - 70 =$ $300 \quad 120$ $120 - 70 = 50$ $300 + 50 = 350$

566. Знайди різницю будь-яким способом. Поясни.

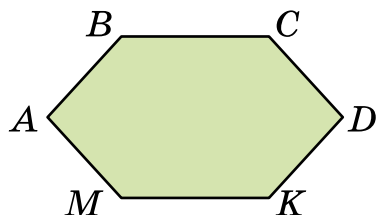
$350 - 80$ $670 - 90$ $240 - 50$ $540 - 60$

567. Розглянь таблицю та знайди масу 1 л бензину.

Рідина	Об'єм	Маса
Вода	1 л	1000 г
Гас	1 л	?, на 200 г менша, ніж 1 л води
Бензин	1 л	?, на 90 г менша, ніж 1 л гасу

568. З 18 м тканини пошили 9 однакових дитячих плащів. На плащ для дорослого витрачають на 2 м більше, ніж на дитячий. Скільки плащів для дорослих можна пошити з 24 м тканини?

569*. Побудуй шестикутник $ABCDKM$. Поділи його двома відрізками, щоб утворилося 3 трикутники, 4 чотирикутники і п'ятикутник.

570°. Краєзнавчий музей за місяць відвідало 910 екскурсантів. Серед них було 40 дорослих, а решта — діти. На скільки дітей було більше, ніж дорослих?

● **571°.**

$$\begin{array}{llll} 500 - 10 & 720 - 80 & 420 + (130 - 60) & 64 : 8 : 4 \\ 540 - 60 & 330 - 70 & 820 - 80 - 80 & 64 : 8 \cdot 9 \end{array}$$

572. (Усно.)

$$\begin{array}{r} 370 \\ - 200 \\ - 80 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 250 \\ + 180 \\ - 60 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 720 \\ - 400 \\ - 40 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 270 \\ - 90 \\ + 210 \\ \hline \end{array}$$

573. Розглянь записи і поясни обчислення.

$650 - 290 = \square$
$650 - 200 = 450$
$450 - 90 = 360$

574.

$$\begin{array}{llll} 340 - 250 & 620 - 360 & 530 - 180 & 400 - 70 \\ 700 - 30 & 850 - 270 & 470 - 90 & 920 - 480 \\ 230 - 140 & 500 - 60 & 870 - 340 & 130 - 50 \end{array}$$

575. За 7 днів господарка витратила 14 кг картоплі. На скільки днів вистачить 18 кг картоплі, якщо денна норма витрати збільшиться на 1 кг?

❄ Склади обернену задачу, щоб знайти число 18.

576. 72 кг слив, упакованих у ящики по 8 кг, розвезли в два овочевих кіоски. В один кіоск привезли 4 ящики. Скільки ящиків слив привезли в другий кіоск?

577. В Україні в зоні мішаних лісів випадає за рік 640 мм опадів, а в степовій зоні — 340 мм. На скільки міліметрів більше буває опадів у зоні мішаних лісів, ніж у степовій зоні?

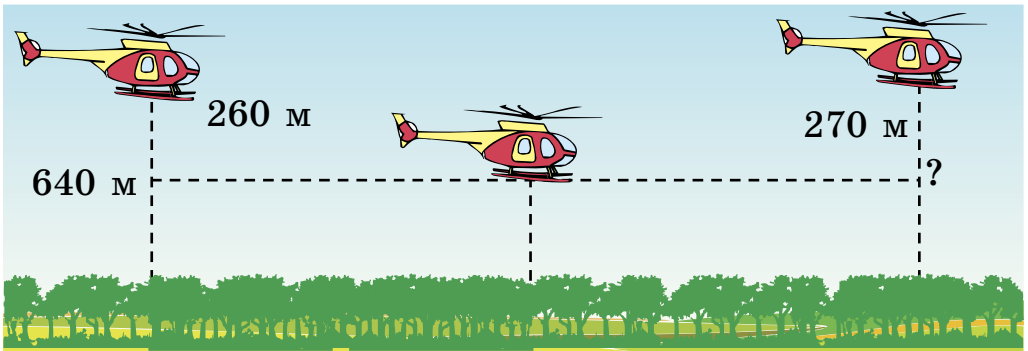

Мішаний ліс

Степ

578°. Вертоліт летів на висоті 640 м, потім знизився на 260 м, а згодом піднявся на 270 м. На якій висоті опинився вертоліт?

● **579°.** $700 > 500$ на 200

$620 > 380$ на

$90 < 420$ на

$70 < 700$ на

580.

$400 - 200 - 10$ $900 - 400 - 30$ $(600 + 300) - 40$

$800 - 500 - 50$ $500 - 400 - 40$ $700 - (90 - 50)$

581. Розглянь записи і поясни обчислення.

$600 - 270 = \square$
$600 - 200 = 400$
$400 - 70 = 330$

582. Знайди різницю $800 - 320$ і поясни обчислення.

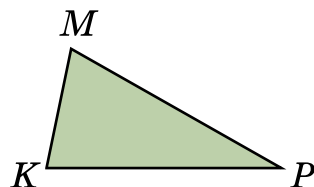
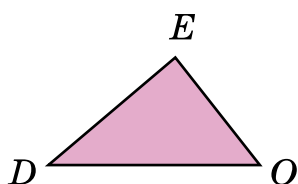
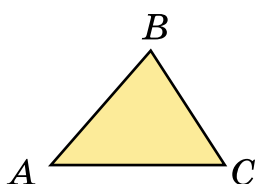
583. $900 - 240$ $800 - 70$ $330 + 480$ $910 - 580$
 $500 - 130$ $600 - 50$ $250 + 270$ $740 - 360$

584. Сік із 6 трилітрових банок перелили в дволітрові. Скільки взяли дволітрових банок?

585. По шляху, зображеному на малюнку, відстань від Києва до Полтави 200 км, від Львова до Полтави — 680 км, від Києва до Харкова — 430 км. Знайди відстань від Полтави до Харкова; від Львова до Києва.

586. Знайди периметр кожного трикутника.

587*. Змішали 2 кг цукерок по 9 грн за кілограм і 4 кг цукерок по 6 грн за кілограм. Скільки коштує 1 кг суміші?

588°. На одній клумбі посадили 56 квіток у 8 рядів. На другій клумбі в один ряд саджали на 2 квітки більше і посадили 54 квітки. Скільки рядів квіток посадили на другій клумбі?

 Зміни запитання задачі так, щоб у розв'язанні додалася ще одна дія.

● **589°.** $310 + 250$ $390 - 140$ $420 + 80$ $700 - 240$
 $150 + 180$ $520 - 260$ $600 - 30$ $250 + 150$

Письмове додавання і віднімання чисел

590. Учень усно додав числа 37 і 59, а відповідь записав у таблицю. Чому він двічі записував відповідь?

Десятки	Одиниці
3	7
5	9
8	16
9	6

$$23 + 56 = \Rightarrow$$

	2	3	
	5	6	

Двоцифрові числа можна додавати *стовпчиком*. Розглянь записи справа. Вираз $23 + 56$ записано стовпчиком. Доданки записують так: десятки під десятками, одиниці під одиницями. Додавання стовпчиком називають *письмовим додаванням*.

Письмове додавання починай з додавання одиниць.

591. Знайди суму чисел 35 і 49 письмово.

	3	5	
+	4	9	
	8	4	

Пояснення: до 5 додати 9, буде 14 – це 1 дес. і 4 од. 4 од. пишемо під одиницями, а 1 дес. додаємо до десятків. До 3 дес. додати 4 дес., буде 7 дес., та ще 1 дес., буде 8 дес. Цифру 8 записуємо під десятками.

Відповідь: сума чисел 35 і 49 дорівнює 84.

592. Знайди письмово суму чисел 68 і 29, 35 і 47, 53 і 38, 44 і 37.

❄ Склади різні задачі за виразом $44 + 37$.

593. Розшифруй слово, вписавши букви в порядку зменшення значень відповідних виразів. Що ти знаєш про цей пристрій?

$$\begin{array}{r} +38 \\ 25 \\ \hline \end{array}$$

Н|

$$\begin{array}{r} +29 \\ 25 \\ \hline \end{array}$$

Е|

$$\begin{array}{r} +43 \\ 37 \\ \hline \end{array}$$

А|

$$\begin{array}{r} +54 \\ 34 \\ \hline \end{array}$$

К|

$$\begin{array}{r} +82 \\ 16 \\ \hline \end{array}$$

С|

$$\begin{array}{r} +24 \\ 28 \\ \hline \end{array}$$

Р|

594. Порівняй задачі та їх розв'язання.

1) На одній полиці 37 книжок, а на другій — на 15 книжок більше. Скільки всього книжок на двох полицях?

2) На одній полиці 37 книжок. Це на 15 менше, ніж на другій. Скільки всього книжок на двох полицях?

3) На одній полиці a книжок. Це на b книжок менше, ніж на другій. Скільки всього книжок на двох полицях?

595. $x + 280 = 360$ $x - 280 = 360$ $580 - x = 240$

596*. Побудуй чотирикутник і трикутник так, щоб їх спільною частиною був шестикутник.

597°. В одній зграї a гусей, а в другій — на b гусей менше. Скільки всього гусей в обох зграях? Склади вираз та знайди його значення, якщо $a = 36$, $b = 18$.

● **598°.** Додай стовпчиком.

$$\begin{array}{r} +34 \\ 43 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +45 \\ 25 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +16 \\ 19 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +56 \\ 39 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +47 \\ 35 \\ \hline \end{array}$$

	4	7	
+	2	9	

599. Обчисли письмово суму чисел 47 і 29.

Виконуючи письмове додавання, можна міркувати так:

7 і 9 – 16, 6 пишемо, 1 запам'ятовуємо.

4 і 2 – 6, та ще 1, буде 7, пишемо 7. Усього 76.

600.

+	25
—	72

+	67
—	23

+	44
—	37

+	59
—	29

+	36
—	36

601. 1) Сума трьох чисел 670. Перше число 250, друге — на 70 менше від першого. Знайди третє число.

2) За виразом $600 + (600 - 240)$ склади задачу, умова якої містить слова «на 240 менше».

602. У книжці, яку читає дівчинка, 640 сторінок. Їй залишилося прочитати 340 сторінок. Скільки сторінок дівчинка вже прочитала?

❄ Склади обернені задачі та розв'яжи їх.

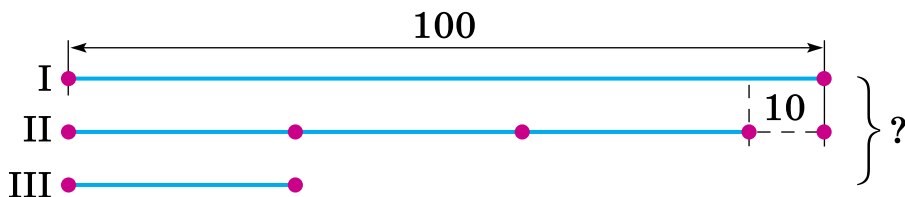
603*. Побудуй прямокутник зі сторонами 6 см і 3 см і знайди сторону рівностороннього трикутника, периметр якого дорівнює периметру прямокутника.

604°. За день роботи на автомобілі «Ланос» витратили 54 л бензину, а на «Славути» – на 15 літрів менше. Скільки всього літрів бензину витратили?

● **605°.** Знайди письмово суму чисел 27 і 54, 63 і 25, 48 і 37, 26 і 55, 39 і 45.

612*. Розглянь схему і склади за нею задачу.

613°.
$$\begin{array}{r} + 523 \\ \hline 123 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 644 \\ \hline 222 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 745 \\ \hline 34 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 123 \\ \hline 232 \end{array}$$

614°. З 24 кг лляного насіння одержали 6 кг олії. Скільки потрібно лляного насіння для одержання 5 кг олії?

615. Поясни усне обчислення: $84 - 56$; $62 - 29$.

616. Прочитай пояснення письмового віднімання.

	9	3	
-	5	6	
	3	7	

У виразі $93 - 56$ від 3 од. не можна відняти 6 од., тому беремо 1 дес. з 9 дес. 1 дес. і 3 од. — це 13. Від 13 відняти 6, буде 7. Запишемо цифру 7 на місці одиниць. Від 8 дес. відняти 5 дес., буде 3 дес. Запишемо цифру 3 на місці десятків. Дістали число 37.

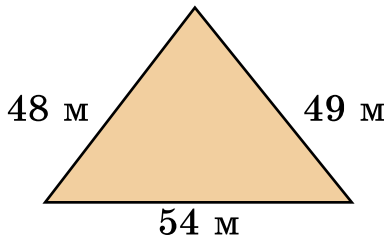
Письмове віднімання починай з віднімання одиниць.

617.
$$\begin{array}{r} \underline{\underline{63}} \\ - 28 \end{array} \quad \begin{array}{r} \underline{\underline{75}} \\ - 54 \end{array} \quad \begin{array}{r} \underline{\underline{84}} \\ - 42 \end{array} \quad \begin{array}{r} \underline{\underline{52}} \\ - 17 \end{array} \quad \begin{array}{r} \underline{\underline{81}} \\ - 24 \end{array}$$

618. 1) До дитячого свята купили 63 жовті кульки, зелених — на 17 менше, ніж жовтих, а синіх кульок — на 29 менше, ніж зелених. Скільки купили синіх кульок?

2) Склади і розв'яжи подібну задачу.

619. Туристи після привалу пройшли 10 км. Це на 6 км менше, ніж до привалу. Скільки годин ішли туристи до привалу, якщо за кожну годину вони проходили 4 км?

629*. Розміри ділянки трикутної форми подано на малюнку. На скільки метрів довжина найбільшої сторони ділянки менша від суми довжин двох інших сторін?

630°. У якому порядку слід розставити значення виразів, щоб прочитати назву річки України? Дізнайся про неї більше.

$$\begin{array}{r} -62 \\ -17 \\ \hline \text{Е} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -90 \\ -23 \\ \hline \text{А} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -77 \\ -35 \\ \hline \text{Д} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -95 \\ -38 \\ \hline \text{Н} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} -65 \\ -18 \\ \hline \text{С} \end{array}$$

● **631°**. Склади і розв'яжи задачу про засушені листочки для аплікації.

Було	Використали	Залишилося
95 л.	37 л. і 29 л.	?

632. (Усно.) Розв'яжи рівняння.

$$x - 850 = 40$$

$$x + 510 = 680$$

$$700 - x = 60$$

	4	8	7	
-	2	3	5	
	2	5	2	

633. Розглянь запис і поясни, як треба записувати від'ємник при письмовому відніманні та як віднімати трицифрові числа.

При відніманні трицифрових чисел одиниці віднімають від одиниць, десятки від десятків, сотні від сотень.

634. Знайди різниці, записуючи числа стовпчиком.

$$947 - 321$$

$$767 - 250$$

$$589 - 407$$

$$275 - 64$$

635. Розв'яжи задачі на застосування дії віднімання.

1) У пекарні було 457 кг борошна. За день витратили 124 кг. Скільки кілограмів борошна залишилося?

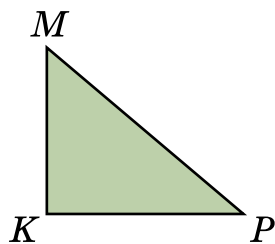
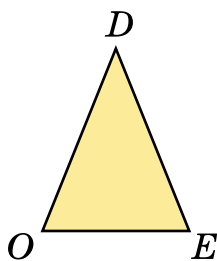
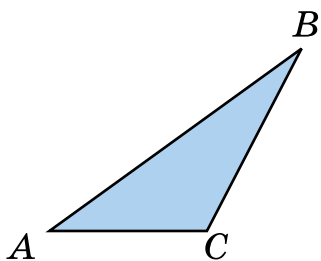
2) Якщо до невідомого числа додати 324, буде 675. Знайди невідоме число.

3) Восени в новому парку посадили 248 лип, а кленів — на 125 менше. Скільки посадили кленів?

4) Довжина Київського моря 110 км, вона на 98 км більша за його ширину. Яка ширина Київського моря?

❄️ Склади задачі інших видів на віднімання.

636. Назви вид кожного трикутника. Вимірй сторони і знайди периметр прямокутного трикутника.

637*. Запиши всі трицифрові числа, у яких кількість одиниць наступного розряду у 2 рази більша від кількості одиниць попереднього розряду.

$$\begin{array}{r} 638^\circ. \quad 134 + 254 \\ \quad \quad 736 - 134 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 205 + 632 \\ 564 - 203 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 \text{ м } 7 \text{ дм} - 9 \text{ дм} \\ 12 \text{ дм} - 80 \text{ см} \end{array}$$

● **639°.** За 7 хв кухар зліпив 28 вареників. За скільки хвилин він зліпить 40 вареників, якщо за 1 хв ліпитиме на 1 вареник більше?

640. За даними таблиці склади і розв'яжи задачу.

Зліпив пельменів за 1 хв	Витрачено часу	Усього зліпив
?	6 хв	36 п.
на 2 пельмені більше	?	56 п.

641. Розглянь записи та поясни прийом письмового додавання, коли при додаванні одиниць дістаємо десяток або при додаванні десятків дістаємо сотню.

$$\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline & & & \\ \hline & 3 & 7 & 6 \\ \hline + & 4 & 1 & 4 \\ \hline \hline & 7 & 9 & 0 \\ \hline & & & \\ \hline & & & \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline & & & \\ \hline & 2 & 2 & 5 \\ \hline + & 3 & 8 & 4 \\ \hline \hline & 6 & 0 & 9 \\ \hline & & & \\ \hline & & & \\ \hline \end{array}$$

642. Знайди суми, записуючи доданки стовпчиком.

$$324 + 633 \quad 545 + 125 \quad 317 + 291 \quad 612 + 58$$

643. (Усно.) $2 \text{ м } 80 \text{ см} + 20 \text{ см}$ $5 \text{ м } 7 \text{ см} + 3 \text{ см}$
 $4 \text{ м} - 20 \text{ см}$ $2 \text{ м} - 2 \text{ дм } 5 \text{ см}$

644. Андрійко зібрав a каштанів, а Петрик — на b каштанів більше. Скільки каштанів хлопчики зібрали разом? Розв'яжи задачу, якщо $a = 162$, $b = 128$.

645. Завод отримав замовлення на випуск верстатів. За перший місяць він випустив 212 верстатів, за другий — на 6 верстатів більше. Залишилося випустити 175 верстатів. Скільки верстатів було замовлено заводу?

646*. Запиши число 100 за допомогою п'яти одиниць і знаків дій.

647°. З дроту завдовжки 63 см зробили 9 однакових цвяхів. Скільки цвяхів можна зробити з дроту завдовжки 30 см, якщо довжина кожного цвяха буде на 2 см коротшою?

● **648°.** Розшифруй назву риби, розташувавши букви в порядку зменшення значень відповідних виразів. Що ти знаєш про цю рибу?

А | $315 + 198$

К | $580 + 246$

Р | $978 - 235$

Ь | $896 - 533$

С | $754 - 342$

А | $525 + 267$

649*. Продовж ряди чисел.

- 1) 100, 150, 200, ... (до 500).
- 2) 700, 730, 760, ... (до 1000).
- 3) 800, 760, 720, ... (до 400).

650. Розглянь записи й поясни прийом віднімання, коли в зменшуваному число одиниць або число десятків дорівнює нулю.

$$\begin{array}{r} 580 \\ - 327 \\ \hline 253 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 807 \\ - 423 \\ \hline 384 \end{array}$$

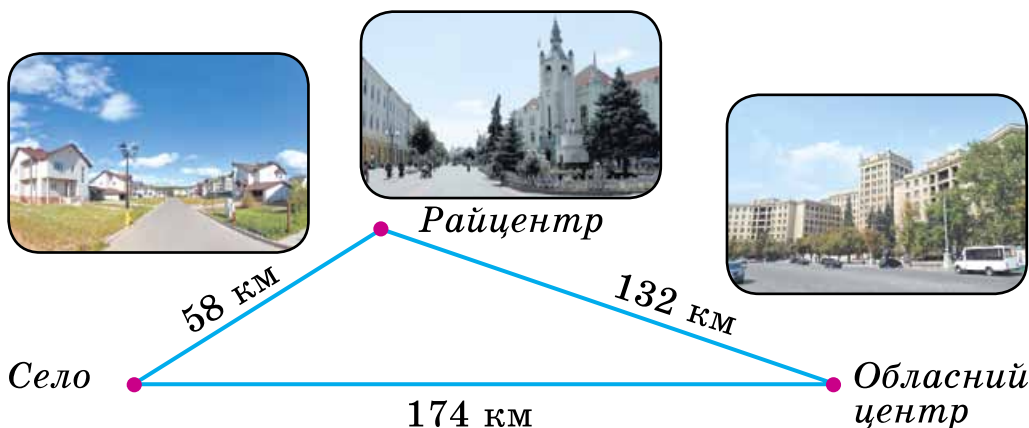
651. Знайди різниці, записуючи числа стовпчиком.

$$887 - 782 \quad 640 - 127 \quad 503 - 122 \quad 780 - 59$$

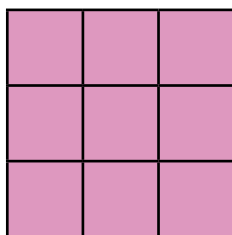
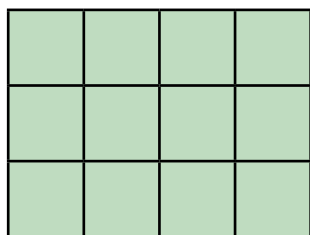
$$\begin{array}{l} \mathbf{652.} \text{ (Усно.) } 8 \text{ м} - 4 \text{ дм} \quad 8 \text{ м} - 4 \text{ см} \quad 8 \text{ м} : 4 \text{ дм} \\ 3 \text{ т} - 2 \text{ ц} \quad 6 \text{ ц} - 30 \text{ кг} \quad 2 \text{ ц} : 5 \end{array}$$

653. Перше число 405, друге — на 165 менше від першого, а третє — на 120 менше від другого. (Постав запитання, щоб задача розв'язувалася двома діями; трьома діями.)

654. Від села до обласного центру можна проїхати навпростець або через райцентр. На скільки кілометрів дорога навпростець коротша, ніж через райцентр?

663. Знайди периметр кожного прямокутника.

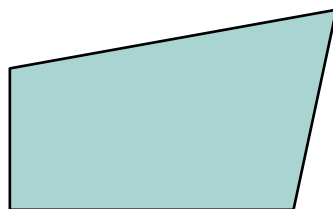
664*. Михайлик побачив у книжковій крамниці збірки віршів Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, В. Стуса, Ліни Костенко. Кожна збірка коштує 9 грн. Скількома способами він може витратити свої 36 грн на ці збірки?

$$\begin{array}{r} 665^\circ. \ 452 + 239 \\ \quad 409 - 227 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 485 + 57 \\ 460 + 270 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 360 - 3 \cdot 3 \\ 360 + 3 - 9 \end{array}$$

● **666°.** Накресли два таких самих чотирикутники. Відрізком поділи один з них на п'ятикутник і трикутник, а другий — на трикутник і чотирикутник.

667. 1) Запиши числа, у яких: 9 сот. 7 дес. 1 од.; 4 сот. 7 од.; 7 сот. 8 дес.; 6 од. III розряду і 2 од. I розряду.

2) Запиши цифрами такі числа: *шістсот шістнадцять, чотириста сорок, триста дев'яносто, сімсот п'ять, п'ятсот п'ятдесят п'ять.*

3) Запиши число, що передує числу 200.

4) Запиши, скільки всього десятків у числі 666.

5) Запиши в сантиметрах 2 м 9 см; 2 м 9 дм; 9 дм.

668. Додай числа. Випиши тільки ті, у яких сума десятків більша за 10.

$$\begin{array}{r} + 329 \\ + 437 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 333 \\ + 666 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 134 \\ + 89 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 548 \\ + 281 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 450 \\ + 520 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 345 \\ + 262 \\ \hline \end{array}$$

669. Поясни, як виконали віднімання з переходом через розряд.

$$\begin{array}{r} 945 \\ - 217 \\ \hline 728 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 676 \\ - 394 \\ \hline 282 \end{array}$$

670. Запиши вирази стовпчиком та обчисли.

$$429 - 175 \quad 556 - 382 \quad 808 - 235 \quad 735 - 254$$

671. Тривалість життя черепах 350 років, а китів — 70 років. (Постав запитання і розв'яжи задачу.)

672. Оленка допомагала мамі садити кущики полуниць. Вони мали посадити 650 кущиків. Мама посадила 316 кущиків, а Оленка — на 120 кущиків менше. Скільки кущиків залишилося посадити?

❄ Склади задачу про допомогу дорослим.

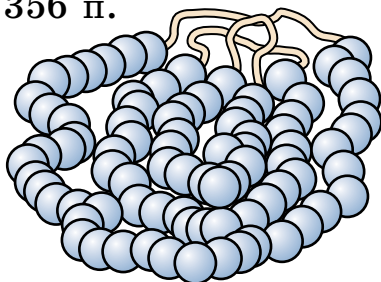
673*. Сума зменшуваного, від'ємника й різниці дорівнює 18. Чому дорівнює зменшуване?

$$\mathbf{674^\circ.} \quad 728 - 535 \quad 257 + 238 \quad 60 - 8 \cdot 7$$

$$805 - 322 \quad 628 - 308 \quad 60 + 9 : 3$$

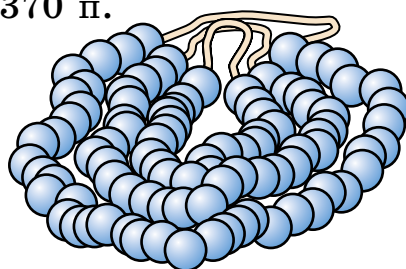
● **675°.** У першому намисті було 356 перлів, а у другому — 370. З першого намиста зняли 165 перлів, а з другого — 215. На якому намисті перлів залишилося більше і на скільки?

Було 356 п.

Зняли 165 п.

Було 370 п.

Зняли 215 п.

690. 45 кг яблук розклали порівну в п'ять ящиків. Груш у такий ящик вміщується на 1 кг менше, ніж яблук. Скільки кілограмів груш можна розкласти в шість таких ящиків?

691. Накресли такі квадрат і нерівносторонній прямокутник, щоб периметр кожного дорівнював 16 см.

❄ Скільки прямокутників з таким периметром?

692*. Радіус круга 5 см. Чи поміститься всередині цього круга відрізок завдовжки 8 см? (Вказівка. Знайди діаметр круга.)

693°. $325 + 479$ $790 - 465$ $566 - 188$

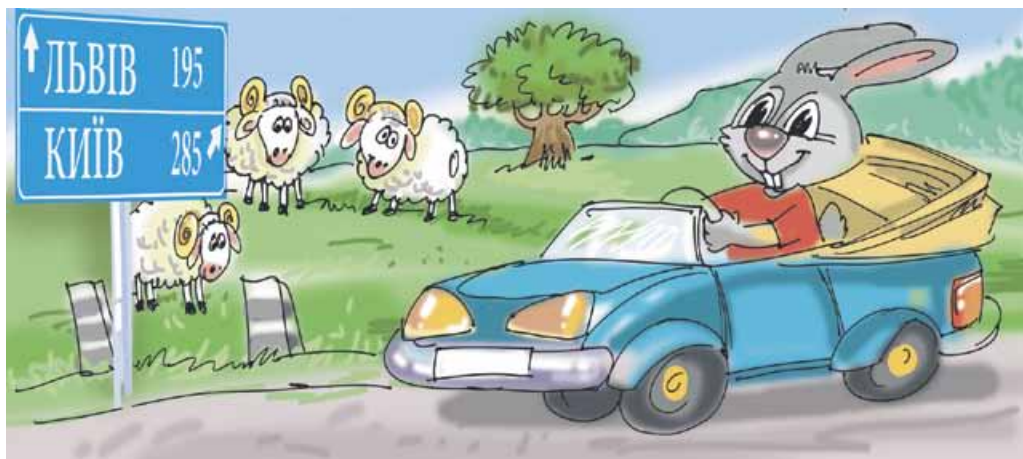
🔄 $378 + 285$ $804 - 238$ $663 + 127$

● **694°.** Розглянь малюнок і дай відповіді на запитання.

1) Яка відстань від Львова до Києва?

2) На скільки кілометрів далі від зображеного стовпа до Києва, ніж до Львова?

3) Які числа будуть на стовпі, що стоїть за 50 км у бік Києва від зображеного стовпа?

695. (Усно.) Що більше і на скільки більше?

$6 \cdot 9$ чи 50

$5 \cdot 7$ чи 40

$54 : 6$ чи 7

$5 \cdot 5$ чи 10

$6 \cdot 6$ чи 12

$81 : 9$ чи 10

696. Туристи проїхали залізницею 325 км, автобусом — 120 км і пройшли пішки 78 км. Знайди довжину всього шляху. (Поясни розв'язання задачі.)

Розв'язання:
 $325 + 120 + 78 = 523$ (км)

Відповідь: 523 км.

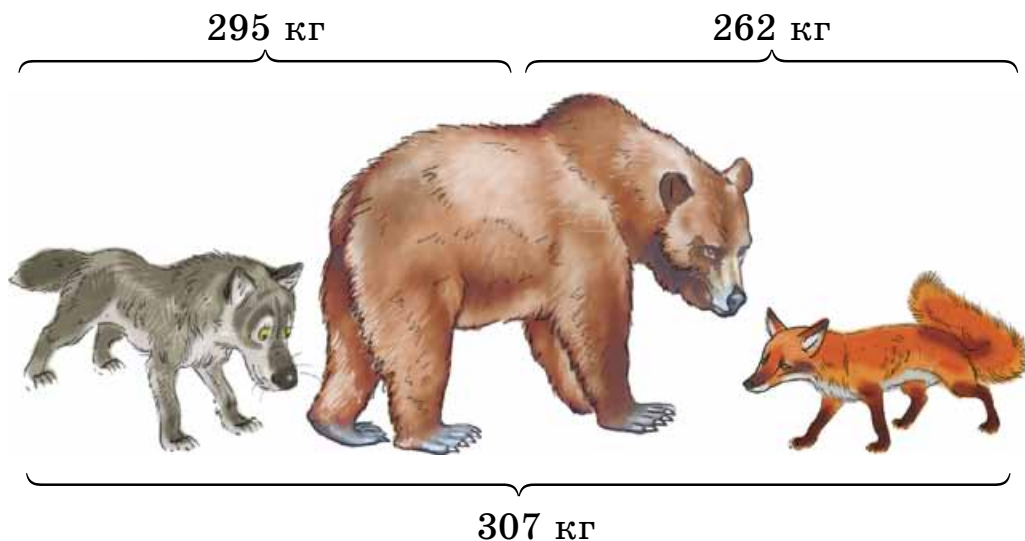
$$\begin{array}{r} 325 \\ + 120 \\ \hline 78 \\ \hline 523 \end{array}$$

697. Склади і розв'яжи задачу, подібну до попередньої.

698. Запиши числа стовпчиком і виконай додавання.

$$46 + 154 + 248 \qquad 455 + 21 + 115 + 219$$

699. Знайди окремо масу вовка, ведмедя і лисиці.

❄ На скільки кілограмів маса ведмедя більша за масу лисиці?

700. Від свого будинку хлопчик проїхав на велосипеді в одному напрямку 400 м, а потім у протилежному напрямку — 545 м. Скільки всього метрів проїхав хлопчик? На якій відстані від свого будинку опинився хлопчик?

701. Розв'яжи рівняння, виконуючи потрібні обчислення письмово: $x - 325 = 478$, $583 - x = 299$.

702*. 22 червня — найдовший день. У Києві цього дня сонце сходить о 5 год 46 хв, а заходить о 22 год 13 хв. Скільки часу триває в Києві найдовший день?

703. Побудуй у зошиті й заповни цікаві квадрати.

19		
	23	10
	7	27

		34
10	42	
50		

200	450	100
	250	
		300

704°. Запиши числа стовпчиком і виконай додавання. Розшифруй слово, розставивши значення виразів у порядку зменшення. Що означає ця назва?

А | $347 + 284 + 25$

Л | $247 + 235 + 47 + 184$

П | $275 + 275 + 275$

У | $300 + 127 + 358 + 23$

К | $425 + 350 + 125$

А | $405 + 222 + 44 + 128$

● **705°.** У супермаркет привезли 545 кг картоплі, 268 кг буряків і 186 кг моркви. Скільки всього кілограмів овочів привезли в супермаркет?

706. (Усно.) Сестра купила два десятки зошитів. П'яту частину зошитів вона віддала братові. Скільки зошитів залишилося в сестри?

707. На годування птахів у зоопарку витратили ячменю 324 кг, проса 380 кг, а кукурудзи — на 128 кг менше, ніж проса. Скільки всього кілограмів зерна витратили на годування птахів? (Поясни розв'язання задачі.)

Розв'язання:

1) $380 - 128 = 252$ (кг)

2) $324 + 380 + 252 = 956$ (кг)

Відповідь: 956 кг зерна.

$$\begin{array}{r}
 380 \\
 - 128 \\
 \hline
 252
 \end{array}
 +
 \begin{array}{r}
 324 \\
 + 380 \\
 + 252 \\
 \hline
 956
 \end{array}$$

❄️ Склади і розв'яжи подібну задачу.

708. Обчисли значення виразів, виконуючи кожную дію письмово.

$$\begin{array}{r} 972 - 358 - 539 \\ 278 + (720 - 415) \end{array} \quad \begin{array}{r} - 622 \\ - 128 \\ \hline 494 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 494 \\ - 324 \\ \hline 170 \end{array}$$

Зразок. $622 - 128 - 324 = 170$.

709. На птахофабриці за перший квартал року виростили 275 індичат і 380 курчат, а за другий — 178 індичат і 406 курчат. На скільки більше виростили курчат, ніж індичат, за два квартали?

710. На верстаті за 1 год обробляли 7 деталей, а після його вдосконалення — 9 деталей. На скільки деталей більше стали обробляти на верстаті за 8 год? (Розв'яжи задачу двома способами.)

711*. На першому полі працювало 13 тракторів, а на другому — 15. Скільки тракторів мають переїхати на друге поле, щоб на ньому стало на 10 тракторів більше, ніж залишилося на першому полі?

$$\begin{array}{r} 712^\circ. 254 - 127 + 352 \\ 256 - 164 + 469 \end{array} \quad \begin{array}{r} 485 - (128 - 39) \\ 845 - (169 + 185) \end{array}$$

● **713°.** У парку росте 360 каштанів, беріз — на 296 менше, а кленів — стільки, скільки каштанів і беріз разом. Скільки всього дерев росте в парку?

714.

a	8	10	40	40	40
b	4	4	4	10	30
$a + b$					

Склади вирази. Порівняй, як змінюється сума внаслідок збільшення (зменшення) одного з доданків на кілька одиниць.

715. Знайди значення першого виразу письмово. Використай результат, щоб знайти значення інших виразів.

719*. Побудуй круг радіусом $r = 2$ см. Проведи в ньому 3 хорди (відрізки, що з'єднують дві точки на колі), щоб круг поділився на 7 частин.

720°. Знайди значення одного виразу стовпчиком. Використай результат для обчислення решти виразів способом округлення.

$$394 + 487$$

$$398 + 487$$

$$494 + 387$$

$$594 + 187$$

$$294 + 491$$

$$487 + 388$$

● **721°**. У бідоні a л води, а в бочці — у 2 рази більше. З бочки використали b л води. Скільки літрів води залишилось у бочці? Обчисли, якщо $a = 9$, $b = 12$.

722.

a	10	10	20	20	22
b	4	6	6	8	10
$a - b$					

Склади вирази. Порівняй, як змінюється різниця внаслідок зменшення (збільшення) від'ємника або зменшуваного на кілька одиниць. Зроби висновок.

	5	3	4		
	-	2	9	8	

723. Знайди значення одного виразу стовпчиком. Використай результат для обчислення решти виразів.

$$534 - 298$$

$$534 - 287$$

$$334 - 197$$

$$634 - 297$$

$$434 - 297$$

$$534 - 387$$

724. Знайди усно значення виразів способом округлення і перевір результати письмово.

$$534 - 298 = \boxed{236}$$

$$723 - 397$$

$$647 - 316$$

$$534 - 300 = 234$$

$$835 - 289$$

$$521 - 396$$

$$234 + 2 = 236$$

725. Петрик 4 дні читав по 9 сторінок, і йому залишилося прочитати ще 85 сторінок книжки. Скільки сторінок у книжці?

❄️ Склади і розв'яжи обернену задачу.

726. Запиши лише розв'язання задач.

1) У Толі a грн, а в Петрика — у 3 рази більше. На скільки гривень менше в Толі, ніж у Петрика?

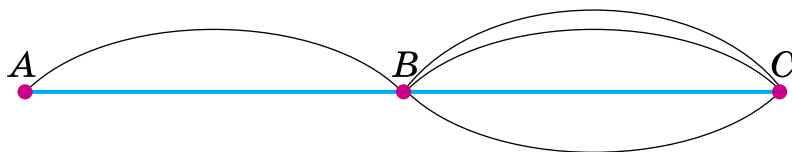
2) У відрі s л води, а в банці — на 8 л менше. У скільки разів у відрі води більше, ніж у банці?

3) На s грн купили слив по a грн за 1 кг. З'їли b кг. Скільки кілограмів слив залишилося?

4) Посадили a рядів смородини, по 6 кущів у кожному, і b кущів порічок. Скільки всього кущів посадили?

5) У брата a грн. Це на 15 грн менше, ніж у сестри. Скільки грошей у неї залишиться, якщо вона купить іграшку за b грн? Склади вираз та знайди його значення, якщо $a = 36$, $b = 40$.

727*. З міста A до міста B можна дістатися двома шляхами, а з B до C — чотирма. Скількома способами можна дістатися з міста A до C через місто B ?

728°. Запиши рівності, відновивши пропущені цифри.

$$\begin{array}{r} + 34\Box \\ 1\Box5 \\ \hline \Box37 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + \Box36 \\ 2\Box7 \\ \hline 61\Box \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 87\Box \\ 3\Box5 \\ \hline \Box45 \end{array}$$

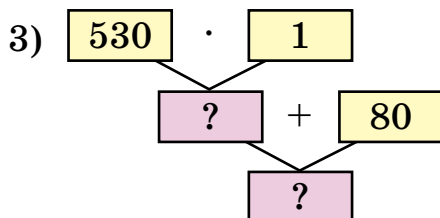
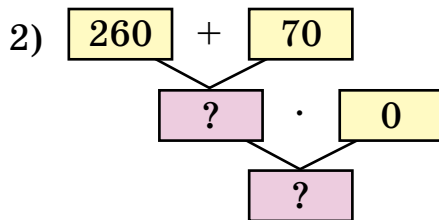
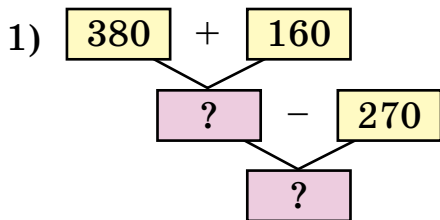
$$\begin{array}{r} + \Box69 \\ 4\Box2 \\ \hline 71\Box \end{array}$$

● **729°.** За 3 год майстер виготовляє 24 деталі. Скільки часу йому потрібно, щоб виготовити 45 деталей, якщо він виготовлятиме за годину на 1 деталь більше?

❄ Склади й розв'яжи обернену задачу, у якій потрібно знайти число 45.

Додаткові вправи

1. Склади за схемою вираз та обчисли його.

2. $x + 280 = 370$ $450 - x = 270$ $x - 180 = 450$

3. Є три бочки з газом. Маса кожної з них 110 кг. Маса порожньої бочки 10 кг. Яка маса газу в трьох бочках разом?

4*. Камінь, який падає, пролітає за першу секунду 4 м 9 дм, а за кожну наступну — на 9 м 8 дм більше, ніж за попередню. Яку відстань пролетить камінь за третю секунду?

5. Побудуй трикутник. Проведи в ньому два відрізки, щоб одержати чотирикутник і вісім трикутників.

6. Кондитерська фабрика випустила 525 коробок із цукерками «Асорті». Це на 377 більше, ніж коробок «Пташиного молока». Скільки всього коробок із цими цукерками випустила фабрика?

7. У дідуся було 20 цукерок. 8 цукерок він дав онуку. Після цього в онука стало в 2 рази більше цукерок, ніж залишилося в дідуся. Скільки цукерок було в онука спочатку?

8. Заєць на 3 кг важчий за кроля. Два зайці важать стільки ж, скільки 5 кролів. Яка маса зайця і кроля окремо?

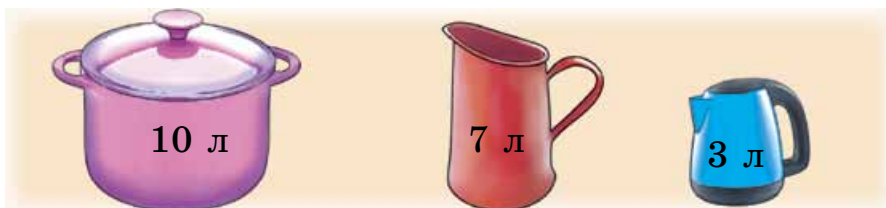

9. Яру пшеницю посіяли 10 квітня, а жнива почалися 15 липня. Скільки днів минуло від сівби до жнив? (Розв'яжи задачу, користуючись календарем на поточний рік.)

10. У хокей грали команди «Сокіл» і «Беркут». У першому періоді виграв «Беркут» з рахунком 6 : 5, у другому — переміг «Сокіл» з рахунком 5 : 2, але в третьому періоді знову виграв «Беркут» з рахунком 3 : 2. Яка команда перемогла?

11. На двох деревах сиділи граки. З першого дерева полетіло 9 граків, а з другого перелетіло на перше 5 граків. Після цього на кожному дереві стало по 8 граків. Скільки граків було на кожному дереві спочатку?

12*. Десятилітрова каструля наповнена водою. Як з неї за допомогою семилітрового і трилітрового глеків відміряти 5 л води?

МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ В МЕЖАХ 1000

Усне множення і ділення

730. Заміни, де можна, додавання множенням.

$5 + 5 + 5$

$1 + 1 + 1 + 1$

$0 + 1 + 0$

$0 + 0 + 0 + 0 + 0$

$61 + 16$

$7 + 7 + 7 - 7$

$14 + 14$

$8 + 8 + 8$

Що означає у виразі $5 \cdot 4$ число 5; число 4?

731. Які вирази не можна замінити сумою?

$0 \cdot 4$

$1 \cdot 6$

$9 \cdot 1$

$7 \cdot 0$

$1 \cdot 0$

$1 \cdot a$

$a \cdot 1$

$a \cdot 0$

Якими правилами користуємося при множенні на 0 і на 1?

732. (Усно.) $4 \cdot 1 \cdot 0$ $(6 + 5) \cdot 0$ $0 \cdot 5 \cdot 3$ $1 \cdot 8$

$4 \cdot 1 + 0$ $(6 + 5) \cdot 1$ $0 + 5 \cdot 3$ $8 \cdot 1$

733. Обчисли усно способом округлення, а потім перевір письмово.

$378 + 294$

$724 - 585$

$895 - 470$

$549 + 393$

$675 - 394$

$615 - 198$

734. В оздоровчий табір привезли 7 ящиків винограду і 5 ящиків гранатів. Маса привезених гранатів — 40 кг. Яка маса винограду, якщо ящик винограду на 1 кг важчий за ящик гранатів?

735. Сосна може рости до 600 років, береза — на 350 років менше, а верба — у 6 разів менше від сосни. Що може рости довше — береза чи верба — і на скільки років?

736*. У понеділок гусениця почала повзти вгору по дереву заввишки 9 м. За день вона піднімалась на 5 м, а за ніч опускалась на 2 м. Якого дня гусениця доповзе до вершини дерева?

737°.

$$45 : 5 + 1 \quad 543 - 5 \cdot 1 \quad 423 + 7 \cdot 0 \quad 10 - 0 + 4$$

$$45 : 5 \cdot 1 \quad (543 - 5) \cdot 1 \quad (423 + 7) \cdot 0 \quad 10 \cdot 0 + 4$$

● **738°.** У коробці було a кг печива. Спочатку з неї взяли 13 кг печива, а потім туди досипали 16 кг. Скільки кілограмів печива стало в коробці? Розв'яжи, якщо $a = 18$.

739. З кожного виразу на множення та його значення склади рівність із діленням.

$$6 \cdot 8 \quad 7 \cdot 1 \quad 4 \cdot 0 \quad 8 \cdot 8 \quad 0 \cdot 3 \quad 4 \cdot 9$$

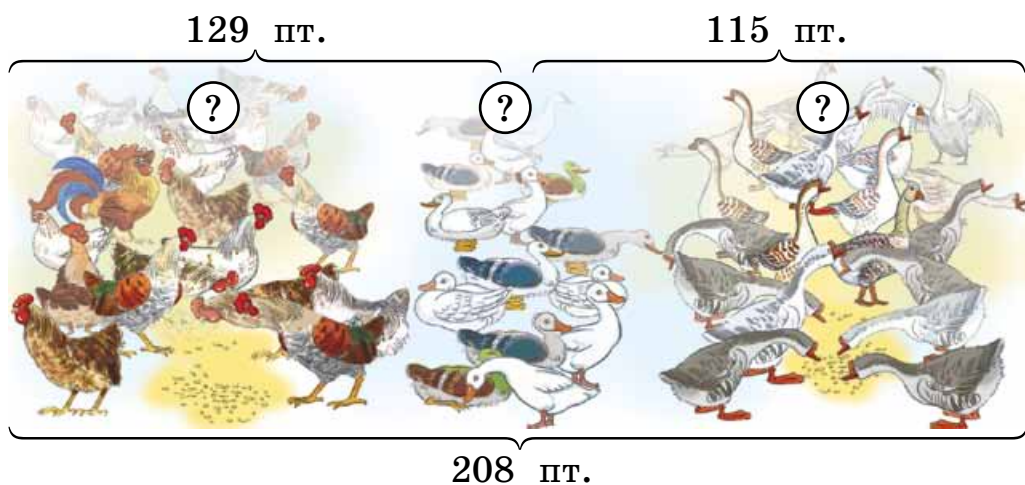
Чому дорівнюють частки $a : a$, $a : 1$, $0 : a$?

Чи має сенс вираз $a : 0$?

$$740. \quad 596 + 374 \cdot 1 \quad 596 + 374 \cdot 0 \quad 0 \cdot 320 : 1$$

$$(596 + 374) \cdot 1 \quad (596 + 374) \cdot 0 \quad 0 + 320 : 1$$

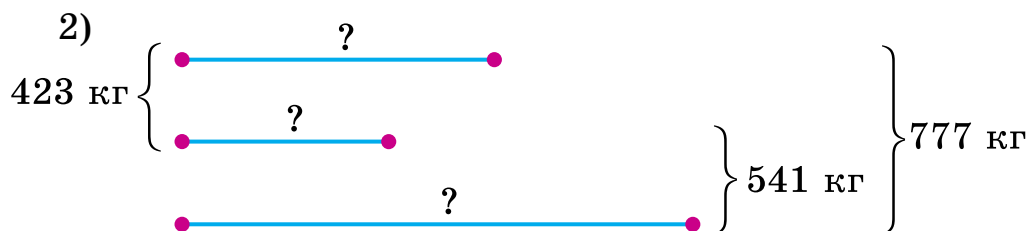
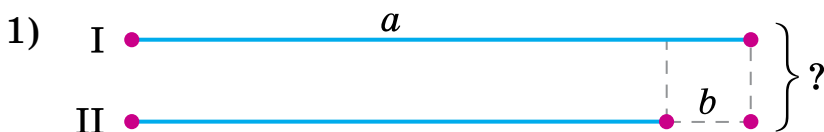
741. За літо господиня виростила 208 птахів (курей, гусей і качок). Курей і качок було 129, а качок і гусей — 115. Скільки курей, гусей і качок окремо виростила господиня?

742. Довжина прямокутника 8 см. Це на 4 см більше від його ширини. Чому дорівнює периметр прямокутника?

 Знайди сторону рівностороннього трикутника, периметр якого дорівнює периметру прямокутника.

743. За короткими записами склади і розв'яжи задачу.

744. $x + 408 = 643$ $684 - x = 256$ $x - 312 = 539$

745*. Від 6 кг цукру треба відважити 750 г на терезах без гир. Як це зробити?

746°. Три робітники заробили разом 800 грн. Перший і другий робітники заробили 503 грн, а другий і третій — 555 грн. Скільки грошей заробив кожний робітник?

● **747°.** $475 + 257$ $700 - 394$ $685 + 138$
 $397 - 103 : 1$ $570 + 354$ $8 : 8 + 0 : 1$
 $348 + 214$ $(0 + 1000) : 1$ $(350 + 270) \cdot 0$

748. $10 \cdot 7 : 1$ $8 \cdot 10 - 1$ $90 : 10 \cdot 0$
 $60 : 10 \cdot 1$ $10 \cdot 4 + 54$ $(32 + 49) \cdot 10$

749. Знайди добутки, користуючись зразком.

$100 \cdot 4 = 400$	$100 \cdot 2$	$100 \cdot 7 + 200$
$1 \text{ сот.} \cdot 4 = 4 \text{ сот.}$	$100 \cdot 5$	$100 \cdot 9 - 300$

750. У кожній рівності порівняй перший множник і добуток і зроби висновок.

$$\begin{array}{ll} 3 \cdot 100 = 300 & 7 \cdot 100 = 700 \\ 5 \cdot 100 = 500 & 9 \cdot 100 = 900 \end{array}$$

Щоб помножити число на 100, треба до нього справа приписати два нулі.

751. З добутків склади рівності з діленням на 100 і зроби висновок.

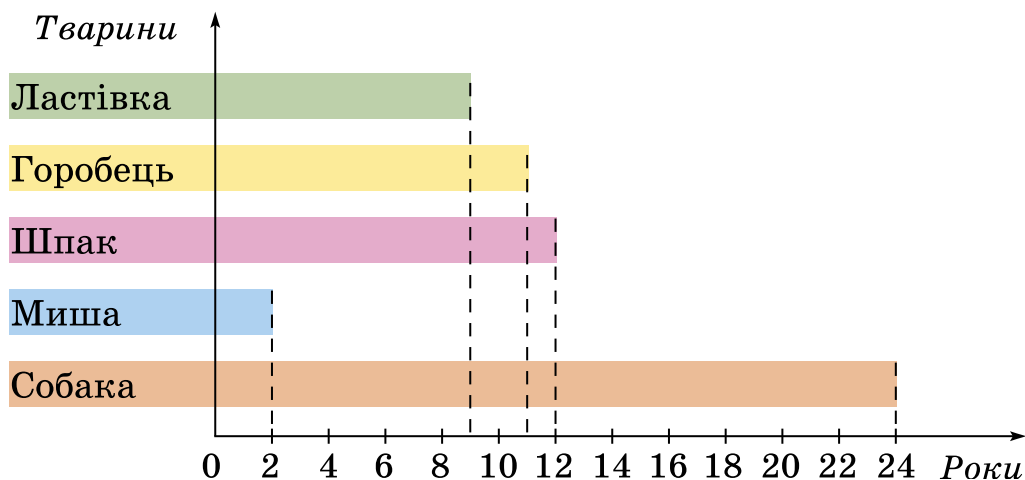
$$\begin{array}{lll} 4 \cdot 100 = 400 & 6 \cdot 100 = \square & 8 \cdot 100 = \square \\ 400 : 100 = 4 & 600 : 100 = \square & \square : 100 = \square \end{array}$$

Щоб поділити на 100 число, яке закінчується нулями, треба в ньому справа закрити два нулі.

$$\begin{array}{lll} 752. & 80 \cdot 10 : 100 & 100 \cdot 5 : 10 & 60 - 100 : 100 \\ & 900 : 10 : 10 & 100 \cdot 7 : 10 & 1 \cdot 1 \cdot 1 + 100 \end{array}$$

753. Спортсмен пробіг на ковзанах дистанцію 1000 м за 1 хв 40 с. Скільки метрів за секунду він пробігав?

754. (Усно.) Використовуючи діаграму тривалості життя тварин, склади і розв'яжи задачі.

755*. Рибак упіймав щуку, яка важить 2 кг та ще третину своєї маси. Яка маса щуки?

756°.

$$\begin{array}{cccc} 5 \cdot 2 \cdot 10 & 60 : 10 & 100 \cdot 7 \cdot 1 & 63 - 9 \cdot 7 : 1 \\ 600 : 100 & 500 : 100 & 6 \cdot 100 : 1 & (63 - 9) : 9 \end{array}$$

- 757°. Узимку легковий автомобіль на 1 км шляху витрачає 87 г бензину, а влітку — 80 г. На скільки грамів бензину менше витрачає автомобіль улітку на 100 км шляху, ніж узимку?

Множення і ділення розрядних чисел на одноцифрове число

758. (Усно.) $5 : 5 + 5$ $100 : 10 + 10$ $0 \cdot 6 + 4$
 $100 \cdot 1 + 0$ $900 : 10 - 1$ $8 : 8 - 1$

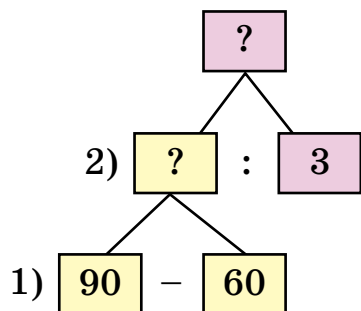
759. Користуючись зразком, знайди частки та поясни спосіб обчислення.

$80 : 8 = 10$	$700 : 7 = 100$
8 дес. : 8 = 1 дес.	7 сот. : 7 = 1 сот.

$$90 : 9 \quad 40 : 4 \quad 600 : 6 \quad 500 : 10$$

760. З 24 кг цукрових буряків одержали 4 кг цукру. Скільки кілограмів цукру можна одержати із 600 кг таких буряків?

❄️ Склади обернену задачу, щоб знайти число 600.

761. У швейній майстерні було 90 м шовку. Коли пошили кілька суконь, витрачаючи на кожну по 3 м, то залишилося ще 60 м. Скільки пошили суконь? За схемою склади план розв'язування і запиши розв'язання.

762. Запиши у вигляді рівностей такі твердження.

- 1) Число 680 менше від числа a на 140.
- 2) Число b більше від числа 6 у 3 рази.

763*. У трьох пакетах було порівну горіхів. Коли з кожного пакета взяли по 6 горіхів, то в них стало стільки горіхів, скільки було раніше в двох пакетах. Скільки горіхів було в кожному пакеті спочатку?

$$764^\circ. (37 + 33) : 10 \quad 50 - 20 : 10 \quad (50 - 20) : 10$$

$$(37 + 13) : 5 \quad 50 - 20 : 5 \quad 500 - 200 : 2$$

● **765°**. У магазин привезли 100 кг борошна. 80 кг борошна було в мішку, а решта — у пакетах, по 2 кг в кожному. Скільки було пакетів з борошном?

766. Кожне із чисел заміни добутком за зразком.

$$30 = 3 \cdot 10 \quad 300 = 3 \cdot 100 \quad \boxed{60, 90, 700, 500}$$

767. Використовуючи закони множення, знайди добутки зручними способами.

$$4 \cdot 10 \cdot 3 \quad 6 \cdot 5 \cdot 10 \quad 2 \cdot 100 \cdot 3 \quad 100 \cdot 4 \cdot 2$$

768. Поясни, як знаходили добутки і частки.

$$30 \cdot 3 = 90$$

$$3 \text{ дес.} \cdot 3 = 9 \text{ дес.}$$

$$200 \cdot 4 = 800$$

$$2 \text{ сот.} \cdot 4 = 8 \text{ сот.}$$

$$60 : 3 = 20$$

$$6 \text{ дес.} : 3 = 2 \text{ дес.}$$

$$900 : 3 = 300$$

$$9 \text{ сот.} : 3 = 3 \text{ сот.}$$

769. Два учні по-різному знайшли добуток $3 \cdot 20$. Поясни, як міркував кожний з них.

1-й учень: $3 \cdot 20 = 20 \cdot 3 = 60$.

2-й учень: $3 \cdot 20 = 3 \cdot 2 \cdot 10 = 6 \cdot 10 = 60$.

770. (Усно.) $2 \cdot 4$ $9 : 3$ $10 : 2$ $5 \cdot 2$

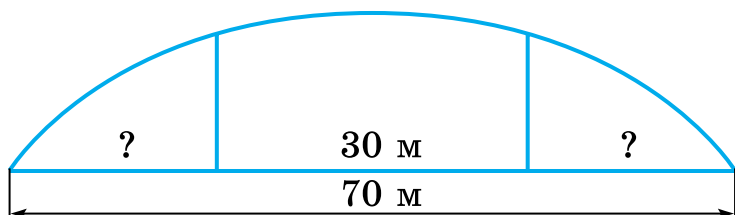
$$20 \cdot 4 \quad 90 : 3 \quad 100 : 2 \quad 50 \cdot 2$$

$$200 \cdot 4 \quad 900 : 3 \quad 1000 : 2 \quad 500 \cdot 2$$

771.

Овочі	В одному ящику	Кількість ящиків	Загальна маса
Морква	10 кг	4	} ?
Буряки	30 кг	2	

772. Через річку збудовано міст завдовжки 70 м. Він має 3 прогони. Довжина середнього прогону 30 м. Знайди довжину крайніх прогонів, якщо вони рівні між собою.

*** Зміни запитання, щоб у розв'язанні додалася ще одна дія.**

773. $x \cdot 4 = 800$ $600 : x = 100$ $x : 3 = 200$

774*. Знайди суму всіх трицифрових чисел, сума цифр у записах яких дорівнює 3.

775°. Дорослий пройшов на лижах 900 м за 3 хв, а хлопчик — 400 м за 2 хв. На скільки більше метрів проходив за 1 хв дорослий, ніж хлопчик?

776°. $50 \cdot 3 - 60$ $3 \cdot 200 - 80$ $400 : 2 + 600 : 2$
 $7 \cdot 40 + 20$ $800 : 2 + 400$ $(400 + 600) : 2$

777. (Усно.)

Збільши	10	20	30	300	200	у 3 рази.
Зменши	20	60	100	400	600	у 2 рази.

778. Розглянь різні способи ділення числа на добуток.

$12 : (3 \cdot 2) = 12 : 6 = 2$ (см)

$12 : (3 \cdot 2) = (12 : 2) : 3 = 6 : 3 = 2$ (см)

$12 : (3 \cdot 2) = (12 : 3) : 2 = 4 : 2 = 2$ (см)

779. За записами поясни, як поділили число на добуток.

$$24 : (3 \cdot 2) = 24 : 6 = 4$$

$$24 : (3 \cdot 2) = (24 : 3) : 2 = 8 : 2 = 4$$

Поділити число на добуток можна послідовно: спочатку поділити число на один з множників, а потім результат поділити на інший множник.

780. Виконай обчислення двома способами.

$$18 : (2 \cdot 3) \quad 80 : (4 \cdot 2) \quad 900 : (3 \cdot 3)$$

781. Обчисли способом послідовного ділення.

$36 : (9 \cdot 2)$	$72 : (3 \cdot 8)$	$60 : (10 \cdot 2)$	$400 : (10 \cdot 5)$
--------------------	--------------------	---------------------	----------------------

782. Виконай ділення, розклавши дільник на множники.

$48 : 16$	$72 : 36$	$80 : 40$	$64 : 16$
-----------	-----------	-----------	-----------

Зразок. $54 : 18 = 54 : (6 \cdot 3) = 3$.

783. На 3 дні шести вівцям дають 36 кг сіна. Скільки сіна дають одній вівці на день?

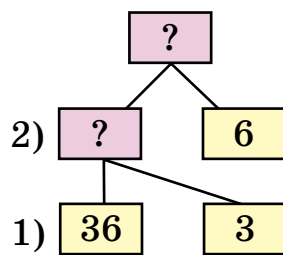
Розв'язання:

1) $36 : 6 = 6$ (кг)

2) $6 : 3 = 2$ (кг)

Відповідь: 2 кг.

Поясни, про що дізнаємося кожною дією.

❄ Розв'яжи задачу іншим способом за схемою.

784. Перше число 800, друге — в 2 рази менше за перше, а третє — у 4 рази менше за друге. Знайди третє число.

785*. Число 42 поділи послідовно на 7 і 2. На яке число поділили 42?

$$786^\circ. \quad 360 : (10 \cdot 6) \quad 72 : (9 \cdot 2) \quad 60 : (3 \cdot 10)$$

$$640 : (8 \cdot 10) \quad 240 : (3 \cdot 4) \quad 80 : (4 \cdot 5)$$

● **787°.** Перше число 60, друге — у 3 рази менше за перше, а третє — у 4 рази менше за друге. Знайди третє число.

788. Поясни, як знайшли частку $80 : 20$ способом послідовного ділення та способом випробовування.

Спосіб послідовного ділення:

$$80 : 20 = 80 : (10 \cdot 2) = (80 : 10) : 2 = 4$$

Спосіб випробовування:

$$20 \cdot 2 = 40 \text{ (число 2 не підходить);}$$

$$20 \cdot 3 = 60 \text{ (число 3 не підходить);}$$

$$20 \cdot 4 = 80 \text{ (число 4 підходить).}$$

Отже, $80 : 20 = 4$.

789. Знайди частки способом послідовного ділення.

$$600 : 30$$

$$800 : 40$$

$$1000 : 200$$

790. Знайди частки зручним способом.

$$60 : 30$$

$$100 : 20$$

$$60 : 20$$

$$800 : 400$$

$$90 : 30$$

$$80 : 40$$

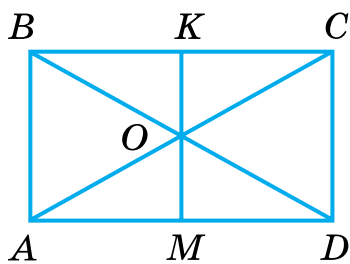
$$100 : 50$$

$$800 : 40$$

791. 900 яєць розклали в лотки, по 30 у кожний. Скільки потрібно було лотків?

792. Для приготування розсолу для соління помідорів взяли 60 кг води, а солі — у 20 разів менше. На скільки кілограмів менше взяли солі, ніж води?

793. На будівництві працювало a жінок, а чоловіків — у k разів більше. На скільки більше працювало чоловіків, ніж жінок?

Розв'язання:

1) $a \cdot k$,

2) $a \cdot k - a$.

Відповідь: чоловіків на

$a \cdot k - a$ більше.

Поясни, про що дізналися кожною дією.

794*. Розглянь малюнок. Знайди і запиши 16 трикутників і 7 чотирикутників.

795°. Склади та обчисли вирази за таблицею.

Ділене	72	$8 + 1$	$14 + 28$	$48 - 48$	$0 \cdot 12$	$8 + 4$
Дільник	$8 + 1$	1	$6 \cdot 1$	6	2	1

● **796°.** У квітковий магазин завезли 100 гладіолусів. П'яту частину квітів становили білі гладіолуси, а решту — червоні. Скільки червоних гладіолусів завезли в магазин?

797. Дівчинка складала букети. Для кожного букета вона брала 3 білі й 2 червоні квітки. Скільки всього квіток у 7 букетах? (Розглянь розв'язання задачі різними способами. Поясни, про що дізналися кожною дією.)

Розв'язання:

1-й спосіб

$$(3 + 2) \cdot 7 = 35 \text{ (к.)}$$

Відповідь: 35 квіток.

2-й спосіб

$$3 \cdot 7 + 2 \cdot 7 = 35 \text{ (к.)}$$

Відповідь: 35 квіток.

798. 1) Поясни, як помножили суму на число.

$$(4 + 3) \cdot 9 = 7 \cdot 9 = 63$$

2) Розглянь інший спосіб множення суми на число.

$$(4 + 3) \cdot 9 = 4 \cdot 9 + 3 \cdot 9 = 36 + 27 = 63$$

Щоб помножити суму на число, можна помножити на це число кожний доданок і знайдені добутки додати.

799. Застосуй правило в обчисленнях.

$$(20 + 8) \cdot 3 \quad (300 + 60) \cdot 2 \quad (100 + 30 + 4) \cdot 3$$

800. На кожную тарілку мама поклала 5 вареників з картоплею і 3 вареники з м'ясом. Скільки всього вареників вона поклала на 4 тарілки? (Розв'яжи задачу двома способами.)

$$\begin{array}{llll} \mathbf{801.} & 72 : 8 & 600 : 20 : 6 & 72 : 8 : 3 & 800 - 80 : 4 \\ & 8 \cdot 7 & 500 : 5 : 10 & 72 : (8 \cdot 3) & 300 + 30 \cdot 3 \end{array}$$

802. Щоб приготувати розчин для укладання цегли, взяли 60 кг піску, а цементу — на 40 кг менше. У скільки разів узяли менше цементу, ніж піску?

803. Щоб приготувати тісто, взяли a кг борошна, а води — в 9 разів менше. Скільки вийшло кілограмів тіста?

 Зміни запитання, щоб у розв'язанні задачі другою була дія віднімання.

804*. Господарка хотіла купити кавун масою 3 кг, а купила — масою 5 кг, тому заплатила на 6 грн більше. Скільки коштував куплений кавун?

805°. Запиши вирази та обчисли їх.

1) Дільник 8, а ділене є добутком чисел 4 і 6.

2) Зменшене 42, а від'ємник є часткою чисел 14 і 7.

3) Суму чисел 8 і 9 збільшити в 9 разів.

● **806°.** Продали 6 дитячих шарфів по 30 грн і 3 шапочки по 30 грн. Скільки одержали грошей за ці речі? (Розв'яжи задачу двома способами.)

807. 1) Знайди добутки двома способами.

$$(3 + 7) \cdot 4 \quad (5 + 2) \cdot 3 \quad (6 + 4) \cdot 9$$

2) Знайди добутки зручним способом.

$$(20 + 7) \cdot 3 \quad (4 + 6) \cdot 8 \quad (300 + 6) \cdot 2$$

808. 1) Поясни, як знайшли добуток $24 \cdot 3$.

$$24 \cdot 3 = \square$$

$$20 \cdot 3 = 60$$

$$4 \cdot 3 = 12$$

$$60 + 12 = 72$$

$$2) \quad 32 \cdot 3$$

$$42 \cdot 2$$

$$17 \cdot 4$$

$$25 \cdot 3$$

$$12 \cdot 5$$

$$23 \cdot 4$$

$$19 \cdot 3$$

$$33 \cdot 3$$

809. До школи-інтернату привезли 3 мішки цибулі, по 36 кг у кожному, і 2 мішки часнику, по 35 кг у кожному. Скільки всього кілограмів овочів привезли?

810. У майстерні в двох сувоях по 21 м тканини і в одному сувої 15 м. Чи вистачить цієї тканини, щоб пошити 11 занавісок, якщо на кожну з них витрачають по 5 м?

811. За 5 однакових блокнотів заплатили a гривень. Скільки коштує один блокнот? Скільки треба заплатити за k таких блокнотів?

812*. Якщо кожний хлопчик візьме по 3 олівці, то один олівець залишиться. А якщо візьмуть по 4 олівці, то не вистачить одного олівця. Скільки всього олівців і скільки хлопчиків?

813°. Столяр робить за день 12 рам, а його помічник — 7. Скільки рам вони зробили разом за 5 днів?

● **814°.** $28 \cdot 3$ $9 + 19$ $12 \cdot 5$ $3 \cdot 9$
🔄 $81 : 9$ $84 - 72$ $27 \cdot 3$ $60 : 20$

815. На змаганнях у першому запливі брало участь 4 човни по 8 спортсменів, а в другому — 3 човни, також по 8 спортсменів. Скільки всього спортсменів брало участь у двох запливах? (Розглянь розв'язання задачі різними способами).

Розв'язання:

1-й спосіб

$$8 \cdot (4 + 3) = 56 \text{ (с.)}$$

2-й спосіб

$$8 \cdot 4 + 8 \cdot 3 = 56 \text{ (с.)}$$

Відповідь: 56 спортсменів.

816. Поясни, як помножили число на суму.

$$5 \cdot (3 + 6) = 5 \cdot 9 = 45$$

Розглянь інший спосіб множення числа на суму.

$$5 \cdot (3 + 6) = 5 \cdot 3 + 5 \cdot 6 = 15 + 30 = 45$$

Щоб помножити число на суму, можна помножити число на кожний доданок і знайдені добутки додати.

$a \cdot (b + c) = a \cdot b + a \cdot c$ — ця рівність виражає розподільний закон множення стосовно додавання.

817. Застосуй правило для обчислення виразів.

$$7 \cdot (20 + 5) \quad 3 \cdot (300 + 20) \quad 4 \cdot (200 + 4)$$

818. Обчисли зручним способом.

$$14 \cdot (3 + 7) \quad 8 \cdot (20 + 8) \quad 6 \cdot (30 + 5)$$

819. За рівнянням $x + 200 = 500$ склади і розв'яжи задачу.

820. Узимку корові на день дають 6 кг буряків. Скільки потрібно буряків трьом коровам на 5 днів?

821*. Побудуй пряму і відклади на ній відрізок, довжина якого дорівнює сумі довжин відрізків AB і CD .

822*.

$>$	$2 \cdot 300 > 500$	$13 \cdot 3 \square 40$	$50 \square 25 \cdot 2$
$<$	$800 : 40 \square 20$	$33 \cdot 3 \square 90$	$80 \square 27 \cdot 3$
$=$			

● **823*.** Швачка шиє за день 12 сорочок, а її учениця — на 5 сорочок менше. Скільки сорочок вони пошиють разом за 5 днів, якщо працюватимуть з такою самою продуктивністю?

824. При множенні одноцифрового числа на двоцифрове застосовують переставну властивість дії множення:

$$3 \cdot 28 = 28 \cdot 3 = 84.$$

Застосовуючи переставну властивість, знайди добутки.

$$2 \cdot 23 \quad 3 \cdot 31 \quad 4 \cdot 12 \quad 5 \cdot 11$$

825. (Усно.) За 1 с хлопчик пробігає відстань у 6 м. Скільки метрів він пробіжить за 15 с?

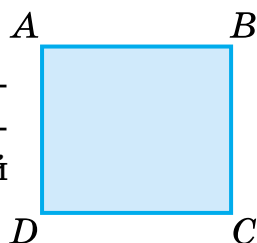
826. Узимку вівці на день дають 2 кг силосу. Скільки потрібно силосу шести вівцям на тиждень?

827. Для ремонту двох під'їздів витратили 17 банок фарби, по 4 кг у кожній. На перший під'їзд витратили 6 банок фарби. Скільки кілограмів фарби пішло для ремонту другого під'їзду? (Розв'яжи задачу двома способами.)

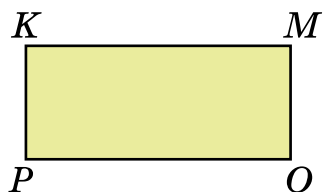
828. Знайди значення виразів, якщо $a = 24$.

$$3 \cdot a \quad (60 - a) : 4 \quad 60 - a : 4$$

829. Учень побудував пряму і послідовно відклав на ній відрізки, які є сторонами прямокутника $ABCD$. Виміряй довжину утвореного відрізка.

830. Побудуй пряму й послідовно відклади на ній відрізки, які є сторонами прямокутника $KMOP$. Знайди периметр прямокутника.

❄ Запиши рівність для обчислення периметра прямокутника з довжиною a і шириною b .

831*. Івась почав читати книжку, коли Маринка вже прочитала 18 сторінок тієї самої книжки. Чи надожене Івась Маринку за 5 днів, якщо читатиме щодня по 11 сторінок, а Маринка — по 7 сторінок?

832°. Склади задачу за коротким записом і розв'яжи її.

10 мішків — 500 кг

12 мішків — ?

● **833°.**

$$2 \cdot 25 + 3 \quad 2 \cdot 13 \cdot 3 \quad (70 - 10) : 20 \quad 7 \cdot 13 + 9$$

$$3 \cdot 33 - 1 \quad 3 \cdot 18 : 9 \quad 70 - 10 : 2 \quad 13 \cdot 7 - 9$$

834. 1) Розглянь записи і прочитай пояснення.

$3 \cdot 24 = \square$
$3 \cdot 20 = 60$
$3 \cdot 4 = 12$
$60 + 12 = 72$

При множенні одноцифрового числа на двоцифрове можна спочатку двоцифрове число розкласти на розрядні доданки, а потім одноцифрове число помножити окремо на доданки і результати додати.

2) Знайди добутки, розклавши другий множник на розрядні доданки: $2 \cdot 48$, $3 \cdot 32$, $4 \cdot 14$.

835. (Усно.) $4 \cdot$

7	9	11	13	15	17	19	21	23	25
---	---	----	----	----	----	----	----	----	----

836. (Усно.) Склади і розв'яжи задачу.

Погодинний заробіток	Час	Разом
16 грн	5 год	} ?
14 грн	6 год	

837. Склади істинні рівності з виразів та їх значень.

$4 \cdot 16$	$62 - 11 \cdot 5$	$9 \cdot 11 - 20$	7	80	64
$80 : 20$	$2 \cdot 48 - 16$	$63 : 7 + 0$	9	79	4

838. Один оператор за 8 год набирає на комп'ютері 32 сторінки тексту. Інший оператор за той самий час набирає 40 сторінок. Який оператор набере за 1 год більше сторінок і на скільки більше?

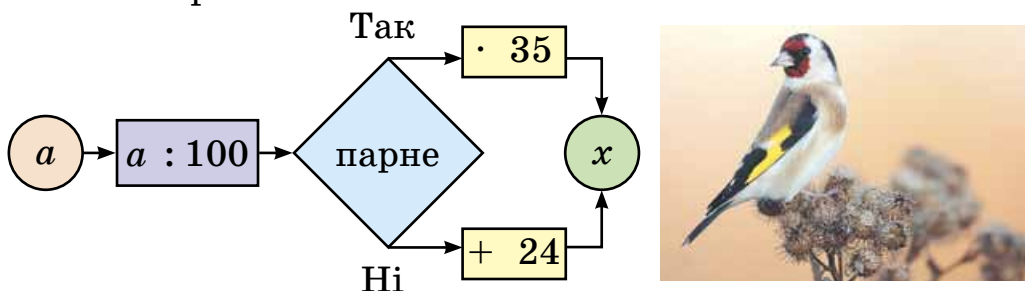
839. 15 г крейди згодували п'яти куркам за день. Скільки потрібно крейди, щоб задовольнити денну потребу в ній 27 курей?

840*. У трьох братів 22 олівці. У старшого — у 2 рази більше, ніж у молодшого, а в середнього — на 2 олівці більше, ніж у молодшого. Скільки олівців у кожного брата?

$$\begin{array}{lll}
 841^\circ. & 2 \cdot 35 : 10 & 43 \cdot 2 - 18 & (13 + 17) \cdot 3 \\
 & 3 \cdot 24 : 9 & 15 \cdot 5 - 16 & 13 + 17 \cdot 3 \\
 & (24 + 18) : 6 & (35 + 10) : 5 & (98 - 50) : 8
 \end{array}$$

● 842°. Маса шланга завдовжки 1 м становить 3 кг. Яка маса двох таких шлангів завдовжки 13 м кожний?

843. Склади вирази та постав їх значення в порядку зменшення і прочитаєш назву одного з найкрасивіших птахів України.

a	100	200	300	400	500	600
Букви	К	Г	И	И	Л	Щ

844. (Усно.) $3 \cdot$

7	9	11	15	19	23	27	29	32
---	---	----	----	----	----	----	----	----

845. 1) Розв'яжи задачу двома способами.

До магазину завезли по 8 ящиків хурми і бананів. Маса ящика хурми — 9 кг, а бананів — 15 кг. На скільки кілограмів більше привезли бананів, ніж хурми?

2) Поясни складання рівності.

$$(15 - 9) \cdot 8 = 15 \cdot 8 - 9 \cdot 8$$

Щоб помножити різницю на число, можна помножити на це число зменшуване і від'ємник окремо і від першого добутку відняти другий.
 $(a - b) \cdot c = a \cdot c - b \cdot c$ — ця рівність виражає розподільний закон множення стосовно віднімання.

3) Перевір, чи істинна рівність $(a - b) \cdot c = a \cdot c - b \cdot c$, якщо $a = 10$, $b = 6$, $c = 5$.

846. Доповни умову задачі: «Майстер за кожну з п'яти змін виготовляв 24 деталі, а його учень — 15 деталей.» різними запитаннями так, щоб задачі розв'язувалися за схемами:

1) $(\square + \square) \cdot \square$;

2) $(\square - \square) \cdot \square$

847. Порівняй вирази, не виконуючи дій.

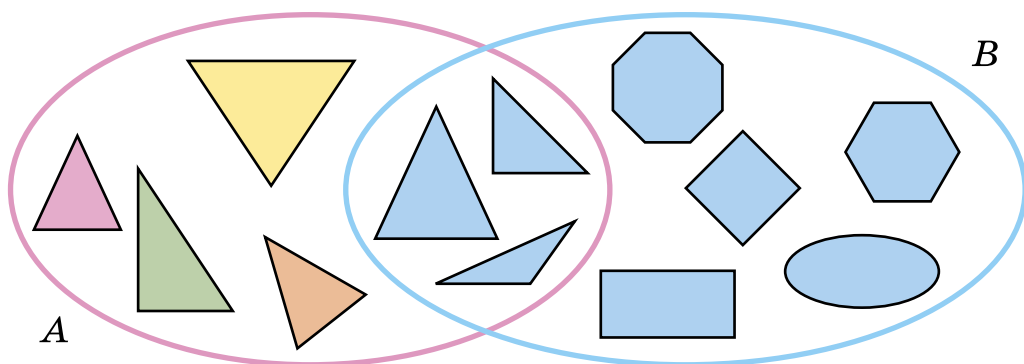
$(45 - 37) \cdot 23$ \square $45 \cdot 23 + 37 \cdot 23$

$5 \cdot (24 + 47)$ \square $5 \cdot 24 - 5 \cdot 47$

$6 \cdot (64 - 25)$ \square $6 \cdot 64 - 25$

$18 \cdot (73 - 68)$ \square $18 \cdot 73 - 18 \cdot 68$

848*. Знайди ознаку спільних елементів множин *A* і *B*.

849°. У двох будинках по чотири під'їзди. У першому будинку в кожному під'їзді 27 квартир, а в другому — 36 квартир. На скільки квартир більше у другому будинку, ніж у першому? Розв'яжи задачу двома способами.

● **850°.** $43 \cdot 3 - 28$ $(18 + 17) \cdot 4$ $3 \cdot 24 : 8$
 $(43 - 28) \cdot 3$ $18 + 17 \cdot 4$ $45 \cdot 2 : 10$
 $(25 + 10) : 5$ $35 + 10 : 5$ $4 \cdot 16 : 1$

851.	Ділене	28	80			6	60	100	90
	Дільник	4	40	12	20			5	
	Частка			5	5	3	30		30

852. Розглянь записи та поясни спосіб обчислення.

$$70 \cdot 8 = 560$$

$$7 \text{ дес.} \cdot 8 = 56 \text{ дес.}$$

$$420 : 6 = 70$$

$$42 \text{ дес.} : 6 = 7 \text{ дес.}$$

853. (Усно.)

$$30 \cdot 8 \quad 640 : 8 \quad 120 : 6 \cdot 5 \quad 240 - 180 : 3$$

$$90 \cdot 3 \quad 350 : 7 \quad 400 : 5 : 10 \quad 540 + 60 \cdot 6$$

854. Посіяли 60 кг проса, ячменю — у 3 рази менше, ніж проса, а кукурудзи — у 2 рази більше, ніж ячменю і проса разом. Скільки посіяли кукурудзи?

855. Запиши всі значення букви x , при яких нерівності правильні:

1) $x - 20 < 7$; 2) $15 - x > 10$; 3) $x \cdot 3 < 20$.

856. Спиши, вставляючи пропущені числа.

$$8 \text{ м } 6 \text{ дм} = \square \text{ дм} \quad 30 \text{ мм} = \square \text{ см}$$

$$6 \text{ дм } 4 \text{ см} = \square \text{ см} \quad 140 \text{ см} = \square \text{ м } \square \text{ см}$$

857*. За 1 с звук поширюється в повітрі на відстань 330 м. На яку відстань пошириться звук за 3 с?

858. Маса олії, що міститься в кедрових горіхах, становить четверту частину маси горіхів. Скільки олії можна одержати зі 120 кг цих горіхів?

859°. У парку 50 каштанів, кленів — у 4 рази більше, ніж каштанів, а тополь — у 3 рази більше, ніж кленів. Скільки разом каштанів, кленів і тополь у парку?

● **860°.** $80 \cdot 6 - 250$ $40 \cdot 7 + 320$ $360 : 4 \cdot 9$
 $480 : 6 + 250$ $280 : 4 + 481$ $80 : 6 : 5$

861. $15 \cdot 3$ $72 : 9$ $9 \cdot 4$ $8 : 8$ $60 : 10$
 $6 \cdot 12$ $45 : 5$ $1 + 14$ $360 : 6$ $36 \cdot 10$

862. (Усно.) $23 \cdot 3$ $23 \text{ дес.} \cdot 3$ $540 : 9$
 $12 \cdot 4$ $12 \text{ дес.} \cdot 4$ $630 : 7$

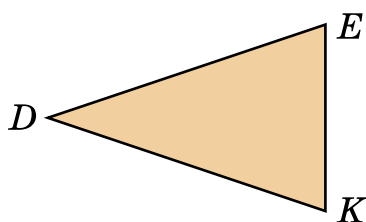
863. Поясни спосіб обчислення: $320 \cdot 3 = (300 + 20) \times 3 = 300 \cdot 3 + 20 \cdot 3 = 900 + 60 = 960$.

864. Обчисли з коментуванням.

$180 \cdot 3$ $240 \cdot 2$ $150 \cdot 5$ $210 \cdot 4$

865. Добова порція кухонної солі для однієї корови становить 65 г. Скільки грамів солі потрібно двом коровам на тиждень?

866. Склади задачу, подібну до попередньої, знаючи, що добова порція солі для коня становить 32 г.

867. Периметр трикутника DEK 150 см. Довжина сторони EK дорівнює 30 см. Сторона DK дорівнює стороні DE . Знайди довжину сторони DE . (На малюнку трикутник DEK зменшено.)

❄ Склади обернену задачу.

868*. Три дівчинки знайшли 90 горіхів. Вони поділили горіхи так: найстарша взяла на 10 горіхів менше, а наймолодша — на 10 горіхів більше, ніж середня. Скільки горіхів узяла кожна дівчинка?

869°. $480 \cdot 2$ $60 \cdot 10 - 70 \cdot 6$ $800 : 40$ $4 \text{ м} : 5$
 $330 \cdot 3$ $100 - 22 \cdot 4$ $80 : 40$ $4 \text{ м} - 5 \text{ дм}$

● 870°. Один насос накачує 640 відер води за 8 хв, а другий — 420 відер за 6 хв. Скільки відер води накачують обидва насоси за 1 хв?

871.

a	800	120	48
b	600	60	30
$(a - b) \cdot 4$			

a	600	80	240
b	200	80	120
$(a + b) : 4$			

872. Для пошиття 5 кашкетів потрібно 15 дм сукна. Скільки таких кашкетів можна пошити з 12 м сукна?

873. Купили 6 кг яблук по 7 грн і 10 кг картоплі по 2 грн. Про що можна дізнатися, обчисливши вирази?

$$\begin{array}{ccc} 7 \cdot 6 & 10 - 6 & 7 \cdot 6 + 2 \cdot 10 \\ 2 \cdot 10 & 7 - 2 & 7 \cdot 6 - 2 \cdot 10 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} \mathbf{874.} \quad 230 \cdot 4 - 300 & 400 - 40 \cdot 4 & 2 \text{ м} : 5 \\ 110 \cdot 5 + 320 & 210 - 210 : 7 & 2 \text{ м} - 5 \text{ см} \\ 240 \cdot 2 : 6 & 170 \cdot 3 - 200 & 2 \text{ м} : 1 \text{ дм} \end{array}$$

 Склади задачу за виразом $230 \cdot 4 - 300$

875. (Усно.) Довжина нитки на одній катушці 180 м. Яка довжина ниток на трьох таких катушках?

876*. З паперу в клітинку виріж прямокутник шириною 2 см, щоб його периметр дорівнював 20 см.

877°. За період свого росту одна рослина кукурудзи випаровує 200 л води. Скільки відер води випаровують 5 таких рослин? (Відро вміщує 10 л води.)

● **878°.**

$$\begin{array}{ccc} 1 \text{ кг} - 200 \text{ г} & 2 \text{ хв} - 20 \text{ с} & 2 \text{ м} - 2 \text{ дм} \quad 2 \text{ см} \\ 1 \text{ кг} : 2 & 2 \text{ год} - 2 \text{ хв} & 2 \text{ м} - 2 \text{ см} \end{array}$$

Ділення суми на число. Ділення виду $39 : 3$, $72 : 6$

879. 18 синіх і 12 жовтих слив батько поділив порівну між трьома синами. Скільки слив одержав кожний син? (Розв'яжи задачу двома способами за поданими планами.)

1-й спосіб:

1) Скільки всього було слив?

2) Скільки слив одержав кожний син?

2-й спосіб:

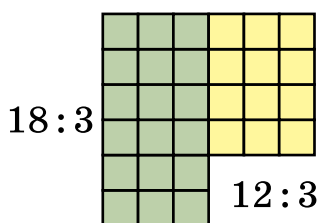
- 1) Скільки синіх слив одержав кожний син?
- 2) Скільки жовтих слив одержав кожний син?
- 3) Скільки всього слив одержав кожний син?

880. Поділи суму на число відповідно до порядку виконання дій у виразах із дужками.

$$(16 + 8) : 3$$

$$(18 + 30) : 8$$

$$(18 + 12) : 3$$

881. 1) Розглянь, як можна поділити суму на число іншим способом.
 $(18 + 12) : 3 = 18 : 3 + 12 : 3 = 6 + 4 = 10$

Щоб поділити суму на число, можна поділити на це число кожний доданок і знайдені частки додати.

- 2) Обчисли двома способами: $(24 + 12) : 4$.
- 3) Обчисли зручним способом: $(36 + 54) : 6$.

882. 20 вантажних і 12 легкових автомобілів розмістили на залізничних платформах по 4 автомобілі на кожну. Скільки було платформ? (Розв'яжи задачу двома способами.)

$$\begin{array}{lll} \mathbf{883.} (24 + 16) : 8 & 170 \cdot 2 - 200 & 90 + 6 \cdot 13 \\ 24 + 16 : 8 & 360 : 4 + 90 & 200 - 5 \cdot 16 \end{array}$$

884*. Побудуй пряму і познач на ній точку O . Від точки O відклади на прямій у протилежних напрямках відрізки $AO = 45$ мм і $OB = 53$ мм. Виміряй та обчисли довжину відрізка AB .

885°. 9 однакових мішків уміщують 450 кг цукру, а 7 мішків борошна — 280 кг. На скільки кілограмів маса мішка цукру більша за масу мішка борошна?

● **886°.** $(6 + 15) : 3$ $(6 + 27) : 3$ $(8 + 16) : 8$

887. Розглянь записи і поясни спосіб ділення.

$39 : 3 =$
$= (30 + 9) : 3 =$
$= 30 : 3 + 9 : 3 =$
$= 10 + 3 = 13$

888. (Усно.) Знайди частки: $84 : 2$, $69 : 3$, $46 : 2$.

889. Посіяли 4 кг гречки, а зібрали 84 кг. У скільки разів більше зібрали гречки, ніж посіяли?

890. $x \cdot 3 = 96$ $84 : x = 2$ $84 - x = 2$

891. Обчисли, якщо: 1) $a = 48$, 2) $a = 480$.

$a - 2$ $a : 2$ $a : 4$ $a : 6$

892. Один кондитер прикрашає 24 торти за 3 год, а другий таку саму кількість тортів прикрашає за 2 год. (Постав запитання і розв'яжи задачу.)

893. У пекарні було 90 кг борошна. Кілька днів його витрачали по 20 кг за день. Залишилося 10 кг. Скільки днів витрачали по 20 кг борошна?

894*. Як за допомогою шалькових терезів без гир зважити 14 кг цукру, якщо в торбинці його 16 кг?

895°. $36 : 3$ $24 \cdot 4$ $32 \cdot 2 : 8$ $84 : 4 \cdot 3$
 $48 : 2$ $2 \cdot 18$ $2 : 7 + 8$ $55 : 5 \cdot 6$

● **896°.** Дуб вбирає 8 відер води щодня, осика — 42 відра за тиждень. Скільки відер води вбирають дуб і осика разом за 5 днів?

897. Обчисли з коментуванням: $64 : 2$, $48 : 4$, $99 : 3$.

898. Розглянь записи та поясни спосіб ділення.

$72 : 3 =$
$= (60 + 12) : 3 =$
$= 60 : 3 + 12 : 3 =$
$= 20 + 4 = 24$

$50 : 2 =$
$= (40 + 10) : 2 =$
$= 20 + 5 = 25$

899. (Усно.) Закінчи обчислення.

$$60 : 5 = (50 + 10) : 5 = \dots$$

$$81 : 3 = (60 + 21) : 3 = \dots$$

900. Розклади ділене на зручні доданки і виконай ділення: $68 : 4$, $96 : 2$, $51 : 3$, $95 : 5$.

901. Добова порція кухонної солі для коня 32 г, для корови — у 2 рази більша, а для вівці — у 6 разів менша, ніж для коня і корови разом. Яка добова порція солі для вівці?

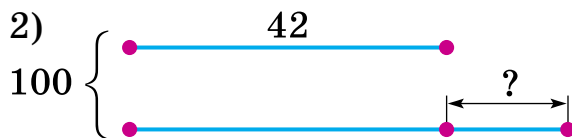
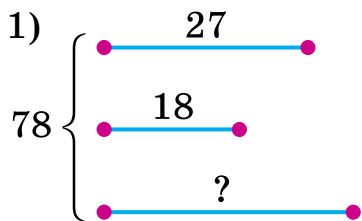
❄ Яка добова норма солі для коня, корови і вівці разом?

902. За виразом $(9 + 15) : 3$ склади і розв'яжи задачу про розподіл комп'ютерів по школах.

903*. Запиши вираз, значення якого у 5 разів менше, ніж значення виразу $a + b$ за будь-яких значень a і b .

$$\begin{array}{cccc} \mathbf{904.} & 56 : 4 & 60 - 50 : 5 & 80 : 2 : 2 & 800 - 150 \cdot 3 \\ & 42 : 3 & 100 - 80 : 4 & 90 : 3 : 5 & 360 + 40 : 4 \end{array}$$

905*. За даними малюнків склади та розв'яжи задачі.

906°. В одному бідоні 24 кг олії, а в другому — на 6 кг менше. Усю олію розлили в банки по 3 кг. Скільки вийшло банок?

● **907°.** $98 : 2$ $51 : 3$ $64 : 4 + 15$ $120 : 4 \cdot 8$
 $24 : 2$ $48 : 2$ $32 : 2 - 16$ $360 \cdot 2 : 8$

908. Розклади по-різному числа на зручні доданки і виконай ділення.

Зразок. $84 : 6 = (60 + 24) : 6 = 10 + 4 = 14$
 $84 : 6 = (48 + 36) : 6 = 8 + 6 = 14$

$72 : 4$ $60 : 5$ $96 : 6$ $48 : 4$

909. У магазин привезли три сувої шовку, по 18 м у кожному, і два однакових сувої сатину. Разом шовку і сатину привезли 104 м. Скільки метрів сатину в одному сувої?

План розв'язування:

- 1) Скільки привезли метрів шовку?
- 2) Скільки привезли метрів сатину?
- 3) Скільки метрів сатину в одному сувої?

910. Для кафе на 930 грн купили п'ять ваз для квітів, по 90 грн кожна, і шість однакових скатертин. Скільки коштує скатертина?

$5 \text{ в.} - \text{по } 90 \text{ грн}$ $6 \text{ с.} - \text{по } ? \text{ грн}$	}	930 грн
---	---	---------

911. Лікар прописав пацієнту вітаміни — по 2 пігулки двічі на день. У коробці 60 пігулок. На скільки днів їх вистачить?

912. 1) Знайди третю частину чисел: 18, 27, 42, 60.

2) Скільки хвилин становить одна шоста години? одна четверта? одна третя? половина години?

913*. Побудуй коло радіусом 3 см 7 мм. Центр кола має лежати в точці перетину ліній зошита. Круг, який утворився, поділи на 4 рівні частини та одну таку частину зафарбуй.

$$\begin{array}{lll} \mathbf{914^\circ.} & 60 - 60 : 4 & (18 + 27) : 3 & 420 \cdot 2 - 600 \\ & 60 - 60 : 5 & (16 + 36) : 4 & 300 : 3 : 5 \end{array}$$

● **915°.** Одна сторона трикутника 38 мм, друга — 22 мм, а третя — у 2 рази менша від першої. Знайди периметр трикутника.

Перевірка ділення і множення. Ділення виду $64 : 16$, $125 : 25$

916.

Ділене	Дільник	Частка
24	3	8
600	2	300

$$\begin{array}{l} 8 \cdot 3 = 24 \\ 300 \cdot 2 = 600 \end{array}$$

Що дістанемо, якщо частку помножимо на дільник?

Ділене дорівнює добутку частки і дільника. Якщо після множення частки на дільник не дістали діленого, то в обчисленнях допущено помилку.

917. Перевір результат ділення дією множення.

$$84 : 6 = 14 \quad 80 : 5 = 16 \quad 54 : 3 = 18$$

918. Виконай ділення і перевір результат множенням.

$$100 : 5 \quad 76 : 4 \quad 560 : 7 \quad 720 : 9$$

919. У баку трактора було 60 л пального. За 1 год роботи трактор витрачає 6 л пального. Скільки годин працював трактор, якщо в баку залишилося 24 л? (Розв'яжи задачу окремими діями.)

920. Привезли 2 ц цукру і розфасували його в 12 мішечків по 10 кг і кілька пакетів по 8 кг. Скільки було пакетів?

921. Запиши значення букв a, b, c, e, k, m .

Ділене	76	60	c	e	96	80
Дільник	a	b	2	6	6	m
Частка	4	4	48	12	k	5

922*. Знайди різницю найбільшого і найменшого трицифрових чисел, записаних цифрами 8, 4 і 0.

923°. На ділянці посадили 80 кг картоплі, пшениці посіяли в 5 разів менше, ніж картоплі, а кукурудзи — у 8 разів менше, ніж картоплі й пшениці разом. Скільки кукурудзи посіяли на ділянці?

● **924°.** Обчисли і перевір результат множенням.

$$72 : 2 \quad 52 : 4 \quad 640 : 8 \quad 150 : 5$$

925. Що дістанемо, коли добуток поділимо на множник?

Множник	Множник	Добуток
8	7	56
3	16	48

$$56 : 7 = 8$$

$$(\text{або } 56 : 8 = 7)$$

$$48 : 3 = 16$$

$$(\text{або } 48 : 16 = 3)$$

926.

Дію множення можна перевірити дією ділення: якщо добуток поділимо на один з множників і дістанемо інший множник, то обчислення виконано правильно.

Як дізнатися, що рівність істинна? Перевір результат множення дією ділення.

$$18 \cdot 5 = 90 \quad 23 \cdot 4 = 92 \quad 15 \cdot 3 = 45$$

927. Виконай множення і перевір результат діленням.

$$23 \cdot 3 \quad 5 \cdot 13 \quad 200 \cdot 4 \quad 90 \cdot 7$$

928. За виразом $(100 - 73) : 9$ склади задачу. Доповни короткий запис і розв'яжи її.

Було — ...
Продали — ...
Решту розлили в ...

929. Купили 90 кг помідорів. Їх розклали в шість ящиків по 9 кг і в три однакових більших ящики. Скільки кілограмів помідорів у більшому ящику?

❄ Склади обернену задачу.

$$930. \quad x : 3 = 240 \quad 279 - x = 270 \quad x \cdot 10 = 10$$

931*. Учні виїхали на екскурсію трьома автобусами. У перший автобус сіло 28 учнів, у другий — 29, а в третій — 33. Чи можна було розмістити учнів порівну?

932°. З 21 кг залізної руди добули 7 кг заліза. Скільки кілограмів заліза можна добути з 54 кг такої руди?

● **933°.** $3 \cdot 19 \quad 96 : 3 \quad 2 \cdot 39 - 19 \quad 9 \cdot 2 + 7$
 $29 \cdot 2 \quad 72 : 4 \quad (54 + 36) : 6 \quad 63 : 7 + 2$

934. (Усно.) 1) Скільки всього десятків у числі: 240; 60; 600?

2) 15 дес. : 3 24 дес. : 3 24 дес. : 2

935. Розглянь запис і поясни спосіб обчислення.

$360 : 3 = \square$
$36 \text{ дес.} : 3 = 12 \text{ дес.}$

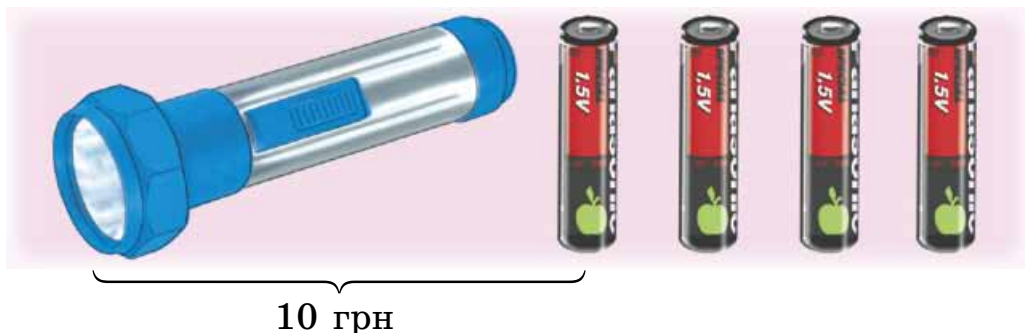
$$936. \quad 960 : 3 \quad 280 : 2 \quad 840 : 2 \quad 60 \cdot 4 : 8$$

937. Фермер купив п'ятьох поросят масою 20 кг кожне і трьох однакових баранів. Загальна маса цих тварин 380 кг. Яка маса одного барана?

938. Учень токаря обробляє за годину 8 деталей. За 5 год він обробляє стільки деталей, скільки майстер за 2 год. Скільки деталей за годину обробляє майстер?

❄ Склади обернену задачу.

939*. Ліхтарик з батарейкою коштують 10 грн. Хлопчик на всі свої гроші може купити ліхтарик або чотири батарейки. Скільки грошей у хлопчика?

940. Чотири альбоми коштують стільки, скільки дванадцять блокнотів. Скільки коштує альбом, якщо блокнот коштує 2 грн?

$$941^\circ. \quad x : 18 = 3 \quad 720 : x = 2 \quad x - 360 = 40$$

● **942°.** За дві подушки заплатили 100 грн. Скільки треба заплатити за три ковдри, якщо кожна з них у 2 рази дорожча від подушки?

943. Розглянь, як знаходили частку $64 : 16$ способом випробовування: $16 \cdot 2 = 32$ (2 не підходить); $16 \cdot 3 = 48$ (3 не підходить); $16 \cdot 4 = 64$; отже, $64 : 16 = 4$.

944. Знайди частки способом випробовування.

$$26 : 13 \quad 42 : 14 \quad 72 : 18$$

945. З 25 л молока виходить 1 кг масла. Скільки масла вийде з 75 л молока?

946. Якщо моток дроту розрізати на п'ять шматків по 12 м, то залишиться ще 6 м дроту. Скільки вийде шматків дроту, якщо цей моток розрізати на шматки завдовжки 11 м кожний? Поясни розв'язання задачі.

Розв'язання:

1) $12 \cdot 5 = 60$ (м)

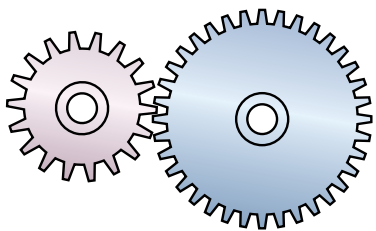
2) $60 + 6 = 66$ (м)

3) $66 : 11 = 6$ (ш.)

Відповідь: 6 шматків дроту.

947. Якщо груші розкласти у вісім ящиків по 11 кг, то залишиться ще 3 кг груш. Скільки потрібно ящиків, щоб у кожний покласти по 13 кг груш? (Порівняй цю задачу з попередньою.)

948. Виміряй довжини сторін і знайди периметр прямокутника *КМОР*.

949*. Більша шестірня має 36 зубців. Вона приводить у рух меншу, яка має 18 зубців. Скільки обертів зробить менша шестірня, коли більша зробить два оберти?

950°. $49 : 7$ $55 : 5$ $2 \cdot 36$ $4 \cdot 24 - 24 : 2$

$51 : 17$ $72 : 24$ $4 \cdot 9$ $32 + 17 \cdot 9$

● **951°.** Для виготовлення 3 кг масла витратили 75 л молока. Скільки кілограмів масла можна одержати зі 100 л молока?

952. (Усно.) З виразів на множення та їх результатів склади рівності з діленням на двоцифрове число.

$$24 \cdot 3 = 72 \quad 34 \cdot 2 = 68 \quad 17 \cdot 5 = 85$$

953. Склади числові вирази за таблицею та обчисли.

a	b	c	$a : c + b$	$a : b - c$
48	16	2	$48 : 2 + 16$	
90	15	3		

$$954. \quad x \cdot 16 = 80 \quad 54 : x = 3 \quad x : 15 = 3$$

955. Дві кравчині мають пошити по 96 сорочок. Одна з них шиє за день 12 сорочок, а друга — 16. Яка кравчиня виконає роботу раніше і на скільки днів?

956. Токар виготовив 100 деталей. Перші 3 год він робив по 12 деталей за годину, а потім почав виготовляти по 16 деталей за годину. Скільки годин токар виготовляв по 16 деталей?

957*. За рік будівельники повинні збудувати 72 виставкових павільйони. Перші три квартали вони будували по 18 павільйонів. У жовтні й листопаді — по 6 павільйонів, а в грудні — 8. Чи виконали будівельники річне зобов'язання?

$$958^\circ. \quad \begin{array}{llll} 45 : 5 & 70 : 14 & 2 \cdot 37 & 28 : 4 + 3 \cdot 7 \\ 32 : 8 & 42 : 21 & 54 : 18 & 540 : 3 + 180 \end{array}$$

● **959°.** Маса шести коробок з печивом 48 кг. Яка маса восьми коробок із цукерками, якщо коробка із цукерками на 3 кг важча від коробки з печивом?

960. Порівняй, як змінюється добуток при зміні одного з множників у кілька разів.

a	3	3	3	3
b	2	4	6	8
$a \cdot b$				

a	3	6	9	12
b	2	2	2	2
$a \cdot b$				

Якщо один з множників $\frac{\text{збільшити}}{\text{зменшити}}$ у кілька разів,
то і добуток $\frac{\text{збільшується}}{\text{зменшується}}$ у стільки ж разів.

961. $12 \cdot 3 = 36$
 $12 \cdot 18 = 12 \cdot (3 \cdot 6) = 36 \cdot 6 = 216$

$3 \cdot 17$ $13 \cdot 4$ $25 \cdot 6$ $26 \cdot 3$
 $15 \cdot 17$ $130 \cdot 4$ $25 \cdot 18$ $260 \cdot 3$

962. 1) У виразі $24 \cdot 6$ один з множників збільш у 2 рази, а другий зменш у 2 рази і порівняй добутки.

$$24 \cdot 6 = 20 \cdot 6 + 4 \cdot 6 = 144$$

$$48 \cdot 3 = 40 \cdot 3 + 8 \cdot 3 = 144$$

2) Порівняй множники і добутки у стовпчиках і зроби висновок.

$24 \cdot 6$ $20 \cdot 8$ $9 \cdot 15$
 $72 \cdot 2$ $40 \cdot 4$ $27 \cdot 5$

Якщо один множник $\frac{\text{збільшити}}{\text{зменшити}}$ у кілька разів,
а другий $\frac{\text{зменшити}}{\text{збільшити}}$ у стільки ж разів, то значення
добутку не зміниться.

963. Обчисли за зразком і зроби висновок про спосіб множення на 5.

$$18 \cdot 5 = (18 : 2) \cdot (5 \cdot 2) = 9 \cdot 10 = 90$$

$14 \cdot 5$ $24 \cdot 5$ $46 \cdot 5$ $28 \cdot 5$

964. Квітникарка склала 8 букетів по 5 троянд і 6 букетів по 5 гвоздик. Скільки всього квітів використала квітникарка?

 Склади і розв'яжи обернену задачу.

965. В авіаційному училищі 320 курсантів. 80 курсантів літають з інструктором, у 2 рази менше курсан-

тів — самостійно, а решта ще вчаться на тренажерах. Скільки курсантів вчаться на тренажерах?

 Заміни слово «менше» словом «більше». Чи зміниться план розв'язування задачі?

966*. 12 третьокласників брали участь у змаганнях з бігу, 10 — зі стрибків, а 5 учнів — з бігу і стрибків. Скільки всього третьокласників брали участь у змаганнях?

$$\begin{array}{cccc} 967^\circ. & 46 \cdot 5 & 94 + 5 & 4 \cdot 24 - 38 : 2 & 36 \cdot 10 \\ & 32 \cdot 5 & 78 + 5 & 5 \cdot 26 + 48 \cdot 5 & 72 \cdot 5 \end{array}$$

 968°. У парку 240 кущів бузку. На кінець квітня розквітло 60 кущів білого бузку, а рожевого — у 2 рази більше. Скільки кущів бузку ще не розквітло?

$$969. \quad 360 : 10 \quad 800 : 100 \quad 900 : 10 \quad 480 : 4$$

970. Порівняй, як змінюється частка внаслідок збільшення (зменшення) діленого в кілька разів.

a	8	16	24
b	2	2	2
$a : b$			

k	18	9	3
m	3	3	3
$k : m$			

Якщо ділене $\frac{\text{збільшити}}{\text{зменшити}}$ у кілька разів при незмінному дільнику, то частка $\frac{\text{збільшиться}}{\text{зменшиться}}$ у стільки ж разів.

971. Порівняй вирази у кожному стовпчику. Знайди значення виразів нижнього рядка, використовуючи значення відповідних виразів верхнього.

$$\begin{array}{cccc} 36 : 3 & 72 : 8 & 96 : 16 & 75 : 25 \\ 360 : 3 & 720 : 8 & 960 : 16 & 750 : 25 \end{array}$$

972. З однієї грядки зібрали 15 кг цибулі, а з другої — у 3 рази більше. Усю цибулю розклали в сітки по 5 кг. Скільки сіток із цибулею?

 Розв'яжи задачу за схемою: $\square : \square + (\square : \square) \cdot \square$.

973. Бабуся повісила на горищі сушити 15 пучків трави звіробою, м'яти — на 5 пучків менше, а кропиви — стільки, скільки звіробою і м'яти разом. Скільки пучків кропиви заготовила бабуся?

974*. Скільки буде десятків, якщо 2 десятки помножити на 4 десятки?

975°. Діти зібрали і здали в аптеку 4 кг квітів мати-й-мачухи, 8 кг березових бруньок, а молодих пагінців сосни — у 5 разів більше, ніж квітів мати-й-мачуха та березових бруньок разом. Скільки кілограмів пагінців сосни зібрали діти?

● **976°.** Розташуй букви в порядку збільшення розв'язків відповідних рівнянь. Що ти знаєш про цю рослину?

$$x : 5 = 42 \quad | \text{O}$$

$$240 - x = 150 \quad | \text{C}$$

$$x - 50 = 420 \quad | \text{Ш}$$

$$x + 160 = 385 \quad | \text{P}$$

$$510 : x = 3 \quad | \text{П}$$

$$x : 30 = 12 \quad | \text{И}$$

977. $12 : x = 3$

$60 : x = 3$

$120 : x = 3$

978. Порівняй дільники й частки та зроби висновок.

a	48	48	48	48
b	2	4	6	8
$a : b$				

Якщо дільник **збільшити** в кілька разів при незмінному діленому, то частка **зменшиться** у стільки ж разів.

979. $140 : 10$

$140 : 5$

$360 : 10$

$360 : 30$

$800 : 100$

$800 : 20$

$700 : 7$

$700 : 35$

980. 180 л яблучного соку і 240 л томатного соку треба розлити у трилітрові банки. Скільки потрібно банок?

❄ На скільки більше буде банок томатного соку, ніж яблучного?

981. По периметру прямокутної кімнати, довжина якої 8 м, а ширина 4 м, прибили пластиковий плінтус. Скільки метрів плінтуса витратили?

❄ Запиши розв'язання різними виразами.

982*. Запиши число 100 за допомогою п'яти однакових цифр і арифметичних дій. Знайди не менше трьох розв'язків.

$$\begin{array}{cccc} \mathbf{983^\circ.} & 360 : 10 & 280 : 4 & 630 : 7 & 540 : 9 \\ & 360 : 30 & 280 : 20 & 630 : 14 & 540 : 18 \end{array}$$

● **984°.** У Галинки було 60 намистин червоного кольору, а білого — у 2 рази менше. Вона зробила з усіх намистин три однакових разки намиста. Скільки намистин у кожному разку?

985. Прочитай вирази за останньою дією.

$$354 - (240 - 36) \quad 350 : (63 : 9) \quad 250 : 10 \cdot 5$$

986. Розв'яжи рівняння за зразком.

$$x : (32 - 24) = 16$$

$$x : 8 = 16$$

$$x = 16 \cdot 8$$

$$x = 128$$

$$\hline 128 : (32 - 24) = 128 : 8 = 16$$

$$16 = 16$$

$$x - 6 \cdot 9 = 35$$

$$x + (37 - 9) = 67$$

$$45 - 29 + x = 34$$

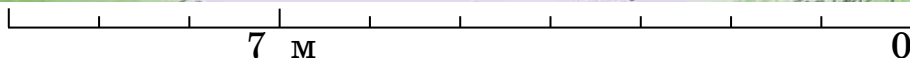
$$(54 : 9) \cdot x = 30$$

$$(82 + 14) : x = 6$$

987. У баку авто було 16 л бензину. Водій залив туди ще 36 л. На поїздку в село вистачило цього бензину, при цьому на кожні 10 км шляху витрачалося 2 л бензину. Яку відстань проїхало авто? Розв'яжи задачу двома способами.

988. У саду розквітло a дерев: 60 слив, груш у 2 рази менше, а решта — яблуні. Скільки розквітло яблунь?

989*. На змаганнях леопард стрибнув у довжину на 7 м, що на 1 м далі, ніж собака. Антилопа стрибнула на 4 м далі за собаку і на 7 м далі за жабу. На скільки метрів стрибнула кожна тварина? Що не так на малюнку?

Побудуй діаграму (відрізки), взявши за 1 м клітинку зошита.

$$\begin{aligned} 990^\circ. \quad x : (27 - 19) &= 5 \\ (39 + 15) : x &= 9 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 42 : 6 \cdot x &= 63 \\ (68 - 12) : x &= 2 \end{aligned}$$

● **991°.** З одного дерева зірвали 16 кг персиків, а з другого — 12 кг. Усі персики розклали у ящики по 7 кг. Скільки використали ящиків?

❄ Чи можна цю задачу розв'язати двома способами?

$$992. \quad 540 : 3 + 180 \qquad 64 \cdot 5 + 48 \qquad 600 : 5 \cdot 4$$

993. Розв'яжи рівняння за зразком.

$$54 : x = 23 - 14$$

$$x : 12 = 45 - 37$$

$$54 : x = 9$$

$$x - 56 = 34 : 2$$

$$x = 54 : 9$$

$$x + 24 = 43 \cdot 2$$

$$x = 6$$

$$67 - x = 84 : 3$$

$$\frac{54 : 6 = 9}{23 - 14 = 9}$$

$$810 : x = 15 \cdot 6$$

$$23 - 14 = 9$$

$$9 = 9$$

994. Перше число a , друге — у 3 рази більше. Знайди різницю цих чисел.

995. Пасічник із чотирьох вуликів викачав 24 кг липового меду, а згодом гречаного — у 2 рази більше. Весь мед він розлив у трилітрові банки. Скільки банок використав пасічник?

❄ На скільки банок з гречаним медом більше, ніж із липовим?

996*. Сума двох чисел 27. Якщо перший доданок збільшити на 16, а другий зменшити на 8, то чому дорівнюватиме сума?

997°.

$$\begin{array}{lll} x : 15 = 34 - 28 & x - 54 = 9 \cdot 6 & 37 - x = 96 : 6 \\ x : (15 - 6) = 23 & x - 54 : 9 = 6 & 45 + x = 18 \cdot 5 \end{array}$$

● **998°.** З першої грядки зібрали a кг полуниць, а з другої — 15 кг полуниць. Усі ягоди розклали в кошики по 5 кг. Скільки використали кошиків? Обчисли, якщо $a = 20$.

$$\begin{array}{ll} \mathbf{999.} & x \cdot 5 = 38 + 52 & x + 29 = 35 \cdot 4 \\ & 48 : x = 34 - 28 & 240 : 3 + x = 260 \\ & 96 : 8 \cdot x = 36 & x - 200 \cdot 3 = 120 \end{array}$$

1000. Довжина прямокутника a дм, ширина b дм. Запиши різні рівності для обчислення периметру. Обчисли при $a = 18$, $b = 7$.

1001. Петрик хоче зробити рамку для фотографії прямокутної форми. Якої довжини планка йому потрібна, якщо довжина рамки 3 дм, а ширина — на 1 дм менша?

1002. У 50 пакетах 100 кг гороху. Скільки цукру в 30 пакетах, якщо пакет із цукром важить на 2 кг більше, ніж із горохом?

1003. З ряду чисел 20, 24, 28, 36 вибери ті значення k , при яких нерівність $k : 4 < 7$ є істинною.

1004*. Добуток двох чисел дорівнює a . Якщо один з множників збільшити у 6 разів, а другий зменшити у 3 рази, то чому дорівнюватиме добуток одержаних чисел?

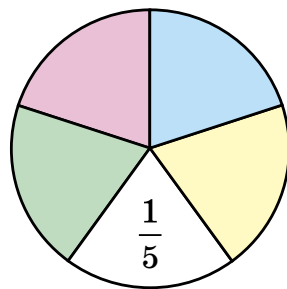
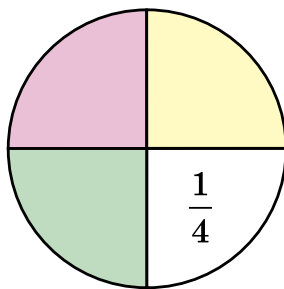
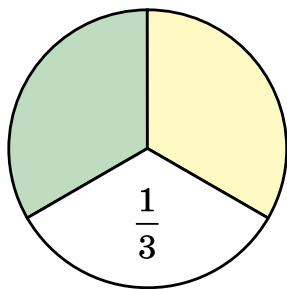
1005°.

$$x : 8 = 37 - 21 \quad 54 - x = 72 : 8 \quad 39 : x = 60 : 20$$

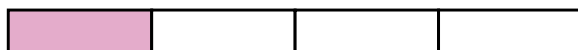
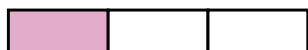
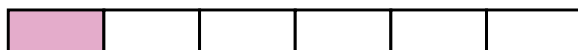
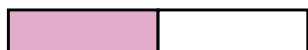
● **1006°.** На подвір'ї дітям поставили прямокутну пісочницю довжиною 3 м і шириною 2 м. Яка довжина її бордюру?

Частини

1007. Яку частину круга не зафарбовано? Як записати цифрами третю частину; четверту частину; п'яту частину?

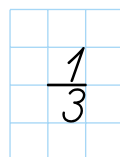
1008. Накресли такі самі смужки в зошиті й запиши, яку частину кожної з них зафарбовано.

1009. У саду росло 60 дерев. $\frac{1}{3}$ дерев — яблуні, а $\frac{1}{4}$ — груші. Скільки в саду разом росло яблунь і груш?

План розв'язування:

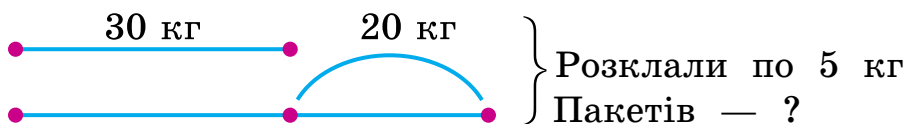
- 1) Скільки в саду яблунь?
- 2) Скільки в саду груш?
- 3) Скільки в саду разом яблунь і груш?

1010. Виміряй довжину смужки та знайди $\frac{1}{3}$ її.

1011. Склади і розв'яжи задачу за коротким записом.

1012. $85 : 17$ $54 : 27$ $14 + 71$ $90 : 30$
 $3 \cdot 18$ $2 \cdot 35$ $5 \cdot 18$ $70 : 5$

1013*. Кам'яне вугілля через деякий час після його видобування вбирає в себе воду, маса якої становить восьму частину маси вугілля. Маса щойно видобутого вугілля, взятого для проби, дорівнює 40 кг. Якою буде маса цього вугілля через деякий час?

1014°. За 4 год робітники лісництва посадили 72 дерева. Скільки годин їм треба працювати, щоб посадити 60 дерев, якщо за 1 год вони саджатимуть на 2 дерева більше?

● **1015°.** З виразів та їх значень склади рівності.

$99 : 33$ $98 : 14$ $480 : 3$
 $78 : 39$ $64 : 16$ $540 : 2$

2, 3, 4, 7 160, 270

1016. 1) Запиши, котру годину показує кожний годинник.

2) Запиши, котру годину покаже кожний годинник через 30 хв.

1017. Розв'яжи задачі, користуючись годинником.

1) Перерва почалася о 9 год 15 хв, а закінчилась — о 9 год 25 хв. Скільки часу тривала перерва?

2) Перерва почалася о 10 год 10 хв і тривала 20 хв. Коли закінчилась перерва?

3) Урок тривав 40 хв і закінчився об 11 год 20 хв. Коли почався урок?

1018. (Усно.)

1 год :

2	3	4	5	6	10	12	15	20
---	---	---	---	---	----	----	----	----

1 м :

2	4	5	10	20	25	50	100
---	---	---	----	----	----	----	-----

1019. Виконай ділення і перевір, додаючи значення виразів. Сума значень виразів кожного рядка дорівнює 100.

$$100 : 25 \qquad 90 : 18 \qquad 90 : 2 \qquad 92 : 2$$

$$96 : 2 \qquad 99 : 11 \qquad 70 : 14 \qquad 76 : 2$$

1020. Розв'яжи рівняння на знаходження дільника.

$$48 - x = 16 \qquad 48 : x = 16 \qquad x \cdot 16 = 48 \qquad 36 : x = 2$$

1021. Школярі планували зробити для лісопарку 36 годівниць для птахів, а зробили на третину більше. Скільки годівниць зробили школярі?

1022. У сервізі 96 предметів. Третю частину їх становлять глибокі та мілкі тарілки. Скільки тарілок кожного виду, якщо їх порівну?

1023*. У бочці було 27 л води. Спочатку в бочку долили третину тієї кількості води, що була, а потім відлили третю частину всієї води. Скільки літрів води залишилося в бочці?

1024°. Обчисли й запиши відповіді.

1) Скільки днів у 10 тижнях?

2) Скільки годин становить $\frac{1}{4}$ доби?

3) Скільки хвилин становить $\frac{1}{6}$ години?

● **1025°**. У саду розквітло 80 троянд. Зрізали $\frac{1}{4}$ квіток. Скільки троянд залишилося в саду?

1026. Випиши чотири вирази із часткою 6.

$$72 : 12$$

$$81 : 27$$

$$90 : 15$$

$$45 : 15$$

$$100 : 25$$

$$84 : 14$$

$$95 : 5$$

$$78 : 13$$

1027. Знайди частки способом випробування.

$$125 : 25$$

$$105 : 15$$

$$128 : 16$$

1028. У нерівності $x \cdot 33 < 100$ замість x добери такі числа, щоб вона була істинною.

1029. Стригаль ручними ножицями може обстригти за день 25 овець, а електричною машинкою — 150. У скільки разів підвищується продуктивність праці стригаля, коли він працює електричною машинкою?

1030. З 76 м тканини пошили халати й сукні. На один халат пішло 4 м тканини, а на сукню — 3 м. Халатів пошили 13. Скільки пошили суконь?

1031. (Усно.)

1) 1 м : 4 1 см : 2 1 год : 3 1 год : 4

2) Знайди $\frac{1}{4}$ чисел: 12, 64, 120, 400.

1032*. Частка двох чисел a . Якщо ділене збільшити в 2 рази, а дільник зменшити в 3 рази, то чому дорівнюватиме частка одержаних чисел?

1033*. Спиши, заповнюючи пропуски: березень має ... день, 4 тижні = ... днів, 3 доби = ... год, $\frac{1}{3}$ доби = ... год, $\frac{1}{5}$ год = ... хв.

1034°. З 76 м тканини пошили 8 однакових суконь і 13 халатів. На одну сукню йде 3 м тканини. Скільки метрів тканини йде на один халат?

● **1035°.** $72 : 3 + 16$ $480 : 2 - 120$ $27 \cdot 3 + 3$
 $50 : 2 - 25$ $80 : 16 + 16$ $78 \cdot 10 - 12$

1036. Відрізок AK становить $\frac{1}{4}$ довжини відрізка AB .
 $AK = 18$ мм. Знайди довжину відрізка AB .

Вказівка. Відповідь запиши в міліметрах.

1037. Вимірй $\frac{1}{5}$ смужки та обчисли довжину всієї смужки. Результат обчислення перевір вимірюванням.

Вказівка. Вимірювати треба в міліметрах.

1038. Відомо, що відрізок KM становить $\frac{1}{3}$ довжини деякого відрізка. Яка довжина цього відрізка? Накресли його в зошиті.

1039. У випускному класі 9 медалістів. Це $\frac{1}{3}$ усієї кількості учнів класу. Скільки учнів у випускному класі?

1040. Ігрова приставка коштувала 360 грн. Потім ціну було знижено на $\frac{1}{4}$ початкової. Яка нова ціна приставки?

1041. До кожної нерівності добери по два значення змінної a , щоб нерівність була істинною.

$$20 - a > 15$$

$$a \cdot 4 < 36$$

$$a : 8 > 4$$

$$a + 12 < 15$$

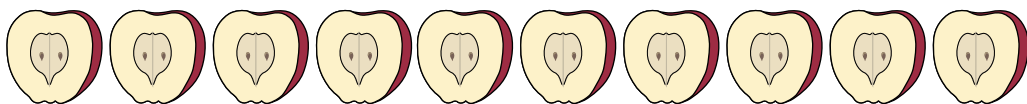
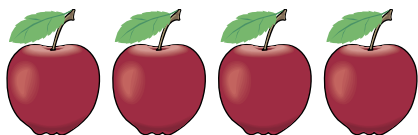
$$24 : a < 6$$

$$a - 20 < 5$$

1042. Бабуся хотіла законсервувати 10 банок вишневого компоту, а законсервувала на п'яту частину більше, ніж планувала. Скільки банок вишневого компоту вийшло?

❄️ Склади подібну задачу.

1043*. На столі лежить 4 цілих яблука, 10 половинок яблук і 8 чвертей яблук. Скільки всього яблук лежить на столі?

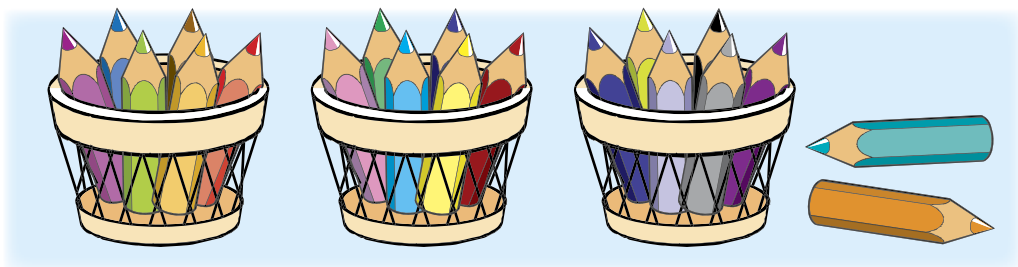
$$\begin{array}{lll} \mathbf{1044^\circ.} & 250 \cdot 4 - 600 & 600 - 25 \cdot 4 \quad (370 - 250) \cdot 3 \\ & 480 : 4 + 300 & 900 - 200 : 4 \quad (750 - 150) : 3 \end{array}$$

● **1045°.** Робітник на верстаті обточував 1 кільце за 55 хв, а після вдосконалення верстата — за 37 хв. На скільки менше часу витратить робітник на обточування п'яти кілець, якщо працюватиме з такою самою продуктивністю?

Ділення з остачею

1046. (Усно.) На підносі було 35 тістечок. Їх розклали на 2 блюда, по 15 на кожне. Скільки тістечок залишилося на підносі?

1047. 20 кольорових олівців дівчинка розклала в підставки, по 6 олівців у кожную. Але 20 не поділилося без остачі на 6. Залишилося ще 2 олівці. Розглянь малюнок і прочитай пояснення.

Ділення з остачею записують так:

$$20 : 6 = 3 \text{ (ост. 2)}$$

Число 20 тут — ділене, 6 — дільник, 3 — частка і 2 — остача. Запис читають так: «20 поділити на 6, у частці буде 3 і в остачі 2».

1048. Користуючись малюнками, виконай ділення з остачею.

$$13 : 3 = 4 \text{ (ост. 1)}$$

A horizontal line contains 13 blue circles. Brackets group them into four groups of three and one group of one. The last group of one is underlined.

$$17 : 3$$

A horizontal line contains 17 pink circles. Brackets group them into five groups of three and one group of two. The last group of two is underlined.

$$15 : 6$$

A horizontal line contains 15 yellow circles. Brackets group them into two groups of six and one group of three. The last group of three is underlined.

1049. Порівняй рівності кожного стовпчика.

$$12 : 3 = 4$$

$$16 : 4 = 4$$

$$13 : 3 = 4 \text{ (ост. 1)}$$

$$18 : 4 = 4 \text{ (ост. 2)}$$

$$1050. \quad 30 : 5 \quad 42 : 6 \quad 56 : 7 \quad 72 : 9$$

$$33 : 5 \quad 47 : 6 \quad 62 : 7 \quad 79 : 9$$

1051. Скільки окремих квадратів можна скласти з 11 однакових паличок? (Перевір розв'язання задачі практично.)

Розв'язання:

$$11 : 4 = 2 \text{ (ост. 3).}$$

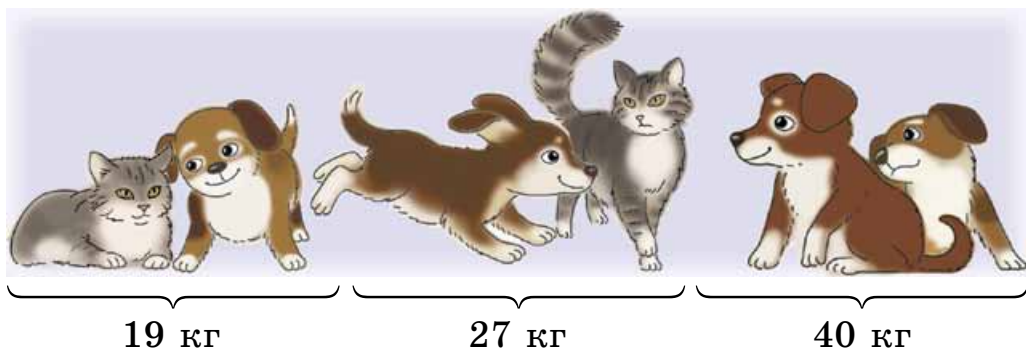
Відповідь: 2 квадрати.

1052. Скільки окремих трикутників можна скласти з 11 однакових паличок?

1053.

>	$7 + 8 < 7 \cdot 8$	$40 : 4$	☐	$45 : 5$
<	$1 \cdot 9$	☐	$0 \cdot 9$	$12 - 3$
=	$8 : 1$	☐	$6 \cdot 1$	$15 \cdot 4$
			☐	$90 - 30$

1054*. Діти зважували своїх домашніх тварин парами. Мурчик і Тузик разом важать 19 кг, Мурчик і Бобик разом важать 27 кг, а Тузик і Бобик — 40 кг. Хто скільки важить?

1055°.

$15 : 5 = 3$	$30 : 6$	$45 : 9$	$64 : 8$
$16 : 5 = 3 \text{ (ост. 1)}$	$32 : 6$	$48 : 9$	$67 : 8$

● **1056°.** У першому ящику 20 кг помідорів, а в другому — 12 кг. З другого ящика продали 8 кг помідорів. У скільки разів стало більше помідорів у першому ящику, ніж у другому?

1057. Виконай ділення з остачею.

$$27 : 6 \quad 48 : 7 \quad 54 : 8 \quad 20 : 6$$

Зразок міркування. Нехай треба поділити 27 на 6. Знайдемо найбільше із чисел від 1 до 27, яке ділиться націло на 6. Це 24; $24 : 6 = 4$. Знайдемо остачу: $27 - 24 = 3$. Отже, $27 : 6 = 4$ (ост. 3).

1058. Чашка коштує 8 грн. Скільки таких чашок можна купити на 35 грн?

1059. Для посадки привезли 24 саджанці яблунь і 8 саджанців груш. $\frac{1}{4}$ усіх саджанців посадили діти, а решту — дорослі. Скільки саджанців посадили дорослі?

1060. Туристи поїздом проїхали 240 км, автобусом — на 180 км менше, ніж поїздом, а пішки пройшли $\frac{1}{5}$ того шляху, який проїхали автобусом. Скільки кілометрів туристи пройшли пішки?

1061. $x - 48 : 6 = 204$

$$23 \cdot 5 - x = 42$$

$$x : 6 = 305 - 297$$

$$600 : x = 34 + 26$$

$$x \cdot (38 - 29) = 72$$

$$6 \cdot x = 720 : 8$$

1062. Склади і запиши три вирази на ділення з дільником 8, щоб при обчисленні першого виразу остача дорівнювала 0, другого — 3, а третього — 7.

1063*. У гаражі стоїть 30 автомобілів. Вантажні автомобілі мають по 6 коліс, а легкові — по 4. Скільки яких автомобілів у гаражі, якщо всього коліс 168?

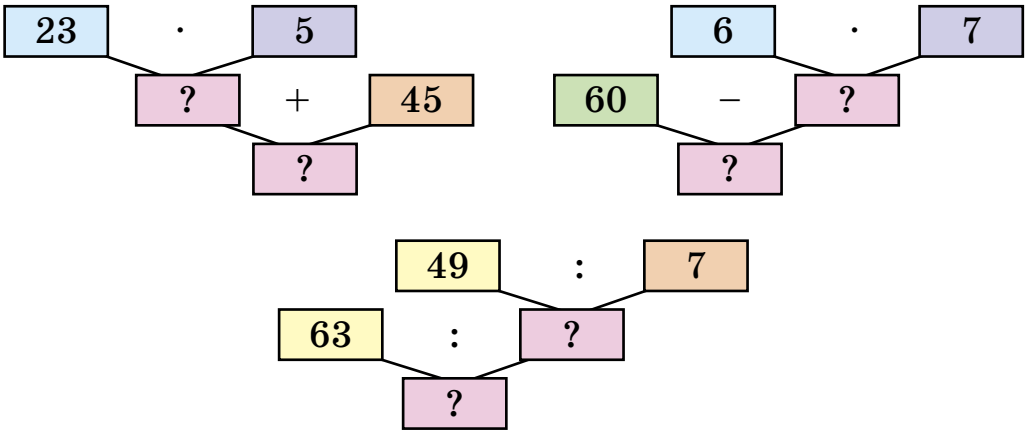
1064°. Виконай ділення з остачею.

$$22 : 7 \quad 40 : 7 \quad 50 : 7 \quad 60 : 7 \quad 75 : 6$$

$$12 : 5 \quad 14 : 3 \quad 21 : 6 \quad 25 : 4 \quad 33 : 8$$

● **1065°.** У фермера були качки й гуси. Усього 60 птахів. Гуси становили шосту частину всіх птахів. Скільки було качок?

1066. Склади істинні рівності за блок-схемами.

1067. Перевір, чи правильно знайдено остачі при діленні на 2, 3, 4, 5, і зроби висновок.

	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
: 2	1	—	1	—	1	—	1	—	1	—
: 3	2	—	1	2	—	1	2	—	1	2
: 4	3	—	1	2	3	—	1	2	3	—
: 5	1	2	3	4	—	1	2	3	4	—

 Якими цифрами закінчуються числа, які діляться на 2 без остачі? А на 5?

1068. Яка найбільша остача може бути при діленні на 7; на 9?

При діленні остача завжди менша за дільник.

1069. У хорі 36 дітей. Дев'ята частина всіх дітей — хлопчики, а решта — дівчатка. На скільки більше в хорі дівчаток, ніж хлопчиків?

1070. Добери значення змінних, щоб нерівності були істинними.

$$x \cdot 6 < 86 - 58$$

$$x : 7 > 42 : 7$$

$$64 - x < 34$$

1071. Першого дня майстер виготовив 10 деталей, що становить п'яту частину замовлення, а другого — $\frac{1}{4}$ решти. Скільки деталей виготовив майстер другого дня?

 Зміни запитання, щоб у розв'язанні додалася ще одна дія.

1072*. Гра. Гравців двоє. У купці 10 сірників. За один хід гравець може брати 1 або 3 сірники. Виграє той, хто візьме один останній сірник. Скільки сірників на початку повинен узяти перший гравець, щоб виграти?

1073°. Дівчинка витратила 3 грн, що становить п'яту частину всіх її грошей. На скільки більше грошей залишилося, ніж вона витратила?

● **1074°.** $x : (450 - 390) = 4$ $56 : x = 800 : 100$
 $39 - x = 49 : 7$ $(360 : 6) : x = 4$

1075. Знайди: $\frac{1}{5}$ від 2 м; $\frac{1}{10}$ від 3 ц; $\frac{1}{6}$ від 2 діб.

1076. Використовуючи вирази на ділення, склади рівності.

$36 : 7 = 5$ (ост. 1)	$38 : 6$	$53 : 9$
$36 = 5 \cdot 7 + 1$	$38 = \square \cdot 6 + \square$	$53 = \square \cdot 9 + \square$

Якщо при додаванні остачі до добутку частки й дільника отримаємо ділене, то ділення виконано правильно.

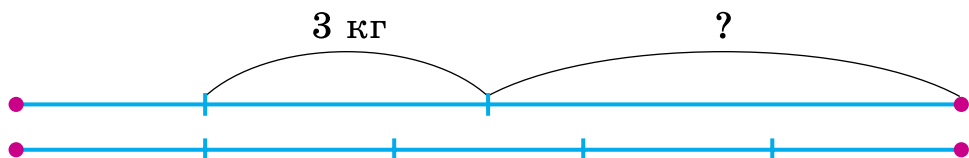
1077. Не обчислюючи, знайди помилки.

$42 : 6 = 6$ (ост. 6)	$55 : 6 = 8$ (ост. 7)
$54 : 7 = 7$ (ост. 5)	$74 : 9 = 8$ (ост. 2)

1078. Сторона квадрата a . Запиши рівність для знаходження периметра квадрата.

1079. Периметр ділянки квадратної форми дорівнює 36 м. Яка довжина сторони ділянки?

1080*. Цуценя важче за котика на 3 кг. Маса двох цуценят така сама, як 5 котиків. Яка маса цуценяти?

1081°. Виконай ділення з перевіркою.

$$68 : 9 \quad 38 : 5 \quad 64 : 3 \quad 75 : 2 \quad 94 : 9$$

● **1082°.** Маса 6 однакових ящиків з печивом 48 кг. Маса ящика із цукерками на 2 кг більша від маси ящика з печивом. Яка маса 8 ящиків із цукерками?

1083. Добутком яких двох чисел можна замінити число 10? Кожне число, що складається тільки з десятків і не має окремих одиниць, ділиться на 10, а отже, і на 2, і на 5. Тому подільність чисел на 2 і на 5 без остачі залежить лише від останньої цифри.

На 2 без остачі діляться числа, запис яких закінчується цифрами 0, 2, 4, 6, 8.

На 5 без остачі діляться числа, запис яких закінчується цифрою 5 або 0.

1084. Не обчислюючи, визнач, які числа діляться без остачі на 2, а які на 5: 232, 483, 645, 780, 896, 915.

1085. Перший трактор за 7 год роботи витрачає 56 л пального, а другий — за 1 год витрачає на 2 л менше. Скільки літрів пального витрачає другий трактор за 7 год? (Розв'яжи задачу двома діями.)

1086. Поясни складання нерівностей.

$$5 \cdot x = 10$$

$$x \cdot 8 = 24$$

$$x : 2 = 10$$

$$5 \cdot x > 8$$

$$x \cdot 8 < 32$$

$$x : 2 < 10$$

$$5 \cdot x < 11$$

$$x \cdot 8 > 16$$

$$x : 2 > 8$$

$$8 < 5 \cdot x < 11$$

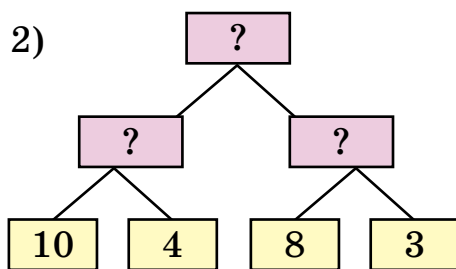
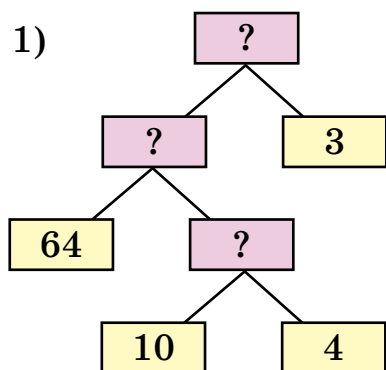
$$16 < x \cdot 8 < 32$$

$$8 < x : 2 < 10$$

1087*. Двом братам разом 20 років. Один з них у 4 рази старший. Скільки років кожному?

1088. У їдальню привезли 4 мішки білокачанної капусти по 10 кг і 3 мішки цвітної капусти. Скільки кілограмів цвітної капусти в кожному мішку, якщо всього привезли 64 кг капусти?

Яка з блок-схем відповідає розв'язанню задачі?

❄ Склади обернену задачу за другою блок-схемою.

1089. Добери значення змінної, щоб нерівності були істинними: $90 < 13 \cdot x < 100$; $80 < 12 \cdot a < 90$.

1090. $59 : 9$ $76 : 10$ $811 : 10$ $87 : 30$

1091. Побудуй квадрат, периметр якого дорівнює периметру рівностороннього трикутника зі стороною 12 см.

1092. Екскурсія розпочалась об 11 год і тривала 3 год. О котрій годині закінчилась екскурсія?

1093°. Магазин розпочинає роботу о 7 год, а закінчує — о 19 год. Скільки годин працює магазин, якщо обідня перерва триває 1 год?

● **1094°.** Знайди: $\frac{1}{3}$ від 5 грн, $\frac{1}{4}$ від 2 дм, $\frac{1}{5}$ від 1 ц 5 кг,

$\frac{1}{2}$ від 2 м 8 дм, $\frac{1}{3}$ від 1 см 8 мм.

Додаткові вправи

1. Обчисли зручним способом.

$$48 : (4 \cdot 2) \quad 560 : (8 : 2) \quad 800 : (10 \cdot 8)$$

2. $23 \cdot 2 + 1$ $48 : 6 + 2$ $48 : (6 + 2)$ $24 \cdot 4 - 3$
 $64 : 4 - 4$ $80 : 5 + 0$ $0 : 7 + 70$ $61 : 3 + 7$

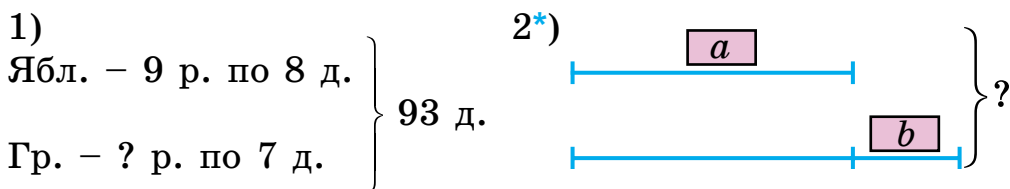
3. $2 \text{ м} : 5$ $2 \text{ м} - 5 \text{ дм}$ $1 \text{ кг} : 2$ $1 \text{ кг} - 200 \text{ г}$
 $2 \text{ дм} : 5$ $2 \text{ дм} - 5 \text{ см}$ $1 \text{ кг} : 5$ $1 \text{ кг} - 2 \text{ г}$

4. У дитячий садок привезли яблука. Протягом п'яти днів витрачали по 9 кг яблук щодня. Залишилося на 8 кг більше, ніж витратили. Скільки кілограмів яблук привезли в дитячий садок?

5. 36 л соку розлили в банки по 3 л, а 28 л компоту — у банки по 2 л. Скільки всього потрібно було банок?

❄ Склади обернені задачі.

6. Склади і розв'яжи задачі за короткими записами.

7. Якщо стрічку розрізати на 4 частини по 16 м, то залишиться ще 6 м. Але цю стрічку розрізали на частини по 5 м. На скільки частин розрізали стрічку?

8. Бригада робітників за нормою повинна збирати 48 пилососів за 4 дні, а збирає їх за 3 дні. Скільки пилососів понад норму збирає за день бригада робітників?

9. Один хлопець сказав, що в нього братів і сестер порівну, а у його сестри братів удвоє більше, ніж сестер. Скільки дітей у цій сім'ї?

1102. Першого дня художню виставку відвідало 120 осіб, другого — у 3 рази більше. Учні третіх класів становили $\frac{1}{6}$ усіх відвідувачів. Скільки третьокласників відвідало виставку?

1103*. Три дубові шпали важать стільки, скільки 5 соснових. Соснова шпала легша від дубової на 18 кг. Скільки важить соснова шпала?

1104. Посадили кілька рядів яблунь, по 8 дерев у кожному, і 9 рядів груш по 7 дерев. Усього посадили 143 плодкових дерева. Скільки рядів яблунь посадили?

1105°. У бочці було 90 л води. Спочатку в бочку долили $\frac{1}{3}$ тієї кількості, що в ній була, а потім відлили половину всієї води. Скільки води залишилося в бочці?

● **1106°.** $48 : 6$ $6 \cdot 7$ $7 \cdot 9$ $72 : 12$
 $42 : 6$ $8 \cdot 9$ $63 - 51$ $12 \cdot 4$

1107. 1) Виконай ділення з поясненням: $25 : 4$; $38 : 8$.
 2) Знайди результат і поділи його на підкреслене число.

Зразок. $\underline{8} \cdot 5 + 3 = 43$, $43 : 8 = 5$ (ост. 3).

$\underline{7} \cdot 4 + 5$ $\underline{6} \cdot 3 + 2$ $\underline{7} \cdot 8 + 4$ $\underline{9} \cdot 3 + 3$

1108. Розглянь записи і поясни, як виконали множення на одноцифрове число.

		3	7
×			6
		2	2
		2	2

		1	2	7
×				3
		3	8	1

1109. $49 \cdot 3$ $39 \cdot 4$ $223 \cdot 4$ $114 \cdot 7$

1110. У цистерні було 960 л питної води. Частину води відлили в дев'ять бідонів, по 34 л у кожний. Скільки літрів води залишилося в цистерні?

1120*. Запиши трицифрові числа, сума цифр яких дорівнює 4.

1121°. Купили 500 г олії. На приготування млинців витратили $\frac{1}{5}$ цієї олії. У скільки разів більше залишилось олії, ніж витратили?

● **1122°**. $31 + 62 = 3 \cdot x$ $4 \cdot x = 42 + 42$
 $290 + 310 = a \cdot 2$ $x : 5 = 40 - 20$

1123. (Усно.) $62 : 9$ $48 : 7$ $36 : 8$ $53 : 6$
 $56 : 8$ $73 : 9$ $64 : 8$ $60 : 3$

1124. Виконай ділення з перевіркою.

$90 : 2$ $48 : 3$ $64 : 4$ $94 : 6$

1125. $295 \cdot 3$ $326 \cdot 2$ $205 \cdot 4$ $308 \cdot 3$

1126. Після сушіння 36 кг свіжих грибів отримали 9 кг сушених. Скільки кілограмів сушених грибів можна отримати із 600 кг свіжих?

1127. У магазин привезли 240 костюмів. Жіночі костюми становили $\frac{1}{3}$ усіх костюмів, чоловічі — $\frac{1}{2}$ решти. Яких костюмів привезли більше і на скільки?

1128. Накресли чотири відрізки довжиною 12 см. На одному познач $\frac{1}{2}$ відрізка, на другому — $\frac{1}{3}$, на третьому — $\frac{1}{4}$, а на четвертому — $\frac{1}{6}$ відрізка.

Порівняй отримані частини.

У частинах число під рискою називають *знаменником*, а над рискою — *чисельником*. Що показують знаменник і чисельник у частинах $\frac{1}{a}$ і $\frac{1}{b}$?

❄ Якщо $\frac{1}{a} < \frac{1}{b}$, то що можна сказати про a і b ?

1129. На платформу навантажили 26 великих контейнерів, а малих — у 2 рази більше. Скільки всього контейнерів навантажили на платформу?

$$1130^\circ. \quad x : 3 = 96 \quad 96 : x = 6 \quad 96 - x = 6 \quad x \cdot 4 = 96$$

● **1131°.** З ділянки зібрали чотири мішки картоплі по 50 кг у кожному. Цю картоплю розклали в сітки по 20 кг. Скільки наповнили сіток?

$$1132. \quad 200 \cdot 3 + 40 \cdot 3 \quad 300 - 60 \cdot 4 \quad 550 + 48 \cdot 5 \\ 400 : (60 : 3) \quad 480 : (70 : 7) \quad 230 : 10 + 13$$

1133. Дідусь купив 15 яблук і роздав їх своїм онукам, по $\frac{1}{3}$ усіх яблук кожному. Скільки яблук одержав кожен онук? Скільки онуків у дідуся?

1134. На першій стоянці a автомобілів, а на другій — у 2 рази більше. Стоянки об'єднали, а всі автомобілі поставили в ряди, по 20 у ряд. Скільки...? Обчисли, якщо $a = 200$.

$$1135. \quad 2 \text{ ц } 30 \text{ кг} + 3 \text{ ц } 50 \text{ кг} \quad 4 \text{ ц } 10 \text{ кг} - 1 \text{ ц } 20 \text{ кг} \\ 5 \text{ м } 6 \text{ дм} + 15 \text{ дм} \quad 15 \text{ м } 40 \text{ см} - 3 \text{ м } 4 \text{ дм} \\ 1 \text{ год} - 20 \text{ хв} \quad 3 \text{ год } 40 \text{ хв} + 50 \text{ хв}$$

1136. Побудуй шестикутник і проведи в ньому два відрізки, кінці яких лежать на сторонах шестикутника. Які фігури утворилися? Розглянь різні випадки.

1137*. Розшифруй ребус $AP + PAK = AKP$. Вказівка. Однакові букви позначають однакові цифри.

1138°. Учні зібрали a кг шипшини, а глоду — на 10 кг більше. Усі ягоди учні здали в аптеку, де їх розфасували по 2 кг у пакети. Скільки вийшло пакетів? Розв'яжи двома способами та обчисли, якщо $a = 20$ кг.

Шипшина

Глід

а

На 10 кг більше

● 1139°. $232 \cdot 3$ $316 \cdot 2$ $125 \cdot 4$ $108 \cdot 5$ $138 \cdot 6$

1140. Які остачі можуть бути при діленні на 7, на 9, на 10, на 20? Наведи приклади.

1141. Обчисли з перевіркою.

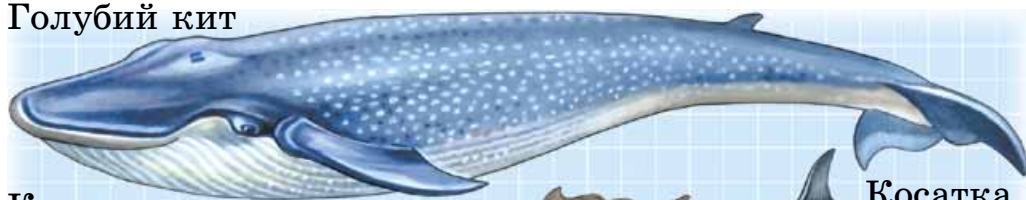
$34 : 8$ $55 : 6$ $43 : 8$ $97 : 3$ $65 : 2$

1142.

$(400 + 20 + 6) : 2$ $(500 + 30) : 5$ $(800 + 4) : 4$
 $(200 + 40 + 8) : 4$ $(900 + 6) : 3$ $(600 + 80) : 2$

1143*. Відомо, що голубий кит може мати довжину до 30 м, кашалот — до 20 м, косатка — 9 м, біла акула — 12 м, осетер — до 7 м. Побудуй діаграму довжин мешканців морів, прийнявши одну клітинку за 1 м.

Голубий кит

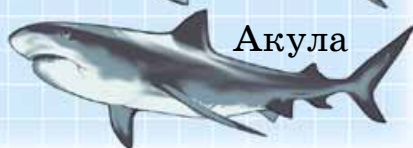
Кашалот

Косатка

Акула

Осетер

❄ Склади задачі за цими даними.

1144. До елеватора зерно возили на вантажівці й на тракторі з причепом. За день вантажівка зробила 6 рейсів, а трактор — 3 рейси. За один рейс вантажівка перевозила 10 т, а трактор — 5 т зерна. На скільки тонн зерна більше перевезли на вантажівці, ніж на тракторі?

1145. До кіоску «Преса» завезли 45 журналів. Першого дня продали $\frac{1}{5}$ всіх журналів, а другого — на 4 журнали менше, ніж першого. Скільки журналів залишилось у кіоску?

❄ Зміни запитання так, щоб у розв'язанні додалася ще одна дія.

1146°. Знайди периметр прямокутника, довжина якого 6 см, а ширина — у 2 рази менша. На скільки зміниться периметр прямокутника, якщо його довжину збільшити на 5 см?

● **1147°.** $(478 + 12) : x = 70$ $x : 4 = 63 - 27$
 $x - (38 - 15) = 64$ $64 : x = 47 - 39$
 $5 \cdot x = 42 - 12$ $60 + x = 320$

1148. Обчисли з перевіркою: $700 - 590$, $610 - 150$.

1149. Розглянь, як знаходили частку $966 : 3$.

9	6	6		3					
-9				3	2	2			
-6									
-6									
-6									
-6									
0									

1) Усно:

$$966 : 3 = (900 + 60 + 6) : 3 =$$

$$= 900 : 3 + 60 : 3 + 6 : 3 =$$

$$= 300 + 20 + 2 = 322.$$

2) Письмово: у діленому 966 перше неповне ділене — 9 сот., друге неповне ділене — 6 дес. і третє неповне ділене — 6 од.

1150. Виконай ділення письмово.

$842 : 2$ $884 : 4$ $963 : 3$ $228 : 2$

1151. Знайди половину числа 642; третину числа 399.

1161*. Котру годину показує годинник, якщо від початку доби хвилинна стрілка зробила вісім повних обертів і ще чверть оберту?

1162°. Розв'яжи рівняння, виконуючи дії письмово.

$$x \cdot 3 = 966 \quad x \cdot 4 = 444 \quad x : 2 = 428$$

● **1163°**. У бурті було 600 кг кавунів. Першого дня продали $\frac{1}{6}$ всіх кавунів, а другого — на 27 кг більше.

Скільки кілограмів кавунів залишилося?

1164. (Усно.) Знайди частку й остачу.

$$31 : 5 \quad 18 : 4 \quad 20 : 3 \quad 19 : 3$$

$$46 : 9 \quad 15 : 4 \quad 34 : 8 \quad 41 : 5$$

1165. Скільки всього десятків становлять: 2 сот. і 3 дес.; 1 сот. і 5 дес.; 2 сот. і 4 дес.?

1166. З урожаю льону на дослідній ділянці одержали 244 кг волокна льону, а насіння — в 2 рази менше. Скільки кілограмів насіння одержали?

1167. $\frac{1}{3}$ маси плодів маслини становить олія. Скільки олії можна одержати зі 126 кг цих плодів?

1168. Коли щодня витрачати на опалення 9 кг вугілля, то його вистачить на 72 дні. На скільки днів вистачить вугілля, коли щодня витрачати 8 кг?

1169. Маса 300 жолудів 1 кг. У лісорозсаднику посадили 2 кг жолудів. Не зійшла десята частина жолудів. Скільки зійшло саджанців дуба?

1170*. $393 : 3 \quad 426 : 6 \quad 568 : 8$

1171°. Обчисли письмово: $535 : 5$; $340 : 2$; $915 : 3$.

1172°. Зібрали 322 кг плодів шипшини. Після сушіння маса плодів зменшилась удвічі. Скільки вишло кілограмів сухих плодів шипшини?

ЗМІСТ

Повторення матеріалу 2 класу. Ознайомлення з рівнянням	3
<i>Додаткові вправи</i>	53
Тисяча. Нумерація трицифрових чисел	55
<i>Додаткові вправи</i>	73
Додавання і віднімання в межах 1000	74
Усне додавання і віднімання	74
Письмове додавання і віднімання чисел	92
<i>Додаткові вправи</i>	114
Множення і ділення в межах 1000	116
Усне множення і ділення	116
Множення і ділення розрядних чисел на одноцифрове число	120
Ділення суми на число. Ділення виду $39 : 3$, $72 : 6$	135
Перевірка ділення і множення. Ділення виду $64 : 16$, $125 : 25$	140
Частини	152
Ділення з остачею	158
<i>Додаткові вправи</i>	165
Повторення вивченого за рік. Ознайомлення з письмовим множенням і діленням	166